

Gmina Iława

**STRATEGIA ROZWOJU
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO
GMINY IŁAWA NA LATA 2016 - 2030**

Iława, grudzień 2015 r.

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	4
2. Uwarunkowania wewnętrzne	5
2.1. Uwarunkowania ogólne	5
2.1.1. Położenie, fizjo- i hydrografia	5
2.1.2. Uwarunkowania historyczne	8
2.2. Zasoby materialne	8
2.2.1. Układ przestrzenny	8
2.2.2. Stan zagospodarowania	9
2.2.3. Własność terenów	11
2.2.4. Zasoby dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury	11
2.2.5. Zasoby naturalne.....	12
2.2.5.1. Geologia i złoża mineralne	12
2.2.5.2. Gleby.....	13
2.2.5.3. Wody powierzchniowe	15
2.2.5.4. Wody podziemne	16
2.2.6. Stan środowiska.....	17
2.2.6.1. Obszary chronione, środowisko przyrodnicze	17
2.2.6.2. Pozostałe elementy środowiska	20
2.2.7. Infrastruktura techniczna	21
2.2.7.1. Wodociągi	21
2.2.7.2. Kanalizacja i oczyszczanie ścieków	23
2.2.7.3. Gospodarka odpadami	26
2.2.7.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną, sieć gazowa i ciepłownicza	28
2.2.7.5. Instalacje OZE	29
2.2.7.6. Sieć teleinformatyczna.....	30
2.2.8. Sieć transportowa	31
2.2.9. Plany zagospodarowania	32
2.3. Gospodarka	33
2.3.1. Podmioty gospodarcze.....	33
2.3.2. Podstawowe gałęzie gospodarki.....	34
2.3.3. Turystyka.....	35
2.3.4. Rolnictwo	36
2.4. Struktura i organizacja społeczna.....	38
2.4.1. Demografia	38
2.4.2. Migracje.....	41
2.4.3. Aktywność i organizacja społeczna.....	42
2.5. Podstawowe potrzeby mieszkańców	47
2.5.1. Rynek pracy i bezrobocie	47
2.5.2. Edukacja szkolna i przedszkolna.....	49
2.5.3. Zdrowie.....	53
2.5.4. Opieka społeczna.....	54
2.5.5. Kultura.....	56
2.5.5.1. Instytucje kultury	56
2.5.5.2. Działalność kulturalna	57
2.5.6. Sport	59
2.5.7. Zasoby mieszkaniowe.....	62

2.5.8.	Komunikacja publiczna	63
2.5.9.	Administracja	64
2.5.10.	Bezpieczeństwo	64
3.	Uwarunkowania zewnętrzne.....	67
3.1.	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Trzecia fala nowoczesności. Polska 2030”	67
3.2.	Strategia rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego.....	69
3.3.	Zintegrowana strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Ostródzko-Łławskiego Obszaru Funkcjonalnego.....	75
3.4.	Stowarzyszenie „Łączy Nas Kanał Elbląski – Lokalna Grupa Działania”	77
3.5.	Środki unijne z perspektywy programowania 2014-2020	78
4.	Analiza SWOT	81
5.	Wizja rozwoju gminy Łława	83
6.	Cele strategiczne i kierunki działań.....	84
6.1.	Cel główny i cele strategiczne.....	84
6.2.	Kierunki działań	85
6.2.1.	Cel strategiczny I: nowoczesna infrastruktura rozwoju	85
6.2.2.	Cel strategiczny II: wzrost konkurencyjności gospodarki.....	86
6.2.3.	Cel strategiczny III: wzrost aktywności społecznej	87
6.2.4.	Cel strategiczny IV: wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych.....	88
6.3.	Zadania do realizacji w latach 2015-2020.....	89
7.	Cele strategii rozwoju gminy Łława w odniesieniu do strategii rozwoju województwa i strategii rozwoju OIOF	94
8.	System wdrażania i monitorowania strategii.....	95
8.1.	Wdrażanie strategii.....	95
8.2.	Monitorowanie strategii	95
8.3.	Wskaźniki realizacji strategii	97

1. WPROWADZENIE

Poprzednia strategia rozwoju gminy Iława obejmowała okres 2000-2015, który właśnie dobiega końca. Pojawiły się nie tylko nowe uwarunkowania zewnętrzne („Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju”, „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025”, nowy okres programowania Unii Europejskiej), ale również zmieniła się sama gmina. W związku z tym zachodzi konieczność wyznaczenia nowej strategii rozwoju – uwzględniającej te zmiany.

Jeden z pierwszych etapów tworzenia strategii rozwoju stanowiło opracowanie diagnozy strategicznej jednostki samorządu terytorialnego. Diagnoza jest szczegółowym opisem gminy i jej otoczenia, rozpoznaniem aktualnej sytuacji w najważniejszych obszarach działania gminy i dziedzinach życia jej mieszkańców. Celem przeprowadzenia diagnozy strategicznej było wyznaczenie podstaw rozwoju gminy, wskazanie informacji, które miały największe znaczenie w dalszym procesie planowania strategii rozwoju: wyznaczenia celów rozwojowych i określeniu kierunków działań umożliwiających realizację przyjętych celów.

Przy sporządzaniu diagnozy strategicznej korzystano z wielu źródeł danych: danych własnych gminy, danych jednostek organizacyjnych i budżetowych gminy Iława, Banku Danych Lokalnych, danych Starostwa Powiatowego w Iławie, danych Komendy Powiatowej Policji w Iławie, danych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Iławie, itp.

Ponadto, w dniach od 26 maja do 26 czerwca 2015 r. przeprowadzono 27 zebrań wiejskich, podczas których prowadzono szerokie konsultacje społeczne dotyczące nowej strategii rozwoju gminy.

W dniach 21 lipca oraz 1 grudnia 2015 r. odbyły się także posiedzenia Konwentu Rozwoju Gminy, na którym dokonano kolejnych konsultacji nowej strategii rozwoju gminy.

W efekcie tych prac powstał projekt strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Iława, opracowany w horyzoncie czasowym do 2030 r. Takie podejście wynika z długofalowego myślenia strategicznego, sięgającego poza najbliższy okres programowania funduszy europejskich (2014-2020) i jest przejawem realistycznej oceny możliwości osiągnięcia części planowanych celów.

Projekt „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Iława do 2030 r.” został poddany procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, stosownie do przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tekst ujednolicony: Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.).

2. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

2.1. Uwarunkowania ogólne

2.1.1. Położenie, fizjo- i hydrografia

Gmina Iława leży w zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Przez gminę przebiega droga krajowa nr 16 i dwie drogi wojewódzkie, jak również kolejowe szlaki komunikacyjne: Warszawa-Gdańsk, Olsztyn-Poznań.

Obszar gminy jest położony w większości w obrębie regionu fizyczno-geograficznego zwanego Pojezierzem Iławskim (Rys. 1). Część gminy położona na południe od Iławy zalicza się już do Pojezierza Brodnickiego. Natomiast południowo-wschodni pas to Dolina Drwęcy.

Źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych

Rys. 1 Teren gminy Iława na tle krain fizycznogeograficznych.

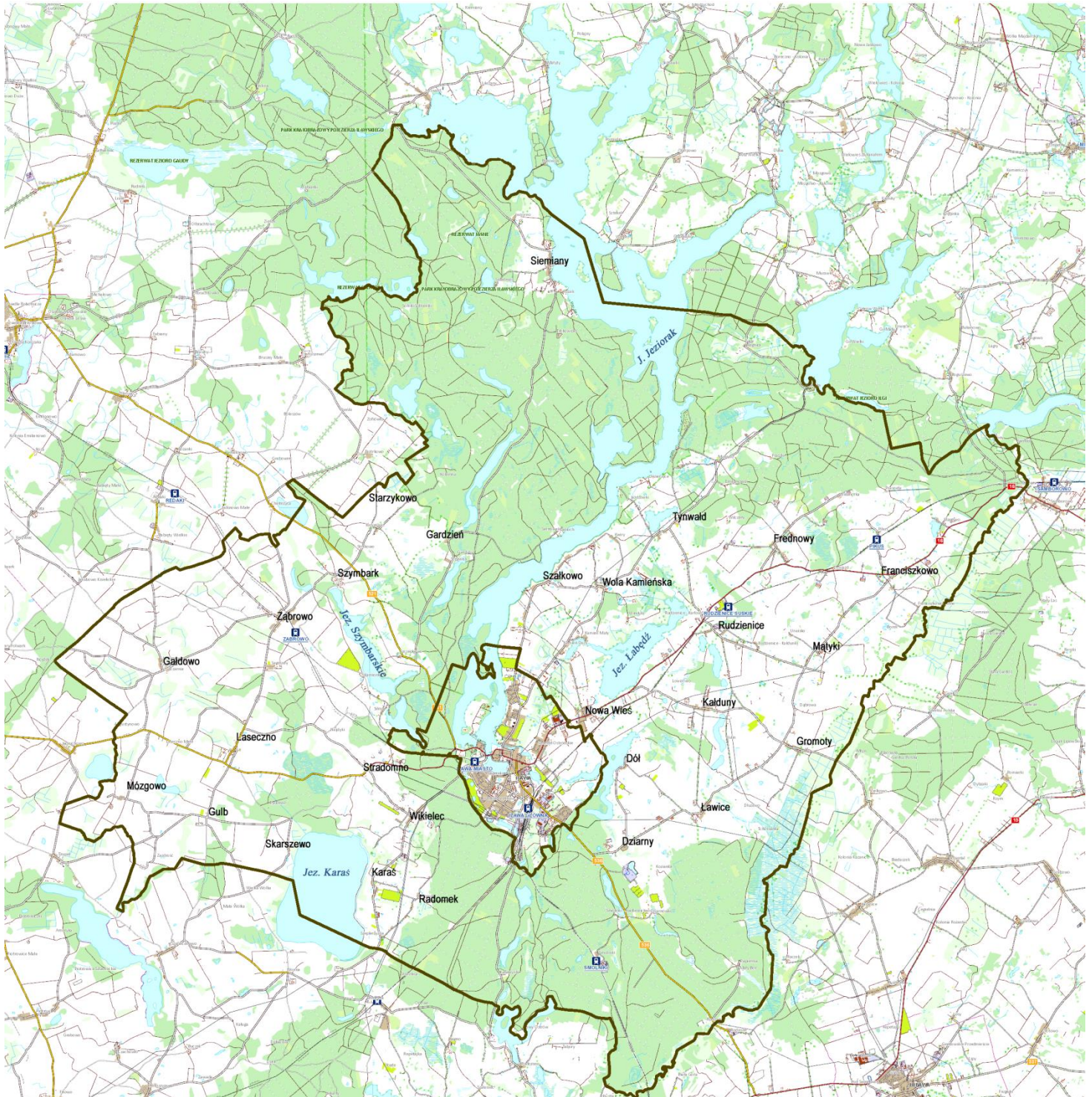
Dominującymi formami ukształtowania terenu są: wysoczyzna moreny dennej i tereny równinne sandru. Powierzchnie te są poprzecinane rynnami subglacjalnymi (wśród nich dominuje rynna Jezioraka). Wschodnia granica terenu gminy przebiega doliną rzeki Drwęcy.

Przez teren gminy przebiega główny dział wodny pomiędzy zlewiskiem Zalewu Wiślanego (zlewnia Liwy) a dorzeczem Wisły oraz dział wodny drugiego rzędu między dorzeczem Osy a dorzeczem Drwęcy. Sieć hydrograficzna gminy Iława jest dobrze rozwinięta. Przez teren gminy przepływają następujące rzeki (wymieniono tylko największe):

- Drwęca (rzeka II rzędu, prawobrzeżny dopływ Wisły),
- Iławka (rzeka III rzędu, prawobrzeżny dopływ Drwęcy),
- Struga Radomno (rzeka III rzędu, prawobrzeżny dopływ Drwęcy),
- Osa (rzeka II rzędu, prawobrzeżny dopływ Wisły),
- Osówka (rzeka III rzędu, prawobrzeżny dopływ Osy),
- Liwa (rzeka II rzędu, prawobrzeżny dopływ Nogatu).

Ponadto na terenie gminy znajduje się 75 jezior, z których największe (położone częściowo na terenie gminy) to Jeziorak.

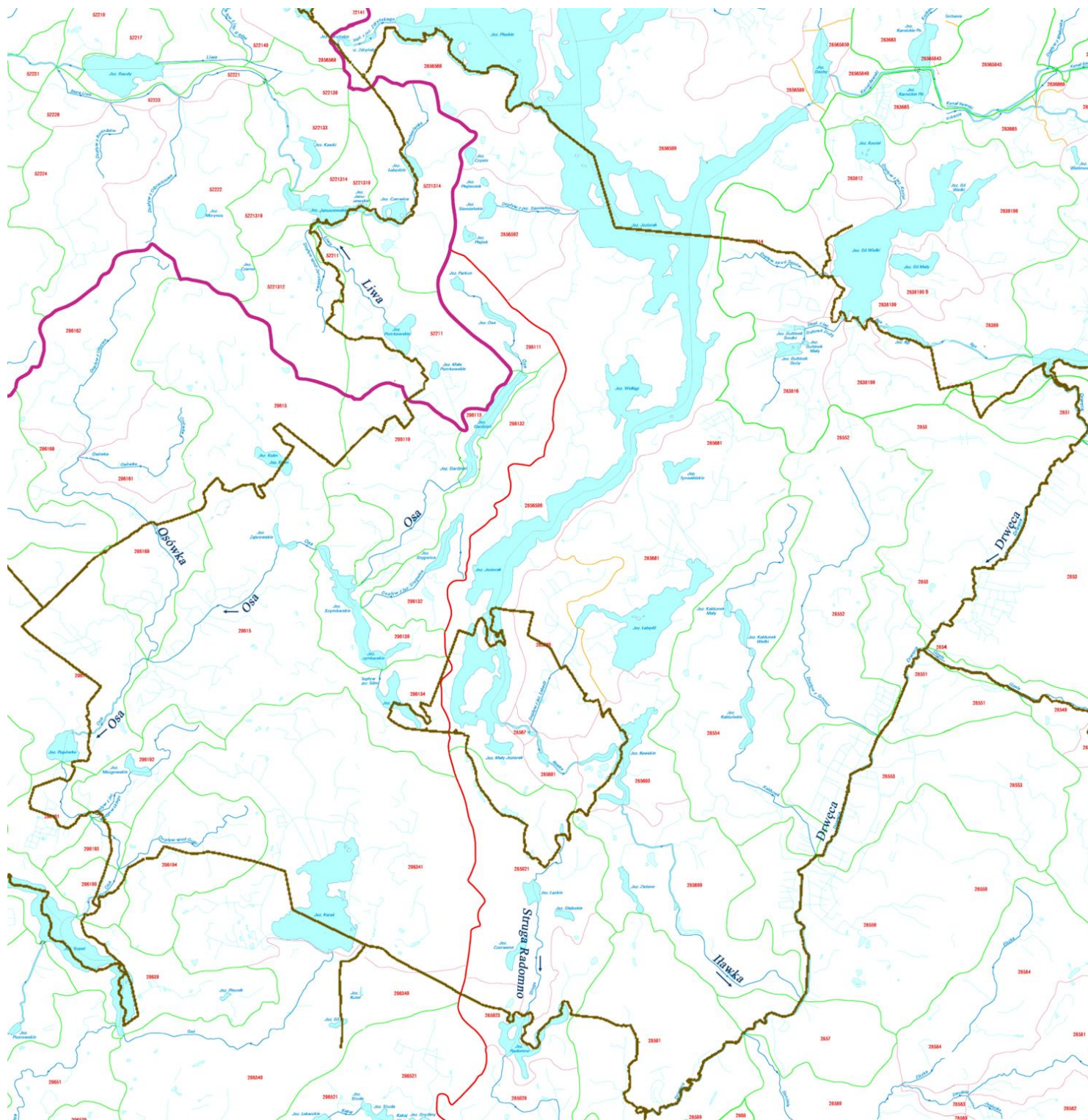
Rys. 2 przedstawia mapę topograficzną gminy Iława (granice gminy zaznaczono kolorem brunatnym).

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rys. 2 Mapa topograficzna gminy Iława

Sieć hydrograficzną gminy z granicami poszczególnych zlewni przedstawia Rys. 3. Główny dział wodny (I rzędu) oznaczono kolorem amarantowym, dział wodny II rzędu kolorem czerwonym, dział wodny III rzędu – kolorem zielonym.

Źródło: Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej

Rys. 3 Hydrografia gminy Iława.

2.1.2. Uwarunkowania historyczne

Teren dzisiejszej gminy Iława w okresie Prus plemiennych wchodził w skład krainy zwanej Pomezanią, zamieszkiwanej przez plemię pruskie Pomezanów. W latach trzydziestych XIII wieku obszary te zostały opanowane przez Zakon Krzyżacki (Zakon Szpitala Najświętszej Maryi Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie), który prowadząc podbój tych terytoriów stopniowo powoływał tu kolejne jednostki administracji terytorialnej. Działalność osadniczą Zakonu Krzyżackiego w okolicach Iławy datuje się na pierwszą połowę XIV wieku. Początki osadnictwa na tych terenach były związane z założeniem miasta Iławy, co miało miejsce w 1305 r. Wraz z lokacją miasta następowało stopniowe zakładanie wsi, m.in. Stradomna, Radomna, Laseczna, Ławic. Od czasu podbojów krzyżackich obszar ten zaczęto nazywać mianem Prus Górnych (Oberland).

Prusy Górne na mocy postanowień papieskich podlegały bezpośrednio władzom Zakonu, w odróżnieniu od Warmii, której ziemie należały do biskupów warmińskich. Po wojnie trzynastoletniej w roku 1466 region ten wchodził w skład Prus Zakonnych, był niemal w całości otoczony przez ziemie Prus Królewskich należących do Polski (do 1772). Od 1525 roku (sekularyzacja Zakonu, traktat krakowski i tzw. „hołd pruski”) należał do Prus Książęcych, a później do Królestwa Prus i Niemiec, jako zachodnia część Prus Wschodnich. Jedynie wieś i dobra Mózgowa zostały włączone do Polski po bitwie pod Grunwaldem i od tej pory aż do pierwszego rozbioru Polski pozostawały enklawą należącą do Polski i zamieszkiwaną przez Polaków. Znaczącym rodem Prus Górnych, do którego należało wiele majątków i wsi z obecnego terenu gminy Iława, była rodzina Finck von Finkenstein. Od zakończenia II wojny światowej region Prus Górnych w całości znalazł się w Polsce.

Dawne Prusy Górne zamieszkiwali potomkowie zarówno osadników niemieckich, jak i polskich, później głównie wyznania ewangelicko-augsburskiego. Po roku 1945 tereny gminy Iława zostały zasiedlone przez osadników pochodzących z różnych rejonów Polski, przede wszystkim z Mazowsza i dawnych Kresów.

Obecnie, po upływie 70 lat od zakończenia II wojny światowej, struktura lokalnej społeczności gminy Iława jest w miarę jednolita. Mieszkańcy gminy (w mniejszym lub większym stopniu) identyfikują się ze swoją Małą Ojczyzną.

2.2. Zasoby materialne

2.2.1. Układ przestrzenny

Aktualnie obowiązujące „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy” zostało zatwierdzone uchwałą Rady Gminy Iława nr XLVII/454/2010 z dnia 5 listopada 2010 r. (zmiana poprzednio obowiązującego studium, uchwalonego przez Radę Gminy Iława uchwałą Nr XIX/146/2000 dnia 14 kwietnia 2000 r.). W studium, ze względu na naturalne warunki fizjograficzno-przyrodnicze, wyodrębniono w gminie Iława cztery strefy o zróżnicowanych predyspozycjach rozwojowych:

Strefa I Krajobrazowa

Obejmuje południową część obszaru Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego oraz południowe części Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego. W granicach parku położona jest miejscowość wypoczynkowa Siemiany. Poza granicami Parku, w jego otulinie i w części południowo zachodniej stref chronionego krajobrazu położone są miejscowości Szymbark, Starzykowo, Gardzien i Kamionka, a w części wschodniej miejscowość Sąpy, Wola Kamieńska, Tynwałd, Kamień Duży oraz Szalkowo, Jażdżówki, Makowo i Jezierzycy – jako miejscowości letniskowe. Na zachód od miejscowości Siemiany znajduje się rezerwat „Jezioro Jasne”. Znaczącą rolę gospodarczą i turystyczną dla tego obszaru pełni akwen Jezioraka.

Strefa II Rolnicza

Obejmuje zachodnią część gminy z miejscowościami: Ząbrowo, Gałdowo, Laseczno, Stradomno, Nejdyki, Wikielec, Mózgowo.

Strefa III Rolniczo-gospodarcza

Obejmuje wschodnią część gminy z miejscowościami: Frednowy, Tynwałd, Franciszkowo, Stanowo, Wola Kamieńska, Rudzienice, Kałdunki, Małyki, Kałduny, Gromoty, Ławice i Dziarny. W miejscowościach tych rozwinięta jest towarowa hodowla drobiu, będąca specjalizacją gminy.

Wschodnia granica gminy, będąca jednocześnie granicą strefy, pokrywa się z rzeką Drwęcą jako „Rezerwatem Rzeki Drwęcy”.

Strefa IV Leśna

Obejmuje południowy kompleks lasów iławskich z miejscowościami: Radomek, Karaś i rezerwatem przyrody „Jezioro Karaś”.

2.2.2. Stan zagospodarowania

Gmina Iława zajmuje obszar o powierzchni 424,21 km². Użytki rolne na terenie gminy Iława stanowiły w 2014 r. 42,5% powierzchni ogólnej. Gmina charakteryzuje się dużą lesistością, która kształtuje się na poziomie 44%. Wyższa od średniej w województwie jest powierzchnia wód, które w gminie stanowią 7,2% powierzchni, a w województwie 4,6 %. Łącznie na terenie gminy występuje 75 jezior, z czego 26 o powierzchni powyżej 5 ha, wśród których najważniejszą rolę odgrywa jezioro Jeziorak (jest to najdłuższe jezioro w kraju, o maksymalnej długości 27,5 km przy średniej szerokości 1,2 km), wykorzystywane głównie jako atrakcja turystyczna.

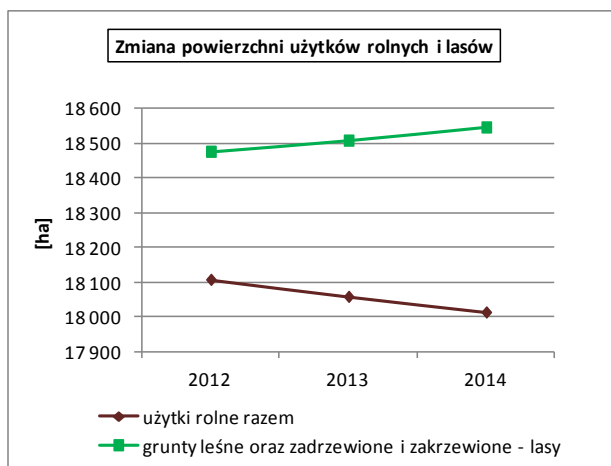
Tabela 1. Wykorzystanie terenu [ha]

Kierunki zagospodarowania	2012	2013	2014	Odsetek w 2014
Powierzchnia gminy ogółem	42 421	42 421	42 421	-
Użytki rolne razem	18 107	18 058	18 013	42,5%
użytki rolne - grunty orne	11 563	11 522	11 506	-
użytki rolne – sady	67	66	65	-
użytki rolne - łąki trwałe	2 584	2581	2 569	-
użytki rolne - pastwiska trwałe	3 133	3124	3 099	-
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	550	555	564	-
użytki rolne - grunty pod stawami	10	10	10	-
użytki rolne - grunty pod rowami	200	200	200	-
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	18 613	18 644	18 682	44,0%
w tym: lasy	18 476	18 508	18 546	43,7%
Grunty pod wodami razem	3 048	3 047	3 047	7,2%
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	2 867	2 900	2 912	-
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	181	147	135	-
Grunty zabudowane i zurbanizowane razem, w tym:	1 131	1 149	1 159	2,7%
tereny mieszkaniowe	122	133	141	-
tereny przemysłowe	22	23	24	-
tereny inne zabudowane	63	66	67	-
tereny zurbanizowane niezabudowane	9	8	8	-
tereny rekreacji i wypoczynku	24	24	23	-
tereny komunikacyjne - drogi	717	721	722	-
tereny komunikacyjne - kolejowe	144	144	144	-
tereny komunikacyjne - inne	15	15	15	-
użytki kopalne	15	15	15	-
Użytki ekologiczne	23	23	23	0,05%
Nie użytki	1 497	1 498	1 495	3,5%
Tereny różne	2	2	2	-

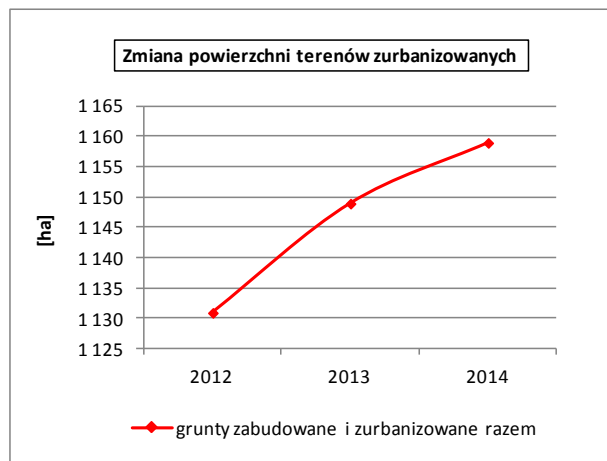
Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych), opracowanie Biuro Doradcze EkoINFRA

W latach 2012-2014 zmieniała się przede wszystkim powierzchnia (Rys. 4, Rys. 5):

- użytków rolnych – spadła o 0,52% (o 94 ha),
- lasów – wzrosła o 0,38% (o 70 ha),
- terenów zabudowanych i zurbanizowanych – wzrosła o 2,48% (o 28 ha), głównie w wyniku zwiększenia powierzchni terenów mieszkaniowych o 19 ha, poza tym wzrosła powierzchnia terenów przemysłowych, innych terenów zabudowanych oraz dróg.

Rys. 4

Rys. 5

2.2.3. Własność terenów

W 2013 r. w zasobach komunalnych pozostawało blisko 664 ha terenów. Tabela 2 przedstawia ich podział ze względu na formy użytkowania.

Tabela 2. Grunty komunalne					
Powierzchnia gruntów komunalnych wg prawnych form użytkowania	Jednostka	2010	2011	2012	2013
Ogółem stan na 31.12	ha	682,0	682,0	680,0	663,9
Tworzące gminny zasób nieruchomości	ha	659,0	659,0	660,0	640,2
Przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym	ha	9,0	9,0	6,0	8,0
Przekazane w użytkowanie wieczyste	ha	14,0	14,0	14,0	15,7
Przekazane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym	ha	5,0	6,0	6,0	5,7

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych), opracowanie Biuro Doradcze EkoINFRA

Spośród gruntów leśnych 97% należy do Skarbu Państwa (17 369,66 ha), 0,2% to własność gminy (24,6 ha), 2,8% stanowi własność prywatną (504,43 ha).

2.2.4. Zasoby dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury

Na terenie gminy Iława występują liczne stanowiska archeologiczne, w tym wpisane do rejestru zabytków oraz objęte ochroną konserwatorską. Trzy stanowiska (grodzisko półwyspne w Gulbiu, grodzisko średniowieczne wyżynne w Łaniochu oraz kopiec strażniczy w Lasecznie Małym) wpisano do rejestru zabytków. Natomiast ochroną konserwatorską objęto:

- 3 stanowiska archeologiczne grupy I (o własnej formie krajobrazowej: grodziska, kurhany, kopce, groble): w Siemianach, Woli Kamieńskiej i Smolikach,
- 153 stanowiska grupy II (płaskie duże: cmentarzyska, osady),
- 206 stanowisk grupy III (płaskie małe: ślady osadnicze).

Na terenach występowania stanowisk archeologicznych o własnej formie krajobrazowej (grupa I) obowiązuje całkowity zakaz prowadzenia inwestycji.

Na zasoby dziedzictwa kultury w gminie Iława składają się parki, cmentarze oraz obiekty budownictwa i architektury.

Pozostałością założeń dworskich na terenie gminy są parki zabytkowe, z których 4 wpisane są do rejestru zabytków. Najwartościowsze są parki w Szymbarku i Gardzieniu. Pozostałe parki znajdują się w Stanowie i w Szczepkowie. Ponadto 6 założeń parkowych objęto ochroną konserwatorską. Do rejestru zabytków wpisany jest również cmentarz parafialny we Frednowach, a ochroną konserwatorską objęto 32 cmentarze.

Obiekty budownictwa i architektury przejawiają typowe cechy regionu Warmii i Mazur. Znajdują się wśród nich ciekawe zespoły architektoniczno-krajobrazowe, jak np. zespół folwarczny w Szymbarku, przedstawiający interesujące wartości kulturowe. Na szczególną uwagę jednak zasługują zespoły podworskie, złożone z kilku, niekiedy kilkunastu obiektów architektonicznych, połączonych często z parkiem podworskim lub jego pozostałościami.

Część obiektów jest w złym stanie technicznym, inne obiekty natomiast, jak np. cmentarze ewangelickie, parki podworskie występują w formie śladowej. Obiekty architektoniczne jednak są na ogół w stanie zadowalającym.

W rejestrze wojewódzkim obiektów zabytkowych na terenie gminy Iława znajduje się 21 obiektów. Wszystkie obiekty obejmuje ochrona konserwatorska.

Ponadto kilkadziesiąt obiektów wpisano do gminnej ewidencji zabytków.

Z zabytkowych obiektów najbardziej atrakcyjnie turystycznie i mające największy potencjał wydają się ruiny zamku w Szymbarku. Niestety, ruiny nie są udostępnione do zwiedzania – obiekt stanowi własność prywatną.

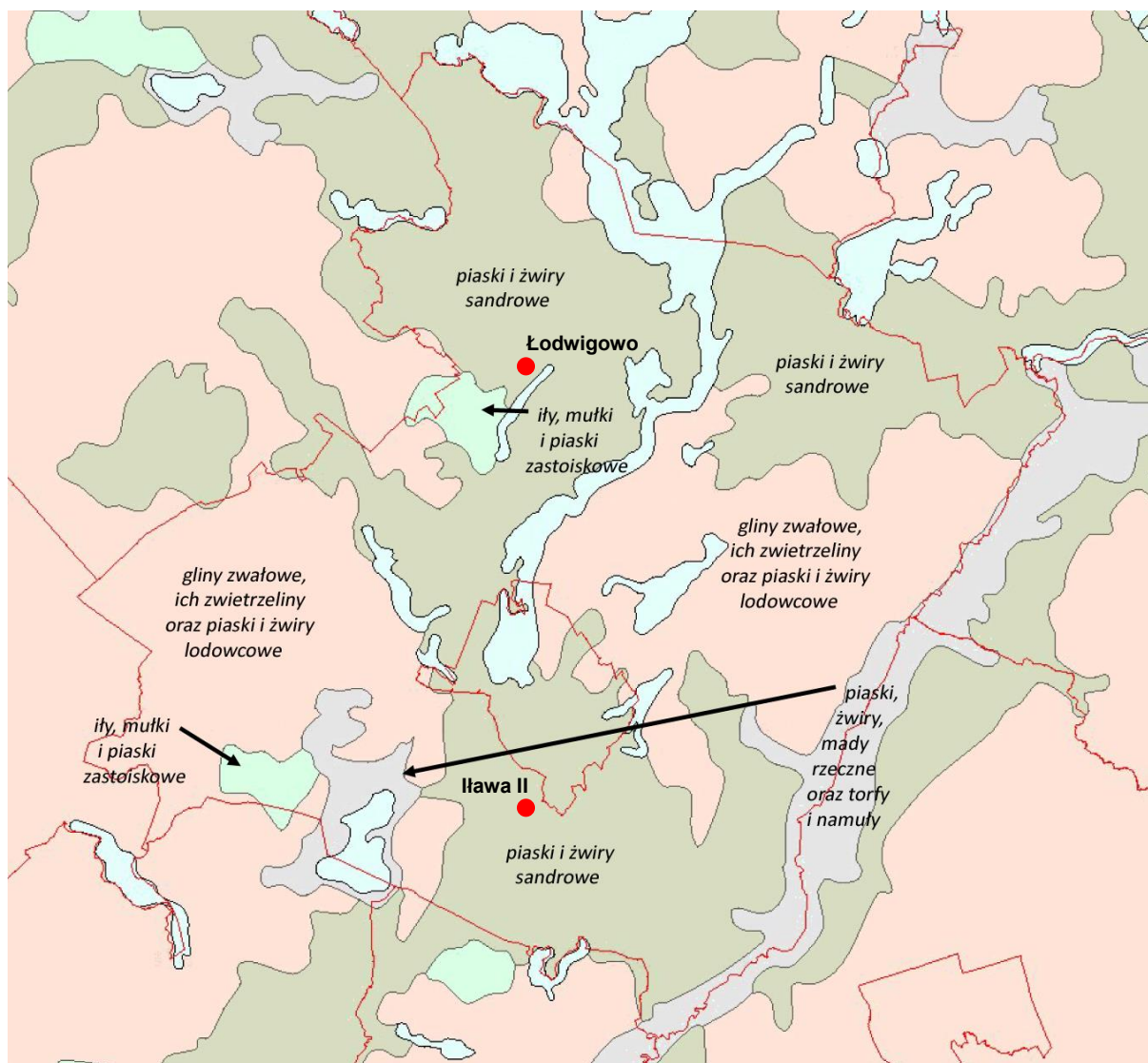
2.2.5. Zasoby naturalne

2.2.5.1. Geologia i złoża mineralne

Dominujące na terenie gminy formy ukształtowania terenu są zbudowane z następujących utworów geologicznych:

- wysoczyzna moreny dennej: zbudowana z glin zwałowych i – podrzędnie – z piasków i żwirów lodowcowych, zajmuje zachodnią część gminy i jej część środkowo-wschodnią,
- tereny równinne sandru: zbudowane w większości z piasków i żwirów sandrowych, obejmujące północną i południowo-wschodnią część gminy z łączącym je przesmykiem po zachodniej stronie Jezioraka. Tereny sandru prawie w całości pokryte są lasami,
- dolina rzeki Drwęcy: zbudowana z piasków, żwirów, madów rzecznych oraz torfów i namulów, doliną Drwęcy przebiega wschodnia granica terenu gminy.

Rys. 6 przedstawia budowę geologiczną gminy (czerwonymi punktami oznaczono udokumentowane zasoby złóż).

Źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych

Rys. 6 Budowa geologiczna gminy Łława.

Udokumentowane zasoby złóż znajdują się w następujących lokalizacjach:

- Piaski i Źwirry: złóże Łława II (na południe od miasta Łławy), koncesję na wydobycie posiada Xella Polska Sp. z o. o.
- Kruszywa naturalne: złóże Łłwigowo (przy północnym krańcu jez. Gardzień), nie eksploatowane.

2.2.5.2. Gleby

Na obszarze gminy przeważa typ gleb brunatnych. Natomiast występuje duża różnorodność kompleksów glebowo-rolniczych.

Największe powierzchnie zajmują gleby związane kompleksu pszennego dobrego i nieco lżejsze – kompleksu pszenno-żytniego. Są to na terenie gminy gleby najbardziej urodzajne,

jęczmienno-lucernianego kompleksu glebowo-uprawnego, na ogół IIIb i IVa klasy bonitacyjnej. Wśród nich niewielki udział mają gleby klasy IIIa kompleksu glebowo-uprawnego pszenoburaczanego, których większa zwarta powierzchnia występuje w rejonie Skarszewa. Skład mechaniczny tych gleb to głównie gliny lekkie lub piaski gliniaste mocne zalegające na glinach lekkich. Charakteryzują się dobrze wykształconym poziomem orno-próchnicznym i na ogół właściwymi stosunkami wodnymi.

Kompleks pszenno-wadliwy występuje na niewielkich obszarach głównie w rejonie jez. Iławskiego, jez. Szymbarskiego i wsi Nejdyki. Są to również gleby zwarte zbudowane z glin lekkich lecz ze względu na położenie w terenie (stoki i szczyty wzniesień) charakteryzują się okresowo niedoborem wilgoci, głównie IV klasa bonitacyjna.

Gleby kompleksu żytniego dobrego dość powszechnie występują w niewielkich skupiskach na większości obszarów rolnych gminy z koncentracjami w rejonie miejscowości Kamionka – Lipowy Dwór, Szałkowo, Gulb, Franciszkowo. Są to gleby mniej zasobne w składniki pokarmowe i wrażliwe na suszę, głównie klasy IVb.

Gleby kompleksu żytniego słabego również rozsiane są po obszarze rolniczym gminy, a większe ich skupienia występują koło miejscowości Gardzień, Kałduny, Franciszkowo, Dziarny, Wikielec, Stradomno, Tynwałd, Wilczany. Są to gleby lekkie o nazbyt przepuszczalnym podłożu, wytworzone głównie z piasków słabogliniastych zalegających na piaskach luźnych. Gleby te są mało zasobne w składniki pokarmowe i zwykle zbyt suche, głównie V klasy bonitacyjnej.

Kompleks żytnio-lubinowy występuje na małych obszarach głównie w rejonie wsi Sąpy, Tynwałd, Wiewiórki, Kałdunki, Makowo, Siemiany. Gleby tego kompleksu wytworzone są z piasków słabogliniastych płytko podścielonych piaskami luźnymi. Są to gleby stale za suche i o bardzo małej zawartości składników pokarmowych, na ogół VI klasy bonitacyjnej.

Lokalnie, głównie na wschód od Gałdowa, występują gleby kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego, zwarte, nadmiernie uwilgotnione. Trwałe użytki zielone koncentrują się w dolinach rzek i w obniżeniach pojeziornych, przy czym największe ich powierzchnie występują w dolinach Drwęcy i Osy. Dominują kompleksy – 2z zaliczane do średnich, głównie III i IV klasy bonitacyjnej z glebami mułowo-torfowymi o względnie uregulowanych stosunkach wodnych. Dość duży odsetek stanowią też mady – głównie w dolinie Drwęcy i czarne ziemie – głównie w dolinie Osy. Mniejsze powierzchnie zajmuje kompleks 3z – użytki zielone słabe lub bardzo słabe – V i VI klasy bonitacyjnej o przewadze gleb torfowych i mułowo-torfowych i na ogół nieuregulowanych stosunkach wodnych. Większe skupiska tego kompleksu występują w rejonie Sąp, Przejazdu i Dołu. Gleby trwałych użytków zielonych w dużej części są pochodzenia organicznego (głównie gleby torfowe i murszowe).

Generalnie, jakość i przydatność rolnicza gleb w gminie Iława charakteryzuje się wskaźnikiem bonitacji 49,4 pkt, wobec 50,1 pkt dla całego województwa i 54,2 pkt dla powiatu iławskiego, a więc nieco poniżej przeciętnej.

2.2.5.3. Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe zajmują na terenie gminy Iława obszar 3047 ha.

Przez teren gminy przebiega główny dział wodny pomiędzy zlewiskiem Zalewu Wiślanego (zlewnia Liwy) a dorzeczem Wisły oraz dział wodny drugiego rzędu między dorzeczem Osy a dorzeczem Drwęcy. Gmina Iława leży na obszarze dorzeczy trzech rzek:

- **Drwęca** – największa z rzek gminy Iława, wytycza jej wschodnią granicę na znacznym odcinku. Drwęca stanowi prawobrzeżny dopływ Wisły o długości 207,2 km i powierzchni zlewni 5 343,5 km². Źródła rzeki znajdują się na południe od miejscowości Drwęck, w rejonie Wzgórz Dylewskich, w dorzeczu Drwęcy znajduje się wschodnia i południowa część aglomeracji Iława.
  - **Iławka** – prawobrzeżny dopływ Drwęcy o długości 62,4 km i powierzchni zlewni 379,5 km². Przepływa przez następujące miejscowości z terenu gminy: Dziarny, Dziarnówko.
- **Osa** – prawy dopływ dolnej Wisły o długości 96,2 km. Powierzchnia zlewni wynosi 1606 km². Bierze swój początek w Jeziorze Perkun, i rozlewa się na swojej drodze na liczne akweny. W dorzeczu Osy leży zachodnia część gminy, rzeka przepływa przez miejscowości Ząbrowo, Laseczno Małe i Mózgowo.
  - **Osówka** – prawobrzeżny dopływ Osy o długości 14,7 km i powierzchni zlewni 35,5 km². Na terenie gminy przepływa w pobliżu Gałdowa.
- **Liwa** – prawy dopływ Nogatu o długości 111,4 km. Bierze swój początek w Jeziorze Piotrkowskim na terenie gminy. W dorzeczu Liwy leży północno-zachodni kraniec gminy.

Na terenie gminy Iława znajduje się 75 jezior, z czego 26 o powierzchni pow. 5 ha. Przeważająca część zbiorników to jeziora rynnowe, charakteryzujące się wydłużonym kształtem i dobrze rozwiniętą linią brzegową.

Charakterystykę jezior o powierzchni pow. 5 ha przedstawia Tabela 3.

Tabela 3. Charakterystyka jezior w gminie Iława					
L.p.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Głębokość max [m]	Głębokość śr. [m]	Pojemność w tys. [m ³]
Dorzecze Drwęcy					
1.	Jeziorak	3 296,00	12,0	4,1	141 594,2
2.	Łabędź	318,09	10,5	3,6	11 353,9
3.	Iławskie	143,03	2,8	1,1	1 773,6
4.	Tynwałd	33,85	2,0	-	-
5.	Kaładunek Wielki	24,70	8,3	4,2	-
6.	Łąckie (Łąka)	24,23	20,0	-	-
7.	Kaładuńskie	23,30	2,7	1,2	-
8.	Siemiańskie (Urowiec)	22,50	31,8	8,1	-
9.	Zielone	20,20	2,4	1,3	-
10.	Gultynek Duży	18,80	3,0	-	-
11.	Czerwone	16,90	15,7	2,9	490,1
12.	Czyste (Jasne)	10,70	19,8	-	873,3
13.	Głębokie (Listek)	8,83	-	-	-
14.	Duży Płajtek	8,50	-	-	-
15.	Kaładunek Mały	7,50	5,1	1,6	-
16.	Gultynek Mały	5,60	2,0	-	-
Dorzecze Osy					
17.	Karaś	253,53	2,8	0,6	2 639,1
18.	Szymbarskie	146,50	25,1	6,1	10 072,3

L.p.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Głębokość max [m]	Głębokość śr. [m]	Pojemność w tys. [m ³]
19.	Gardzień	85,50	2,1	1,2	-
20.	Silm	54,87	3,7	2,0	-
21.	Stęgwica	39,70	1,7	1,2	-
22.	Mózgowskie	22,60	3,8	1,8	-
23.	Osa	20,50	1,7	1,2	-
24.	Ząbrowskie	17,78	1,0	-	-
25.	Perkun	11,10	16,1	5,2	-
Dorzecze Liwy					
26.	Piotrkowskie	52,50	3,2	1,2	925,6

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Największe znaczenie dla gminy ma jezioro Jeziorak. Jest to najdłuższe jezioro w Polsce, o maksymalnej długości 27,5 km przy średniej szerokości 1,2 km, największe na Pojezierzu Iławskim i trzecie po Śniardwach i Mamrach w „Krainie Tysiąca Jezior”. Stanowi część szlaku Kanału Elbląskiego. Poziom wody w tym jeziorze regulowany jest sztucznie – za pomocą śluzy na kanale Elbląskim w Miłomłynie i jazu na rzece Iławce w Iławie oraz utrzymywany grodzią na Kanale Jerzwałdzkim.

Nad brzegami Jezioraka zlokalizowano wiele obiektów turystycznych: pól namiotowych, biwakowisk, przystani jachtowych, punktów małej gastronomii, hoteli i gospodarstw agroturystycznych. Po jeziorze pływa jedyna w Polsce jednostka asenizacyjna – tzw. statek-śmieciarka, przystosowana do odbioru nieczystości bezpośrednio z jachtów i łodzi motorowych. Na terenie gminy (w Siemianach) oraz na terenie miasta Iławy znajdują się tzw. ekomariny, przystosowane do odbioru nieczystości stałych i płynnych z jachtów.

W 2012 roku, po trwającym ponad trzy miesiące plebiscycie, jezioro Jeziorak zostało uznane przez czytelników magazynu podróżniczego „National Geographic Traveler” za jeden z siedmiu nowych cudów Polski.

2.2.5.4. Wody podziemne

Na terenie gminy Iława występują trzy piętra wodonośne o znaczeniu użytkowym: czwartorzędowe (wykorzystywane przez większość studni na terenie gminy), neogeńskie i paleogeńskie. Znaczna część gminy Iława znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 210 – Iława. Zbiornik ten jest usytuowany w strukturach wodonośnych Pojezierza Iławskiego, jego powierzchnia wynosi 1159 km² z czego na teren gminy Iława przypada 423,5 km², a zasoby dyspozycyjne zostały oszacowane na 4000 m³/h (96 tys. m³/d).

Wg podziału na Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd) gmina Iława położona jest głównie w obrębie JCWPd nr 39 (zlewnia Drwęcy i Osy), niewielki fragment gminy leży w zasięgu JCWPd nr 30 (zlewnia Liwy i Nogatu).

2.2.6. Stan środowiska

2.2.6.1. Obszary chronione, środowisko przyrodnicze

Ponad 52% terenu gminy Iława stanowią obszary chronione. Na terenie gminy występują następujące formy ochrony przyrody:

- **Rezerwaty przyrody** (łączna powierzchnia na terenie gminy 749,1 ha):
  - „Rzeka Drwęca” obejmujący na terenie gminy rzekę Drwęcę oraz rzekę Iławkę od jazu w Dziarnówku do ujścia;
  - „Jezioro Jasne” obejmuje jezioro Jasne i jezioro Luba wraz z torfowiskami i drzewostanem okalającym obydwaj jeziora;
  - „Jezioro Karaś” obejmuje jezioro wraz z przyległymi terenami bagiennymi, obiekt ornitologiczny o powierzchni na terenie gminy Iława 581,29 ha.Obszar gminy Iława sąsiaduje również bezpośrednio z obszarem rezerwatu „Jezioro Czerwica” i „Jezioro Igi”.
- **Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego** (łączna powierzchnia na terenie gminy Iława: 10 052,60 ha), ustanowiony w celu zachowania wartości przyrodniczych, kulturowych, rekreacyjnych i zdrowotnych terenu Pojezierza Iławskiego, obejmujący północną część gminy Iława. Park należy do Zespołu Parków Krajobrazowych Pojezierza Iławskiego i Wzgórz Dylewskich.
- **Obszary Chronionego Krajobrazu** (łączna powierzchnia na terenie gminy 12 086 ha):
  - **Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego** ustanowiony Rozporządzeniem Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14 kwietnia 2003 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego (Dz.Urz. Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr 52, poz. 725). OChK Pojezierza Iławskiego na terenie gminy Iława pokrywa obszar otuliny Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego.
  - **Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy** ustanowiony Rozporządzeniem Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14 kwietnia 2003 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego (Dz.Urz. Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr 52, poz. 725).
  - **Obszar Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego** ustanowiony Rozporządzeniem Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14 kwietnia 2003 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego (Dz.Urz. Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr 52, poz. 725).
- **Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Lasy Iławskie”** (kod PLB28005) w ramach sieci NATURA 2000. Granica OSO „Lasy Iławskie” na terenie gminy Iława jest tożsama z granicą Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego.
- **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Iławska”** (kod PLH280053) w ramach sieci NATURA 2000. Obszar mieści się w granicach Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego oraz OSO Lasy Iławskie.

- **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Aleje Pojezierza Łławskiego”** (kod PLH280051) w ramach sieci NATURA 2000. Część obszaru zlokalizowana w otulinie Parku Krajobrazowego Pojezierza Łławskiego.
- **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Dolina Drwęcy”** (kod PLH280001) w ramach sieci NATURA 2000. Obszar pokrywa teren rezerwatu „Rzeka Drwęca” z dopływami Grabiczek i Dylewka, z przyujściowymi fragmentami rzek. Obszar w większości położony jest na terenie rezerwatu przyrody Rzeka Drwęca; niewielka część na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy.
- **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Radomno”** w ramach sieci Natura 2000, kod PLH280035.
- **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Jezioro Karaś”** (kod PLH280003) w ramach sieci NATURA 2000.
- **Użytki ekologiczne** (łączna powierzchnia na terenie gminy 23,8 ha):
  - Jezioro Łłajskie,
  - Jezioro Kociołek
  - Jezioro Plajtek Mały,
  - Jezioro Plajtek Duży,
  - Jezioro Czarne.
- **Pomniki przyrody** w liczbie 54 szt.
- **Korytarze ekologiczne:**
  - Dolina rzeki Drwęcy (korytarz ekologiczny o znaczeniu ponadregionalnym),
  - Dolina rzeki Łławki (korytarz ekologiczny o znaczeniu regionalnym),
  - Dolina rzeki Osy (korytarz ekologiczny o znaczeniu regionalnym).
- **Obszary wodno-błotne:** (torfowiska niskie – 302 szt., torfowiska wysokie – 49 szt., torfowiska przejściowe – 26 szt., gytioviska – 8 szt., mułowiska, namuliska, podmokliska – 34 szt.).
- **Lasy o szczególnych walorach przyrodniczych (HCVF)**

Stan środowiska przyrodniczego na terenie gminy Łława można określić jako dobry.

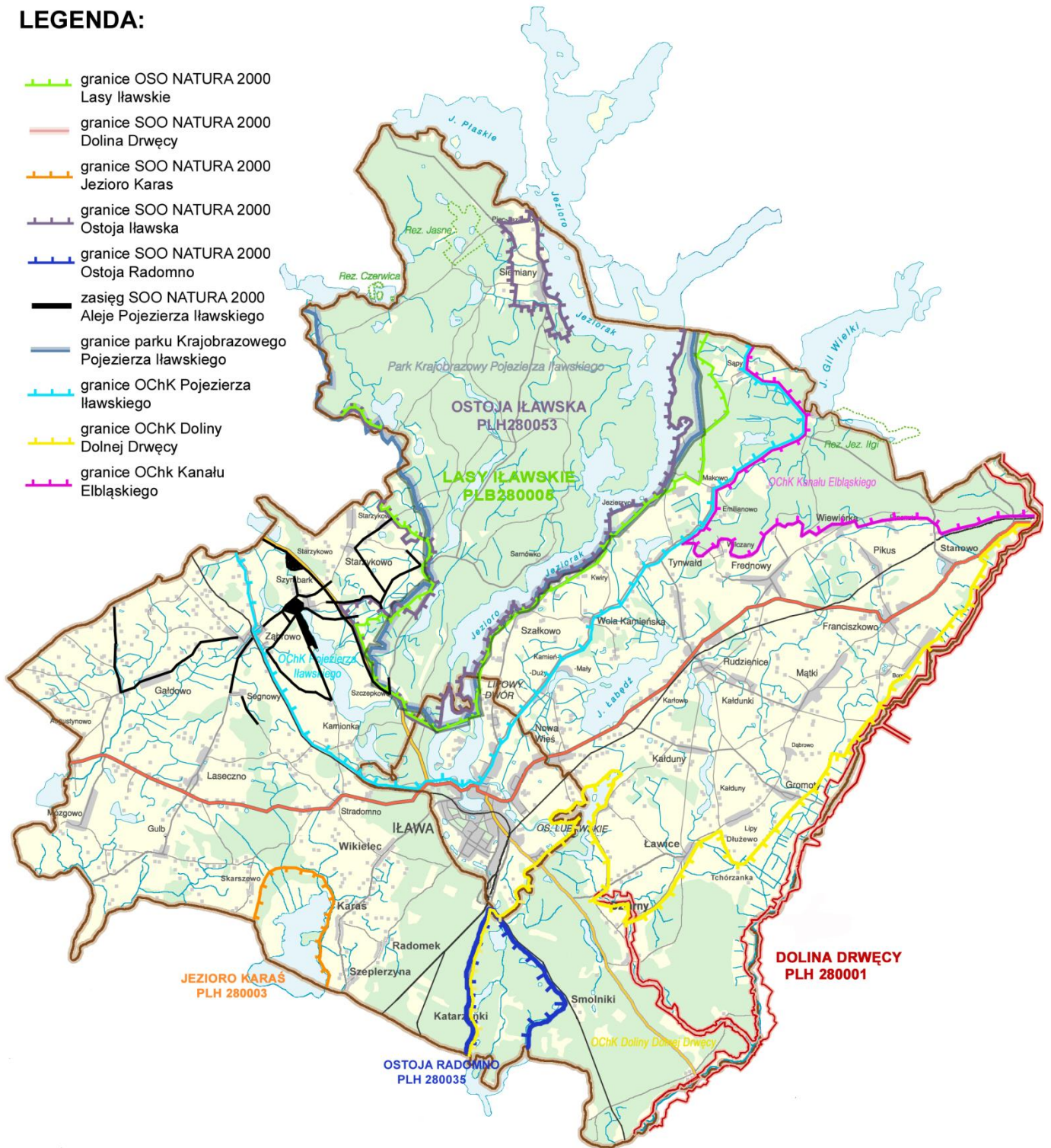
Obecnie głównym zagrożeniem dla środowiska przyrodniczego na terenie gminy jest antropopresja związana z:

- turystyką (znaczna penetracja naturalnych siedlisk flory i fauny, zaśmiecanie, itp.)
- rolnictwem (monokultury, fermy wielkotowarowe, nieprawidłowo prowadzone zabiegi agrotechniczne, zmiana stosunków wodnych),
- urbanizacją (wkraczanie zabudowy i infrastruktury technicznej na obszary przyrodnicze).

Lokalizację podstawowych terenów chronionych na tle granic gminy przedstawia Rys. 7.

LEGENDA:

- granice OSO NATURA 2000
Lasy Iławskie
- granice SOO NATURA 2000
Dolina Drwęcy
- granice SOO NATURA 2000
Jezioro Karas
- granice SOO NATURA 2000
Ostoja Iławska
- granice SOO NATURA 2000
Ostoja Radomno
- zasięg SOO NATURA 2000
Aleje Pojezierza Iławskiego
- granice parku Krajobrazowego
Pojezierza Iławskiego
- granice OChK Pojezierza
Iławskiego
- granice OChK Doliny
Dolnej Drwęcy
- granice OChk Kanalu
Elbląskiego

Źródło: opracowanie własne

Rys. 7 Tereny chronione w gminie Iława.

2.2.6.2. Pozostałe elementy środowiska

Powietrze

Wg danych Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska stężenia następujących zanieczyszczeń w powietrzu: SO₂, O₃, NO₂/NO_x, CO, pyłu PM_{2.5}, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu w pyłe PM₁₀ ze względu na ochronę zdrowia i roślin nie przekraczały w 2014 r. wartości dopuszczalnych i docelowych. Wystąpiły jedynie przekroczenia wartości celu długoterminowego dla ozonu zarówno pod kątem ochrony zdrowia jak i roślin. Stężenia metali w pyłe od kilka lat mieszczą się poniżej dolnych progów oszacowania.

W strefie warmińsko-mazurskiej (obszar województwa poza obszarem miast: Olsztyna i Elbląga) wystąpiły przekroczenia poziomu docelowego **benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀** – odnotowane m.in. w stacji pomiarowej w Iławie. W stacji tej zanotowano także przekroczenie poziomu dopuszczalnego **pyłu zawieszonego PM₁₀**. Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń była wzmożona emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych spowodowana niekorzystnymi warunkami klimatycznymi w okresie zimowym oraz spalaniem słabej jakości materiału grzewczego w mało wydajnych piecach. Można przypuszczać, że – szczególnie na obszarze skupisk zabudowy – przekroczenia takie występują również w gminie Iława.

Wody podziemne

Stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych na terenie gminy Iława w obrębie JCWPd nr 40 i 32 jest określany jako dobry (źródło: „Raport o stanie chemicznym i ilościowym Jednolitych Części Wód Podziemnych dla obszarów dorzeczy zgodnie z wymaganiami Ramowej Dyrektywy Wodnej”).

Wody powierzchniowe

Z Jednolitych Części Wód Powierzchniowych z terenu gminy Iława lub w pobliżu jej granic oceniano:

- JCWP Drwęca, przekrój Samborowo (tuż przed wpłynięciem rzeki na teren gminy Iława) – stan ekologiczny umiarkowany (badania z 2009 r.),
- JCWP Iławka od jeziora Iławskiego do ujścia – stan/potencjał ekologiczny umiarkowany (badania z 2009 r.)
- JCWP Osa do wypływu z jeziora Trupel (tuż poza granicami gminy Iława) – stan/potencjał ekologiczny umiarkowany (badania z 2014 r.), stan jednolitej części wód – zły.

Natomiast stan jezior przedstawia się następująco:

- Jezioro Gardzień – stan ekologiczny bardzo dobry, I klasa jakości wód (badania z 2010 r.)
- Jezioro Karaś – stan ekologiczny bardzo dobry, I klasa jakości wód (badania z 2011 r.)
- Jezioro Czyste (Jasne) – I klasa czystości (badania z 2005 r.),
- Jezioro Iławskie – III klasa czystości (badania z 2002 r.),
- Jezioro Jeziorak – III klasa czystości (badania z 2006 r.),
- Jezioro Łabędź – III klasa czystości (badania z 2001 r.),
- Jezioro Piotrkowskie – III klasa czystości (badania z 1995 r.),
- Jezioro Płaskie (część jeziora Jeziorak) – III klasa czystości (badania z 2008 r.),
- Jezioro Szymbarskie – III klasa czystości (badania z 2003 r.).

Stan wód powierzchniowych jest zatem zróżnicowany: od bardzo dobrego (jeziora Gardzień, Karaś, Czyste) poprzez umiarkowany (Drwęca, Iławka, większość jezior), do złego (Osa – po przekroczeniu granic gminy).

Gleby i powierzchnia ziemi

Jednym z czynników świadczących o jakości gleby i przydatności do produkcji roślinnej oraz dla funkcjonowania naturalnych ekosystemów jest jej zakwaszenie. Dane o zakwaszeniu gleb są publikowane dla całego powiatu iławskiego, wynika z nich, że udział gleb bardzo kwaśnych wynosi 13%, a kwaśnych – 36% (średnia dla województwa: odpowiednio 12% i 32%).

Zasobność gleb w przyswajalne makroelementy (fosfor, potas, magnez) jest natomiast wyższa od średniej wojewódzkiej: 58% gleb cechuje wysoka i bardzo wysoka zasobność w fosfor, 46% – w potas, 53% – w magnez (dla województwa wartości te wynoszą odpowiednio: 40%, 40% i 52%).

Na terenie gminy Iława nie występuje żadne składowisko odpadów komunalnych bądź przemysłowych. Pomimo zorganizowanego systemu odbioru odpadów, obejmującego całą gminę, problemem jest pozbywanie się odpadów poprzez ich wyrzucanie do lasów, rowów, itp. (dotyczy zwłaszcza odpadów wielkogabarytowych i remontowych). Odpady takie zanieczyszczają powierzchnię ziemi i dewastują krajobraz.

Klimat akustyczny

Największe zagrożenie dla klimatu akustycznego na terenie gminy Iława stanowi hałas komunikacyjny z drogi krajowej nr 16. Badania przeprowadzone w latach 2006-2007 w miejscowości Nowa Wieś wykazały przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu.

Hałas ze zmodernizowanej linii kolejowej Warszawa-Gdańsk jest ograniczony na terenach zabudowanych poprzez zastosowanie ekranów akustycznych. Hałas z linii Olsztyn-Poznań jest dużo mniejszym obciążeniem, ponieważ natężenie ruchu kolejowego na tej linii jest znacznie mniejsze.

2.2.7. Infrastruktura techniczna

2.2.7.1. Wodociągi

Ujęcia wody pitnej znajdują się w następujących miejscowościach: Gulb, Franciszkowo, Frednowy, Kałduny, Ławice, Siemiany, Wola Kamieńska, Ząbrowo. Ponadto niektóre miejscowości są zaopatrywane w wodę z sieci wodociągowej miasta Iławy, a miejscowość Drwęca korzysta z wody z wodociągu Samborowo (gmina Ostróda).

Tabela 4 przedstawia zestawienie dotyczące ujęć i poboru wody.

Tabela 4. Ujęcia wody w gminie Iława

L.p.	Lokalizacja ujęcia	Technologia uzdatniania	Liczba studni	Głębokość studni [m]	Wydajność studni [m ³ /h]	Rok budowy/przebudowy	Pobór wody w 2014 r. [m ³]	Obsługiwane miejscowości
1	Gulb	napowietrzanie, filtracja (odżelazianie, odmanganianie)	2	65 50	47 47	2007- M	106 458	Gulb, Skarszewo, Mózgowo, Laseczno, Laseczno Małe, Nejdyki
2	Franciszkowo	napowietrzanie, filtracja (odżelazianie, odmanganianie)	2	65 50	72 71,3	2014 - P	68 028	Franciszkowo, Franciszkowo Dolne, Wesołowo, Przejazd, Pikus, Borek, Stanowo
3	Frednowy	napowietrzanie, filtracja (odżelazianie, odmanganianie)	2	45 40	56 72	2015 -P	50 376	Frednowy, Wilczany, Makowo, Tynwałd
4	Kałduny	napowietrzanie, filtracja (odżelazianie, odmanganianie)	2	50 50	31 111	Planowana przebudowa	111 910	Kałduny, Lowizowo, Julin, Kałdunki, Gromoty, Nowa Wieś
5	Ławice	napowietrzanie, filtracja (odżelazianie, odmanganianie)	2	65 50	30 28	2010- P	40 457	Ławice, Dziarny, Dół, Dąbrowa
6	Siemiany	napowietrzanie, filtracja (odżelazianie, odmanganianie)	2	40 40	40 35	2006 - B	20 438	Siemiany, Szwałewo
7	Wola Kamińska	napowietrzanie, filtracja (odżelazianie, odmanganianie)	2	48 40	36 40	2014- P	118 936	Wola Kamińska, Szałkowo, Kwiry, Jezierzycze, Jażdżówki
8	Ząbrowo	napowietrzanie, filtracja (odżelazianie, odmanganianie)	2	65 60	45 40	2010 - P	98 812	Ząbrowo, Starzykowo, Segnowy, Gałdowo, Szymbark, Gardzień
Ogółem pobór wody z ujęć na terenie gminy Iława							615 415	
9	Zakup wody z Iławskich Wodociągów						85 000	Nowa Wieś, Karaś, Wikielec, Radomek, Szeplerzyzna
10	Zakup wody z Samborowa (gmina Ostróda)						818	Drwęca
RAZEM							701 233	

źródło: dane gminy Iława, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Straty wody z wszystkich ujęć wyniosły w 2014 r. 16 000 m³, a woda zużyta na cele technologiczne – 11 000 m³. 60% sieci jest w wieku 10-20 lat, 40% ma od 26 do 50 lat.

Na dzień 31 grudnia 2014 r. długość wodociągowej sieci rozdzielczej łącznie z przyłączami wynosiła 444,2 km, a liczba przyłączy wodociągowych 2 686 szt. Z sieci wodociągowej korzysta 12 546 osób, co stanowi ponad 97% mieszkańców gminy. Jest to wskaźnik dużo wyższy niż dla terenów wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego (77,7% w 2013 r.) i powiatu iławskiego (87,8% w 2013 r.).

Zużycie wody z wodociągów w przeliczeniu na 1 korzystającego mieszkańca wyniosło w 2014 r. 43,7 m³. Należy zauważyć, że jest to stosunkowo wysokie zużycie, dające wynik 119 litrów wody na osobę na dobę (średnia dla terenów wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego wynosi 93 litry na osobę na dobę).

2.2.7.2. Kanalizacja i oczyszczanie ścieków

Wg stanu na 31-12-2014 r. długość sieci kanalizacji sanitarnej w gminie wynosiła 193,5 km, w tym: grawitacyjnej – 79,6 km i tłocznej – 113,9 km. Sieć tłoczna jest wyposażona w 77 przepompowni sieciowych i 420 przydomowych. Sieć kanalizacyjna ma nie więcej niż 20 lat.

Tabela 5 przedstawia poziom zwodociągowania i skanalizowana wg miejscowości i liczby mieszkańców. W niektórych przypadkach poziom skanalizowania jest poziomem potencjalnym – jeszcze nie wszyscy mieszkańcy, mający taką możliwość, podłączyli swoje gospodarstwa do kanalizacji sanitarnej.

Tabela 5. Poziom skanalizowania gminy Ilawa

Lp	Lp	Miejscowość (sołectwo)	Liczba mieszkańców miejscowości wyposażonych w:		Lp	Lp	Miejscowość (sołectwo)	Liczba mieszkańców miejscowości wyposażonych w:	
			wodociąg	kanalizację				wodociąg	kanalizację
1	1	Dół	86	86	14	40	Mózgowo	256	0
	2	Dziarny	171	171	15	41	Nowa Wieś	946	946
	3	Dziarnówko	73	73	16	42	Radomek	235	235
	4	Katarzynki	25	0		43	Szeplerzyzna	140	140
	5	Kozianka	13	0	17	44	Rudzienice	524	524
	6	Mały Bór	0	0		45	Rudzienice-Kałdunki	249	249
	7	Nowy Ostrów	0	0		46	Rudzienice-Karłowo	111	0
	8	Papiernia	23	0	18	47	Siemiany	237	237
	9	Rodzone	34	0		48	Jeziorno	42	42
	10	Smolniki	207	207		49	Tłokowisko	0	0
	11	Franciszkowo	267	0		50	Szwalewo	3	3
	12	Franciszkowo Dolne	135	0	19	51	Solniki	0	0
	13	Borek	61	0		52	Skarszewo	119	0
	14	Drwęca	34	34	20	53	Starzykowo	224	0
	15	Pikus	103	0	21	54	Stradomno	337	337
	16	Stanowo	95	0		55	Nejdyki	102	102
	17	Frednowy	605	605	22	56	Szałkowo	379	379
	18	Prasneta	38	0	23	57	Szymbark	361	361
	19	Wiewiórka	92	0		58	Szczepkowo	26	0
	20	Galdowo	482	0	24	59	Tynwałd	266	266
	21	Jachimówka	24	0		60	Emilianowo	0	0
	22	Owczarnia	27	0		61	Jażdżówki	4	4
	23	Gromoty	360	360		62	Jezieryce	30	30
	24	Dąbrowa	77	77	25	63	Kaletka	0	0
	25	Gardzień	163	0		64	Makowo	100	100
	26	Sarnówek	0	0		65	Praszki	8	0
	27	Gulb	200	0	26	66	Sąpy	23	0
	28	Zazdrość	12	0		67	Wilczany	57	57
	29	Kałduny	246	246	25	68	Wikielec	821	821
	30	Julin	78	78	26	69	Wola Kamińska	99	99
	31	Lowizowo	0	0		70	Kamień Duży	144	144
	32	Karaś	279	279		71	Kamień Mały	67	0
	33	Laseczno	379	379		72	Kwiry	67	67
	34	Laseczno Małe	166	0	27	73	Windyki	42	0
	35	Ławice	268	268		74	Ząbrowo	1 091	1 091
	36	Tchórzanka	38	38		75	Kamionka	118	0
	37	Małyki	317	317	76	Segnowy	180	180	
	38	Przejazd	37	0	R A Z E M		12 696	9 632	
	39	Urwisko	86	0					

źródło: dane gminy Ilawa, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Poziom skanalizowania gminy wg liczby korzystających mieszkańców (uwzględniono również mieszkańców, którzy mają możliwość podłączenia się do sieci kanalizacyjnej, ale jeszcze tego nie zrobili) wynosi obecnie ok. 72% i jest zdecydowanie wyższy niż przeciętny dla gmin wiejskich regionu – 32,3% wg danych GUS za 2013 r. oraz powiatu iławskiego – 25,8% wg danych GUS za 2013 r.

W chwili obecnej ścieki komunalne z terenu gminy Iława są odprowadzane do 3 oczyszczalni zbiorczych w ramach trzech aglomeracji (pojęcie aglomeracji jest w tym przypadku zgodne z art. 43, ust. 2, pkt 1) ustawy *Prawo wodne*: aglomeracja – należy przez to rozumieć teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków albo do końcowego punktu zrzutu tych ścieków):

- **Aglomeracja Iława** z oczyszczalnią ścieków w Dziarnach – ścieki z miejscowości: Dół, Dziarnówko, Dziarny, Frednowy, Gromoty, Jażdżówki, Jezierzyce, Julin, Kałduny, Kamień Duży, Karaś, Kwiry, Laseczno, Ławice, Makowo, Małyki, Nejdyki, Nowa Wieś, Radomek, Rudzienice, Rudzienice-Kałdunki, Segnowy, Smolniki, Stradomno, Szałkowo, Szeplerzyzna, Szymbark, Tchórzanka, Tynwałd, Wikielec, Wola Kamińska, Ząbrowo.
- **Aglomeracja Susz** z oczyszczalnią ścieków w Suszu – ścieki z miejscowości: Siemiany, Jeziorno, Tłokowisko i Szwałewo.
- **Aglomeracja Samborowo** z oczyszczalnią ścieków w Samborowie (gmina Ostróda) – ścieki z miejscowości Drwęca (wschodni kraniec gminy).

Rys. 8 przedstawia graficznie obecny stan skanalizowania gminy Iława. Kolorem różowym zaznaczono obszary, których ścieki są odprowadzane do aglomeracji Iława, kolorem brązowym – do aglomeracji Susz, kolorem żółtym – do aglomeracji Samborowo.

Generalnie, nieskanalizowane pozostają przede wszystkim zachodnie i środkowo-wschodnie tereny gminy Iława. Pojedyncze budynki na tych terenach (szczególnie nowo wybudowane) są wyposażone w przydomowe oczyszczalnie ścieków. Powszechnym rozwiązaniem są natomiast zbiorniki bezodpływowe (szamba), niestety w większości nieszczelne (ok. 70%) lub wyposażone w przelewy odprowadzające zgromadzone ścieki do wód powierzchniowych. Sporadycznie zdarzają się budynki nie posiadające żadnych urządzeń do gromadzenia ścieków. Ścieki ze zbiorników bezodpływowych są odbierane przez koncesjonowane firmy dysponujące samochodami asenizacyjnymi i przewożone do oczyszczenia w oczyszczalni ścieków w Dziarnach, eksploatowanej przez Iławskie Wodociągi Sp. z o.o.

Obecnie gospodarką wodno-ściekową na terenie gminy Iława zajmuje się Wielobranżowy Zakład Usługowo-Produkcyjny i Handlowy SPOMER sp. z o.o. z Iławy. SPOMER prowadzi działalność polegającą na zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym oczyszczaniu ścieków od 1 kwietnia 2012 r. na podstawie umowy dzierżawy zawartej z gminą Iława.

Dostępność i jakość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz gospodarki odpadami została oceniona przez mieszkańców przy opracowaniu „Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Iława na lata 2015-2020”, podczas badania opinii społeczności lokalnej (badania ankietowe przeprowadzone w maju-czerwcu 2014 r.). Mieszkańcy ocenili ją niemalże najwyżej spośród wszystkich ocenianych parametrów (na drugim miejscu): w skali od 1 do 5 (gdzie 1 oznacza bardzo źle, 2 – źle, 3 – przeciętnie, 4 – dobrze, a 5 – bardzo dobrze) infrastrukturę publiczną oceniono na 3,56.

2.2.7.3. Gospodarka odpadami

Gmina Iława – wraz z 19 innymi samorządami – należy do Związku Gmin Regionu Ostródzko-Iławskiego „Czyste Środowisko” z siedzibą w Ostródzie, którego zadaniem jest gospodarowanie odpadami na terenie Związku.

Odbiorem odpadów na terenie Gminy Iława zajmują się obecnie dwa iławskie podmioty gospodarcze (SPOMER sp. z o.o. i EKO sp. z o.o.), które zostały wyłonione w przetargu na odbiór i zagospodarowanie odpadów przez Związek Gmin Regionu Ostródzko – Iławskiego „Czyste Środowisko”. Od 1 lipca 2013 r. systemem odbioru odpadów komunalnych objęto wszystkie nieruchomości: zamieszkałe i niezamieszkałe (np. firmy, domki letniskowe, itp.).

Zbiórka odpadów komunalnych zmieszanych odbywa się z częstotliwością co dwa tygodnie. Odpady wysegregowane, takie jak: szkło, plastik, metal i papier zbierane są w tzw. „gniazdach” i odbierane raz w miesiącu. Gniazda zostały utworzone w każdym z sołectw gminy Iława w następujących miejscowościach: Dół, Dziarny, Dziarnówko, Smolniki, Rodzone, Franciszkowo, Franciszkowo Dolne, Pikus, Stanowo, Frednowy, Gałdowo, Gromoty, Dąbrowa, Gardzień, Gulb, Kałduny, Julin, Karaś, Laseczno, Laseczno Małe, Ławice, Mątyki, Przejazd, Urwisko, Mózgowo, Nowa Wieś, Radomek, Szeplerzyzna, Rudzienice, Rudzienice-Kałdunki, Siemiany, Skarszewo, Starzykowo, Stradomno, Nejdyki, Szalkowo, Szymbark, Tynwałd, Wilczany, Makowo, Sąpy, Wikielec, Wola Kamieńska, Kamień Duży, Kamień Mały, Kwiry, Ząbrowo, Segnowy, Kamionka. Łącznie w tych miejscowościach ustawiono 101 szt. pojemników do zbiórki plastiku, 80 szt. do szkła kolorowego, 23 szt. do szkła białego, 32 szt. do papieru i 9 szt. do metalu. Miejscowości, w których nie ma gniazd do selektywnej zbiórki odpadów zamieszkuje łącznie 626 osób.

„Elektrośmieci” oraz odpady wielkogabarytowe odbierane są od mieszkańców dwa razy w roku (wiosną i jesienią) w wyznaczonych punktach sołectwa. Baterie zbierane są w szkołach, a przeterminowane leki w aptece w Ząbrowie. W ciągu roku mieszkańcy mają możliwość nieodpłatnego przekazania tzw. odpadów problemowych (niebezpiecznych, wielkogabarytowych, „elektrośmieci”, itp.) w związkowym punkcie selektywnej zbiórki odpadów, który mieści się w Iławie. Gmina od kilku lat dofinansowuje mieszkańcom usuwanie azbestu – odpadu niebezpiecznego (demontaż, transport i unieszkodliwienie).

Odpady są także odbierane od żeglarzy pływających po jez. Jeziorak. Śmieci z wyznaczonych pomostów, ekomariny w Siemianach oraz bezpośrednio od żeglarzy odbierane są przez statek asenizacyjny, który został zakupiony przez Związek Gmin „Jeziorak”.

Odpady zmieszane i zebrane selektywne, przed transportem do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Rudnie, gm. Ostróda, są przeładowywane w stacji przeładunkowej, która znajduje się przy ul. Komunalnej w Iławie (obok punktu zbiórki odpadów problemowych). Zagospodarowanie odpadów odbywa się w ZUOK w Rudnie. Zakład ten został wybudowany przez Związek Gmin „Jeziorak” i ma status regionalnej instalacji przetwarzania odpadów (RIPOK). Odpady odzyskane w Zakładzie są przekazywane recyklerom.

Liczba osób korzystających z systemu gospodarowania odpadami wg stanu na dzień 31-12-2014 r. wynosiła 10 278 osób (na podstawie złożonych przez mieszkańców deklaracji), co stanowiło 80,59% ludności wg ewidencji gminnej. Należy przy tym pamiętać, że deklaracje dotyczące liczby osób w gospodarstwie domowym są podstawą do naliczenia

wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami, co może sugerować, że dane są zaniżone. Załedwie 38% osób zadeklarowało segregację odpadów. Do Związku Gmin „Jeziorak” wpłynęło również 597 deklaracji z nieruchomości niezamieszkałych.

Szacunkowa liczba nieruchomości niezamieszkałych, na których powstają odpady przedstawia się następująco:

- domki letniskowe (sezonowe powstawanie odpadów) – ok. 470. Domki letniskowe znajdują się na terenie gminy Łława głównie w dwóch miejscowościach – w Makowie (ok. 280 szt.) i Siemianach (ok. 190 szt.),
- firmy, instytucje, itp. – ok. 130 szt.

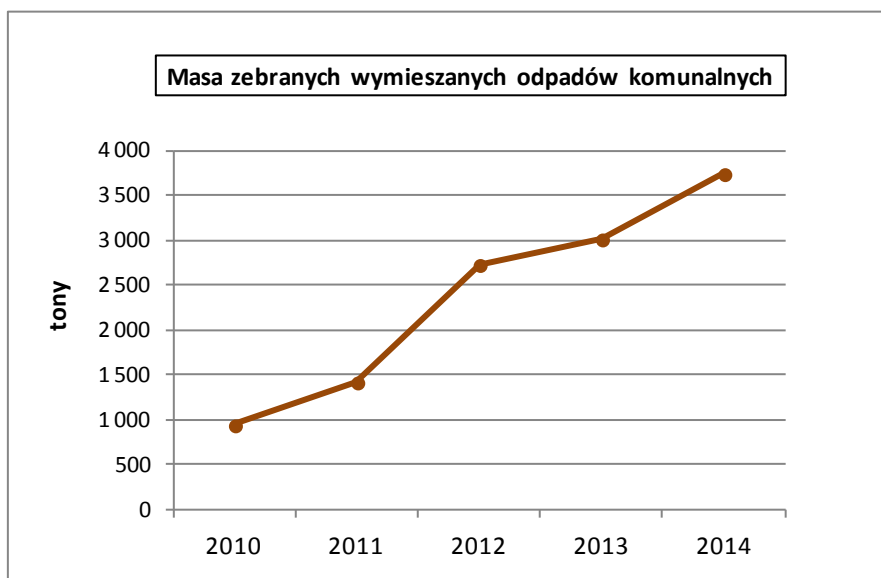
Tabela 6 przedstawia dane dotyczące ilości zbieranych odpadów w latach 2010-2014, a Rys. 9 – masę zebranych wymieszanych odpadów komunalnych. Należy zauważyć, że odpady zebrane selektywnie w stosunku do całej masy zebranych odpadów stanowią załedwie 9,6% w 2014 r., podczas gdy dla terenu całego województwa wskaźnik ten wyniósł w 2013 r. 13,9%.

Tabela 6. Ilości zbieranych odpadów

Nazwa firmy prowadzącej odbiór odpadów komunalnych (w kolejnych wierszach podano wyłacznie nr)	Kody odebranych odpadów komunalnych	Liczba odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy Łława w (Mg)				
		2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
1. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „Eko” Sp. z o.o., Łława	20 03 01 – zmieszane odpady komunalne	255,82	284,42	321,64	537,62	1 051,64
2. Wielobranżowy Zakład Usługowo-Produkcyjny i Handlowy „Spomer” Sp. z o.o., Łława		690,80	1 140,80	2 414,19	2 482,89	2 697,66
RAZEM		946,62	1 425,22	2 735,83	3 020,51	3 749,30
1.	15 01 02 – opakowania z tworzyw sztucznych	11,27	16,42	15,10	29,15	45,24
2.		5,50	6,10	7,70	50,82	69,28
3. Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Rudno Sp. z o.o.		33,50	51,22			
RAZEM		50,27	73,74	22,80	79,97	114,52
1.	15 01 07 – opakowania ze szkła	10,24	16,40	81,63	33,00	53,86
2.		15,80	19,80	17,50	83,08	32,26
3.		24,70	26,98			
RAZEM		50,74	63,18	99,13	116,08	86,12
2.	15 01 01 – opakowania z papieru i tektury	1,50			3,86	3,64
3.		6,10	3,09			
RAZEM		7,60	3,09	0,00	3,86	3,64
1.	15 01 04 – opakowania z metali	-	-	-	0,50	10,40
RAZEM		0,00	0,00	0,00	0,50	10,40
2.	15 01 06 – zmieszane odpady opakowaniowe	-	-	-	3,86	21,74
3.		13,50	2,96	-	-	-
RAZEM		13,50	2,96	0,00	3,86	21,74
1.	20 02 01 – odpady ulegające biodegradacji		62,57	26,49		
2.						44,80
RAZEM		0,00	62,57	26,49	0,00	44,80
1.	20 02 03 – inne odpady ulegające biodegradacji	-	-	-	22,44	7,50
RAZEM		0,00	0,00	0,00	22,44	7,50
1.	20 01 02 – szkło				31,54	8,80
2.					3,70	26,32
RAZEM		0,00	0,00	0,00	35,24	35,12

Nazwa firmy prowadzącej odbiór odpadów komunalnych (w kolejnych wierszach podano wyłącznie nr)	Kody odebranych odpadów komunalnych	Liczba odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy Iława w (Mg)				
		2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
1.	20 01 39 – tworzywa sztuczne	-	-	-	3,90	10,24
2.					5,66	18,74
RAZEM		0,00	0,00	0,00	9,56	28,98
1.	20 03 07 – odpady wielkogabarytowe	-	-	-	4,94	18,62
2.					22,70	6,08
RAZEM		0,00	0,00	0,00	27,64	24,70
1.	16 01 03 – zużyte opony	-	-	-	5,00	0,33
RAZEM		0,00	0,00	0,00	5,00	0,33
1.	17 01 01 – odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	-	-	-	78,80	10,62
2.						8,54
RAZEM		0,00	0,00	0,00	78,80	19,16

źródło: dane gminy Iława, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rys. 9

2.2.7.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną, sieć gazowa i ciepłownicza

Zaopatrzenie w energię elektryczną gminy wiejskiej Iława odbywa się z krajowego systemu elektroenergetycznego za pośrednictwem stacji 110/15 kV GPZ Iława oraz GPZ Iława Wschód, zlokalizowanych na terenie miasta Iławy. GPZ Iława jest stacją z napowietrzną rozdzielnią 110 kV, z jednosystemową sekcjonowaną 32 połową rozdzielnią 15 kV. Zasilony jest on czterema liniami napowietrznymi WN 110 kV (Ostróda, Nowe Miasto Lubawskie, Susz i Łasin). Wszystkie te linie przebiegają przez teren gminy. Stacja GPZ Iława Wschód została uruchomiona w 2011 r.

Linie SN 15 kV i 0,4 kV wykonane są głównie jako napowietrzne (odpowiednio ok. 239 km i ok. 324 km). Linie kablowe (15 kV ok. 35 km, 0,4 kV ok. 56 km) występują jedynie w rejonach zalesionych i zasilających stacje transformatorowe 15/0,4 kV ośrodków

wypoczynkowych: rejon Smolnik, okolice Makowa, Chmielówki, Sarnówka, Tynwałdu nad jez. Jeziorak oraz okolice Kaletki nad jez. Gil Wielki. Ponadto kable występują w okolicy miejscowości Frednowy, Przejazd, Nowa Wieś (przejście przez tory PKP).

W okolicy miejscowości Przejazd znajduje się punkt rozdzielczy sieci 15 kV „PZ Przejazd”. Sieć terenowa SN 15 kV powiązana jest z liniami wyprowadzonymi z GPZ-ów, obsługujących sąsiednie gminy.

Istniejący stan sieci elektroenergetycznej oraz jej układ w sposób zadawalający zapewnia odbiorcom dostawę energii elektrycznej.

Teren gminy jest zasilany w gaz ziemny przewodowy z sieci magistralnej wysokiego ciśnienia, prowadzonej z miejscowości Szydłak do miasta Łławy oraz z Brodnicy poprzez miejscowość Dziarny do Łławy. Na terenie gminy gaz ziemny jest dostępny wyłącznie w miejscowości Nowa Wieś, gdzie znajduje się stacja redukcyjna pierwszego stopnia o przepustowości 3000 m³/h. Ok. 2,6% mieszkań (84 mieszkania, 528 osób) korzysta z gazu sieciowego. Z tego 70 mieszkań wykorzystuje gaz sieciowy do ogrzewania (dane GUS za 2013 r.).

Ogółem odbiorców gazu sieciowego na terenie gminy jest 135, zużywają oni ok. 166 tys. m³ gazu ziemnego rocznie, z czego 87% na ogrzewania mieszkań.

Na terenie gminy Łława nie istnieje centralny system ciepłowniczy i nie działają przedsiębiorstwa ciepłownicze. Budynki mieszkalne jednorodzinne i wielorodzinne, budynki użyteczności publicznej, podmioty gospodarcze, w tym zakłady przemysłowe, hotele i ośrodki wypoczynkowe są ogrzewane za pomocą indywidualnych kotłowni spalających głównie węgiel, drewno, olej opałowy oraz gaz propan-butan i gaz ziemny (jedynie w Nowej Wsi). Ok. 76% mieszkań jest wyposażonych w system centralnego ogrzewania (dane GUS za 2013 r.), podczas gdy na terenach wiejskich województwa jedynie 68,8% ma taką instalację, a powiatu łławskiego – 67%.

W 2012 r. opracowano „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Łława na lata 2012-2027”, który przyjęto uchwałą Rady Gminy nr XXIV/233/2012 z dnia 26 października 2012 r. W 2015 r. przyjęto jego aktualizację (Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Łława na lata 2015-2030). Również w 2015 r. opracowano „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Ostródzko-łławskiego Obszaru Funkcjonalnego”. Z dokumentów tych wynika, że bilans potrzeb ciepłych Gminy Łława określony z uwzględnieniem racjonalizacji zużycia i realizacji zamierzeń rozwojowych, przedstawia się następująco:

- Rok 2020 – 301 195,25 GJ/rok;
- Rok 2025 – 284 606,74 GJ/rok;
- Rok 2030 – 269 364,73 GJ/rok.

2.2.7.5. Instalacje OZE

Obecnie na terenie gminy Łława funkcjonuje ok. 25 instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii (OZE), z których największe to:

- agregat kogeneracyjny (produkcja ciepła i energii elektrycznej) wykorzystujący biogaz z osadów ściekowych na terenie oczyszczalni ścieków w Dziarnach (łławskie Wodociągi sp. z o.o.),

- mała elektrownia wodna (MEW) o mocy 35 kW zlokalizowana w miejscowości Dziarnówko na rzece Łławce.

2.2.7.6. Sieć teleinformatyczna

W kaźdej miejscowości gminy Łława istnieje obecnie moźliwość podłłączenia szerokopasmowego internetu o prędkości do 20 Mb/s. Zapewnia to w miarę nowoczesną, jak na województwo warmińsko-mazurskie, infrastrukturę światłowodową przebiegającą przez gminę oraz odpowiednia ilość centrali i sieć przewodów miedzianych. Kaźda centrala zasilana jest przewodem światłowodowym. Infrastruktura ta była modernizowana w latach 1999-2001.

Przez teren gminy Łława przebiegają następujące magistrale światłowodowe:

1. Łława – Wikielec – Stradomno – Laseczno – Ząbrowo – Starzykowo – Gardzień – Siemiany - w kierunku Jerzwałdu i Zalewa.
2. Łława – Nowa Wieś – Rudzienice – Tynwałd, Rudzienice – Frednowy – Franciszkowo.

Poszczególne centrale – poprzez podziemne sieci przewodów miedzianych – obsługują miejscowości położone wokół nich:

1. Centrala Rudzienice obsługuje miejscowości: Rudzienice, Karłowo, Kałdunki, Mątyki, Kałduny, Gromoty, Julin, Urwisko.
2. Centrala Frednowy obsługuje miejscowości: Frednowy, Wiewiórka, Prasneto, Wilczany.
3. Centrala Franciszkowo obsługuje miejscowości: Franciszkowo Górne, Franciszkowo Dolne, Borek, Przejazd, Stanowo.
4. Centrala Tynwałd obsługuje miejscowości: Tynwałd, Makowo, Sąpy, Jezierzycy, Jaźdźówki, Praszki, Emilianowo.
5. Centrala Siemiany obsługuje miejscowości: Siemiany, Szwałewo, Jeziorno.
6. Centrala Ząbrowo obsługuje miejscowości: Ząbrowo, Segnowy, Gałdowo, Szymbark, Starzykowo.
7. Centrala Laseczno obsługuje miejscowości: Laseczno, Laseczno Małe, Mózgowo, Gulb, Zazdrość, Skarszewo, część Gałdowa.
8. Centrala Wikielec odpowiedzialna jest za miejscowości: Wikielec, Karaś, Radomek, Szeplerzyzna.
9. Centrala Nowa Wieś zapewnia odpowiednie połączenia w Nowej Wsi. Dodać należy, że zapas przewodów jest tak duży, że jest w stanie obsłużyć wszystkie działki budowlane zlokalizowane w miejscowości.
10. Centrala Łława (ul. Długa) obsługuje: Dziarny, Dół, Dziarnówko, Smolniki, Łławice.
11. Centrala Łława obsługuje: Kamień, Kamień Mały, Wołę Kamieńską, Windyki, Szalkowo, Gardzień.

Dostęp do internetu w gminie Łława został oceniony przez mieszkańców przy opracowaniu „Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Łława na lata 2015-2020”, podczas badania opinii społeczności lokalnej (badania ankietowe przeprowadzone w maju-czerwcu 2014 r.). Mieszkańcy ocenili ten aspekt powyżej przeciętnej: w skali od 1 do 5 (gdzie 1 oznacza bardzo źle, 2 – źle, 3 – przeciętnie, 4 – dobrze, a 5 – bardzo dobrze) dostęp do internetu oceniono na 3,43.

Aktualnie na ukończeniu jest budowa jest sieci szkieletowej dostępu do szerokopasmowego internetu wraz z węzłami dostępu w miejscowościach: Frednowy, Nowa Wieś i Ząbrowo.

2.2.8. Sieć transportowa

Teren gminy Łława przecinają następujące drogi krajowe i wojewódzkie:

- droga krajowa nr 16 relacji: Dolna Grupa – Grudziądz – Łława – Ostróda – Olsztyn – Mrągowo – Ełk – Augustów; łączna długość na terenie gminy wynosi 29,2 km;
- droga wojewódzka nr 521: Kwidzyn – Prabuty – Susz – Łława;
- droga wojewódzka nr 536: Łława – Samplawa.

Łączna długość dróg wojewódzkich na terenie gminy Łława wynosi 17 km.

Podstawę siatki dróg w gminie stanowią drogi powiatowe o łącznej długości ok. 138 km. Pełnią one funkcję głównych powiązań sieci osadniczej na jej terenie oraz łączą ją z województwem. Tabela 7 przedstawia wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Łława.

Tabela 7. Drogi powiatowe na terenie gminy Łława

L.p.	Numer drogi powiatowej	Przebieg drogi powiatowej	Długość drogi na terenie gminy Łława [m]	Długość drogi na terenie powiatu [m]	Nawierzchnia (wyjaśnienie skrótów pod tabelą)
1.	1206 N	Gałdowo – Ząbrowo	4 260	4 260	MB
2.	1208 N	Ogrodzieniec – Trupel – Laseczno – Szymbark – Gardzień	16 262	24 693	MB (22601 m) GR (2092 m)
3.	1210 N	Segnowy – Stradomno – Wikielec	6 879	6 879	GR(2375 m), BT (2402 m), MB (2102 m)
4.	1212 N	Tynwałd – Rudzienice – Gierłoż – Turznica	9 368	9 368	MB (7281 m), GR(2087 m)
5.	1214 N	Kałduny – Rożental – Wałdyki	7 087	18 031	MB
6.	1219 N	Bramka – Tarda – Miłomłyn – Samborowo	2 052	2 052	MB
7.	1240 N	Dziarny – Kałduny	5 467	5 467	MB (2650 m), GR(2817 m)
8.	1297 N	Różanki – Gałdowo – Gulb	9 340	14 244	MB (12304 m), BR (50 m), GZ (600 m), MB (1290 m)
9.	1307 N	Susz – Jerzwałd – Dobrzyki – Zalewo	1 581	24 417	MB
10.	1311 N	Kamieniec – Bądze – Jerzwałd – dr. woj. nr 521 (Łława)	20 962	30 566	MB (6689 m), KK (690 m), BR (2225 m), MB (20962)
11.	1313 N	Łława – Karaś – dr. nr 1299 N (Wonna)	6 587	6587	MB
12.	1327 N	Wola Kamieńska – Lipowy Dwór	4 931	4931	MB
13.	1329 N	Boreczno – Łława	16 157	24 096	MB
14.	1333 N	Łława – Radomno – Nowe Miasto Lubawskie	4 702	4 702	MB
15.	1339 N	Frednowy – Franciszkowo – Mątyki – Dziarny (dr. woj. nr 536)	20 500	20 500	MB (3631 m), ZW (1170 m), MB (15699 m)
16.	1341 N	Mały Bór – Rodzone	1 888	1 888	MB
		Razem	138 023	202 681	

źródło: dane gminy Łława, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Zastosowane skróty:

- MB masa bitumiczna
- GR grunt naturalny
- BT beton
- GZ wzmocniona żwirem lub żużlem
- KK kostka kamienna
- ZW żwir

Uzupełnieniem głównej sieci dróg są drogi gminne o łącznej długości 170 km, obsługujące sieć osadniczą, ośrodki turystyczne, zapewniające dojazd do pól i lasów.

Na terenie gminy Ława funkcjonują ścieżki rowerowe o łącznej długości 13 km.

Przez gminę Ława przebiegają następujące użytkowane linie kolejowe:

- magistralna linia kolejowa nr 9 relacji: Warszawa – Ława – Gdańsk, linia znaczenia państwowego, zelektryfikowana, dwutorowa, europejska sieć TEN-T bazowa towarowa, prędkość maksymalna na niektórych odcinkach powyżej 160 km/h.
- linia I-rzędna nr 353: Poznań – Toruń – Ława – Olsztyn – Korsze – Skandawa, linia znaczenia państwowego, zelektryfikowana, dwutorowa, europejska sieć TEN-T kompleksowa, prędkość maksymalna do 120 km/h.

Na terenie gminy Ława znajdują się następujące stacje kolejowe i przystanki osobowe:

- na linii Warszawa-Gdańsk przystanki osobowe Ząbrowo i Smolniki,
- na linii Poznań-Skandawa: stacja kolejowa osobowa i towarowa Rudzienice Suskie oraz przystanek osobowy Pikus.

Na stacji i przystankach zatrzymują się pociągi pasażerskie przewoźnika Przewozy Regionalne Sp. z o.o.

2.2.9. Plany zagospodarowania

Aktualnie obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zostało zatwierdzone uchwałą Rady Gminy Ława nr XLVII/454/2010 z dnia 5 listopada 2010 r. Jest ono zmianą dotychczas obowiązującego studium, uchwalonego przez Radę Gminy Ława uchwałą Nr XIX/146/2000 z dnia 14 kwietnia 2000 r.

Aktualnie obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Ława został uchwalony uchwałą Rady Gminy Ława Nr XIII/108/2003 dnia 3 grudnia 2003 r. i zmieniony uchwałą Rady Gminy Ława nr XXXIX/346/2006 z dnia 31 maja 2006 r.

Gmina Ława posiada ponadto 24 aktualnie obowiązujące szczegółowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które pokrywają 100% jej powierzchni.

Zarówno treść planów, jak i szczegółowe mapy są udostępnione w Internecie na stronach Biuletynu Informacji Publicznej gminy Ława.

2.3. Gospodarka

2.3.1. Podmioty gospodarcze

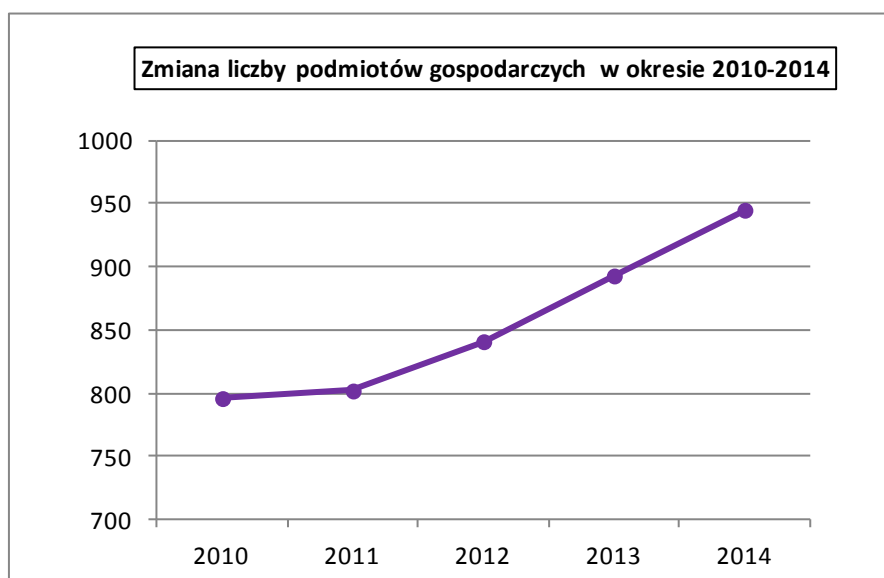
W 2014 r. w systemie REGON było zarejestrowanych 945 jednostek gospodarczych, z czego blisko 99% stanowiły podmioty prywatne – przede wszystkim osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Liczba podmiotów gospodarczych w okresie 2010-2014 systematycznie rosła – w latach 2012-2014 z dynamiką oscylującą wokół 5-6% rocznie.

Tabela 8 i Rys. 10 przedstawiają zmianę liczby podmiotów gospodarczych w okresie 2010-2014.

Tabela 8. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Ilawa

Podmioty wg sektorów własnościowych	2010	2011	2012	2013	2014
podmioty gospodarki narodowej ogółem	796	802	841	893	945
sektor publiczny – ogółem	12	12	12	12	10
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	11	11	11	11	9
sektor prywatny – ogółem	784	790	829	881	935
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	671	679	708	752	797
sektor prywatny - spółki handlowe	32	32	31	36	37
sektor prywatny – spółdzielnie	3	3	3	3	3

źródło: dane GUS, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rys. 10

Najwięcej jednostek działało w sekcji „handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle” (220), a następnie w sekcjach: „budownictwo” (137), „rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo” (108), „przetwórstwo przemysłowe” (104), „transport i gospodarka magazynowa” (62) i „pozostała działalność usługowa (nie indywidualna)” (40).

Wśród przetwórstwa przemysłowego na pierwszej pozycji są podmioty zajmujące się produkcją wyrobów z drewna (31 podmiotów) oraz produkcją mebli (11 podmiotów), a następnie produkcją metalowych wyrobów gotowych (16 podmiotów).

Najwięcej podmiotów – 905 – to firmy zatrudniające od 0 do 9 pracowników (zdecydowana większość z nich to jednoosobowa działalność gospodarcza). 37 podmiotów zatrudnia od 10 do 49 pracowników, 2 podmioty – od 50 do 249 pracowników i 1 – ponad 249 pracowników.

Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców wyniosła 62 wg danych GUS za 2014 r., co jest wskaźnikiem lepszym niż dla terenu województwa (61), jak i powiatu iławskiego (58).

2.3.2. Podstawowe gałęzie gospodarki

Podstawowe gałęzie gospodarki w gminie Iława to:

- rolnictwo (szczególnie chów i hodowla zwierząt, przede wszystkim drobiu),
- przetwórstwo przemysłowe (szczególnie produkcja wyrobów z drewna i produkcja mebli, produkcja artykułów spożywczych, produkcja wyrobów perfumeryjno-kosmetycznych),
- z uwagi na uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe – turystyka.

Wśród największych podmiotów gospodarczych funkcjonujących w Gminie Iława wymienić można:

- URODA Polska Sp. z o.o. (dawniej Bi-es) – producent i dystrybutor wyrobów perfumeryjnych i kosmetycznych, zakład produkcyjny w Kamieniu Dużym,
- Fabryka Mebli Dekort Sp. J. w Smolnikach – producent mebli,
- „DREW-GÓR” Sp. z o.o. w Karasiu – producent drzwi drewnianych i płytowych, wyroby tartaczne,
- WILD Polska Sp. z o.o. – producent przetworów owocowych i warzywnych, zakład produkcyjny w Karasiu – czyszczenie, sortowanie, mrożenie (IQF) i pakowanie świeżo zebranych owoców, prowadzenie upraw integrowanych i ekologicznych w Szymbarku,
- Piekarnia TYPOLSKA Sp. J. w Szalkowie,
- Ośrodek Hodowli Indyków we Frednowach, filia INDYKPOL S.A. – największy polski producent piskląt indyckich,
- Wylęgarnia Indyków Nord-Pol Hatchery „GERCZAK” w Lasecznie – producent i eksporter indyckiego materiału zarodkowego,
- INDOOR Group Ltd Sp. z o.o. w Kamieniu Dużym – wyposażanie ferm drobiarskich,

- Mazurskie Centrum Aktywnego Wypoczynku Gerczak w Jażdżówkach, centrum konferencyjne, sala bankietowa, organizacja uroczystości.

2.3.3. Turystyka

Z uwagi na uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe turystyka stanowi ważną gałąź gospodarki gminy Iława.

Do największych atrakcji turystycznych gminy Iława można zaliczyć:

- Jezioro Jeziorak z otaczającymi miejscowościami, w tym przede wszystkim miejscowością Siemiany (m.in. ekomarina w Siemianach) oraz Makowo.
- Ruiny zamku w Szymbarku oraz ich otoczenie. W listopadzie 1999 r. w ruinach zamku kręcono sceny do filmu „Król Olch” w reżyserii Volkera Schloendorffa. Koło Szymbarka znajduje się również cmentarz rodziny von Finckenstein. Natomiast odchodząca od wsi Szymbark sosnowa aleja, licząca sobie dwieście lat, która w całości stanowi pomnik przyrody, nosi nazwę Alei Napoleona. Jak głosi miejscowy przekaz tą aleją podążał Napoleon w kierunku pałacu w Kamieńcu, w którym stacjonował przez dwa miesiące 1807 r.
- Liczne atrakcje przyrodnicze (rezerваты, obszary Natura 2000 – np. Aleje Pojezierza Iławskiego, Jezioro Karaś), rekreacyjne (ścieżki rowerowe, ścieżki dydaktyczne, szlaki piesze, itp.), miejsca historyczne (Izba Pamięci prof. Emila von Behringa w Ławicach – miejscu urodzenia tego niemieckiego bakteriologa, wynalazcy szczepionek przeciwko błonicy i tężcowi; Jezierzycy, gdzie 28 lipca 1973 r. gościł Karol Wojtyła – późniejszy papież Jan Paweł II, kanonizowany w 2014 r.).

W sekcji „działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi” w gminie Iława zarejestrowano 28 podmiotów, z czego w dziale „zakwaterowanie” – 18 podmiotów. Na terenie gminy Iława w ewidencji GUS zarejestrowano 10 obiektów noclegowych (wg danych GUS – 1 hotel, 1 motel, 2 ośrodki wczasowe, 1 ośrodek kolonijny, 1 ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy, 2 zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych, 2 obiekty w kategorii „pozostałe”) o łącznej liczbie miejsc noclegowych 510 (w tym 208 miejsc całorocznych). W obiektach tych w 2014 r. z noclegów skorzystało 4 216 osób.

Główne ośrodki turystyczne w gminie są zlokalizowane nad jeziorem Jeziorak: w Siemianach, Makowie, Jażdżówkach, Szwałkowie.

Niestety, w ciągu ostatnich 10 lat odnotowuje się spadek liczby turystów oraz liczby udzielonych noclegów – pomimo wzrostu liczby miejsc noclegowych (Tabela 9). Liczba udzielonych noclegów odniesiona do liczby korzystających z noclegów pozwala na obliczenie przeciętnej liczby dni pobytu – wartość ta również spada.

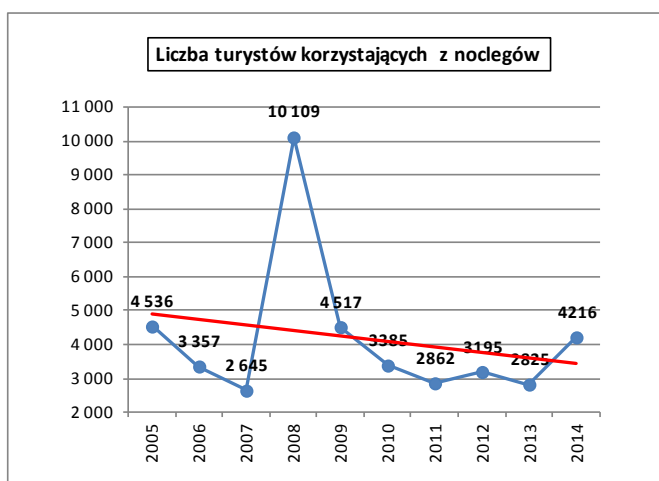
Problemem sygnalizowanym przez właścicieli obiektów turystycznych, który może się przyczyniać do spadku liczby turystów, jest zmniejszająca się populacja ryb w jeziorach, co zniechęca do pobytu turystów-wędkarzy (w ocenie właścicieli obiektów – stosunkowo liczną grupę). Pomimo zgłaszania tego problemu instytucjom odpowiedzialnym za stan populacji ryb, sytuacja nie uległa poprawie.

Tabela 9. Turystyka w gminie Iława

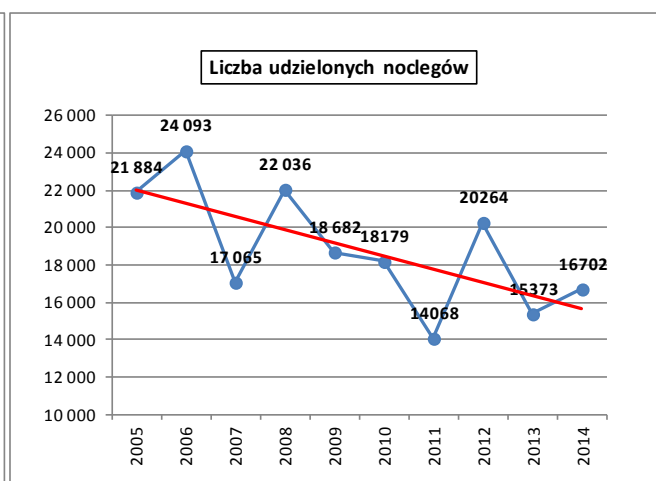
Rodzaj	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014
obiekty ogółem VII	ob.	8	8	11	9	10
obiekty całoroczne VII	ob.	3	3	5	4	5
miejsca noclegowe ogółem VII	msc.	411	413	457	444	510
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc.	146	145	196	171	208
korzystający z noclegów ogółem I-XII	Osoba	3 385	2 862	3 195	2 825	4 216
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	Osoba	69	5	53	53	16
wynajęte pokoje ogółem I-XII w obiektach hotelowych	-	611	529	650	980	1 589
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	18 179	14 068	20 264	15 373	16 702
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	312	45	170	258	201
przeciętna liczba dni pobytu	-	5,37	4,92	6,34	5,44	3,96

źródło: dane GUS, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Na Rys. 11 i Rys. 12 wyznaczono linie trendu (kolor czerwony) dla liczby nocujących i liczby udzielonych noclegów dla okresu dziesięcioletniego (2005-2014). Niestety również w tym okresie trend jest spadkowy.

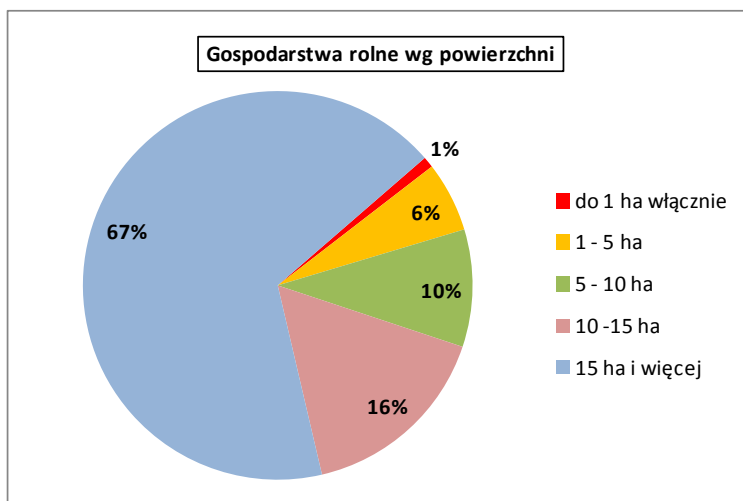
Rys. 11

Rys. 12

2.3.4. Rolnictwo

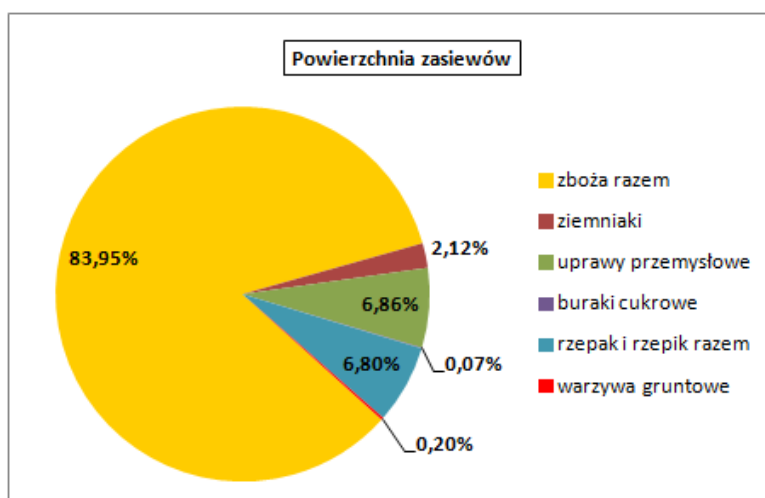
Wg danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. w gminie Iława działa 1187 gospodarstw rolnych, z czego blisko 24% (281 gospodarstw) ma powierzchnię większą niż 15 ha. Gospodarstwa powyżej 15 ha skupiają ponad 67% powierzchni gospodarstw rolnych ogółem (Rys. 13), podczas gdy w województwie jest to 82%, a w powiecie iławskim 77% powierzchni.

Rys. 13

90% gospodarstw prowadzi działalność rolniczą. W dobrej kulturze rolnej utrzymywane jest blisko 99% powierzchni użytków rolnych. Po zasiewami pozostaje 64% użytków rolnych, łąki i pastwiska stanowią 31% użytków.

Gospodarstw prowadzących uprawy jest 931. Zboża są uprawiane w 902 gospodarstwach (76% powierzchni zasiewów), ziemniaki w 393 (1,9% powierzchni), uprawy przemysłowe w 44 (6,2% powierzchni), rzepak w 37 (6,2% powierzchni), warzywa gruntowe w 8, buraki cukrowe w 6.

Rys. 14

703 gospodarstwa utrzymują zwierzęta gospodarskie, w przeliczeniu na duże sztuki – 27 119 DS. Najwięcej gospodarstw – 464 – zajmuje się hodowlą drobiu, w drugiej kolejności jest hodowla bydła – 438 gospodarstw, trzodę chlewną utrzymuje się w 285 gospodarstwach.

Liczba sztuk drobiu hodowanego na terenie gminy sięga blisko 630 tys. sztuk, bydła – ponad 9,7 tys. sztuk, trzody chlewnej – ponad 16 tys. sztuk.

90% gospodarstw rolnych uzyskuje dochód z działalności rolniczej, dla 62% gospodarstw dochody z rolnictwa są podstawowym źródłem dochodów.

2.4. Struktura i organizacja społeczna

2.4.1. Demografia

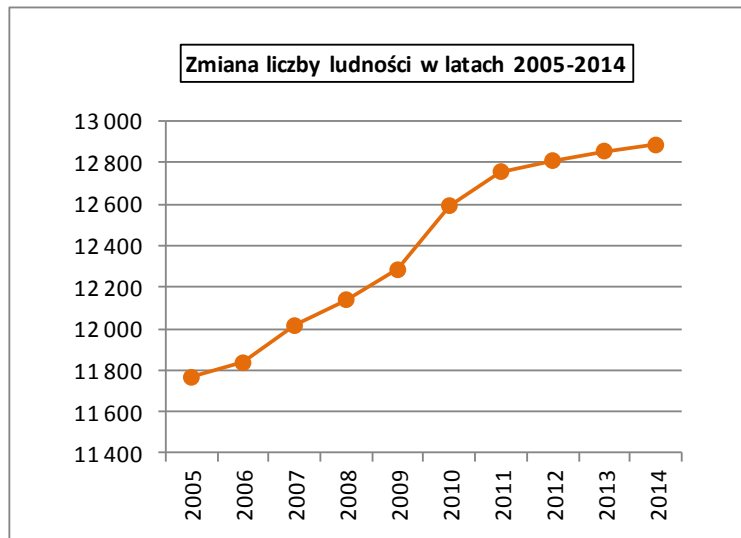
Wg stanu na dzień 31-12-2014 gmina Łława liczyła 12 754 mieszkańców (wg ewidencji gminnej). Gęstość zaludnienia na terenie gminy wynosi 30 mieszkańców na 1 km², a więc jest nieco wyższa niż przeciętna dla gmin wiejskich województwa. W tabeli przedstawiono liczbę mieszkańców poszczególnych sołectw i miejscowości.

Tabela 10. Liczba mieszkańców

Lp	Lp	Miejscowość (sołectwo)	Liczba mieszkańców		Lp	Lp	Miejscowość (sołectwo)	Liczba mieszkańców		
			miejscowości	sołectwa				miejscowości	sołectwa	
1	1	Dół	86	86	14	40	Mózgowo	256	256	
2	2	Dziarny	171	561	15	41	Nowa Wieś	946	946	
	3	Dziarnówko	73		16	42	Radomek	235	375	
	4	Katarzynki	25		43	Szeplerzyzna	140			
	5	Kozianka	13		17	44	Rudzienice	524	884	
	6	Mały Bór	5		45	Rudzienice-Kaldunki	249			
	7	Nowy Ostrów	10		46	Rudzienice-Karłowo	117			
	8	Papiernia	23		18	47	Siemiany	237	283	
	9	Rodzone	34			48	Jeziorno	42		
	10	Smolniki	207			49	Tłokowisko	0		
						50	Szwalewo	3		
3	11	Franciszkowo	267	695	51	Solniki	1	119		
	12	Franciszkowo Dolne	135		19	52	Skarszewo		119	
	13	Borek	61		20	53	Starzykowo		224	224
	14	Drwęca	34		21	54	Stradomno		337	439
	15	Pikus	103		55	Nejdyki	102			
	16	Stanowo	95		22	56	Szałkowo		379	379
4	17	Frednowy	605	735	23	57	Szymbark	361	387	
	18	Prasneto	38		58	Szczepkowo	26			
	19	Wiewiórka	92		59	Tynwałd	266	502		
5	20	Galdowo	582	533	60	Emilianowo	10			
	21	Jachimówka	24		61	Jażdżówki	4			
	22	Owczarnia	27		62	Jezierzyce	30			
6	23	Gromoty	360	437	63	Kaletka	4			
	24	Dąbrowa	77		64	Makowo	100			
7	25	Gardzień	163	163	65	Praszkki	9			
	26	Sarnówek	0		66	Sapy	23			
8	27	Gulb	200	212	67	Wilczany	57			
	28	Zazdrość	12		25	68	Wikielec		821	821
9	29	Kalduny	246	339	26	69	Wola Kamińska	99	419	
	30	Julin	78			70	Kamień Duży	144		
	31	Lowizowo	15			71	Kamień Mały	67		
10	32	Karaś	279	279	72	Kwiry	67			
11	33	Laseczno	379	545	73	Windyki	42			
	34	Laseczno Małe	166		27	74	Ząbrowo	1 091	1 389	
12	35	Ławice	268	306	75	Kamionka	118			
	36	Tchórzanka	38		76	Segnowy	180			
13	37	Małyki	317	440	R A Z E M			12 754		
	38	Przejazd	37							
	39	Urwisko	86							

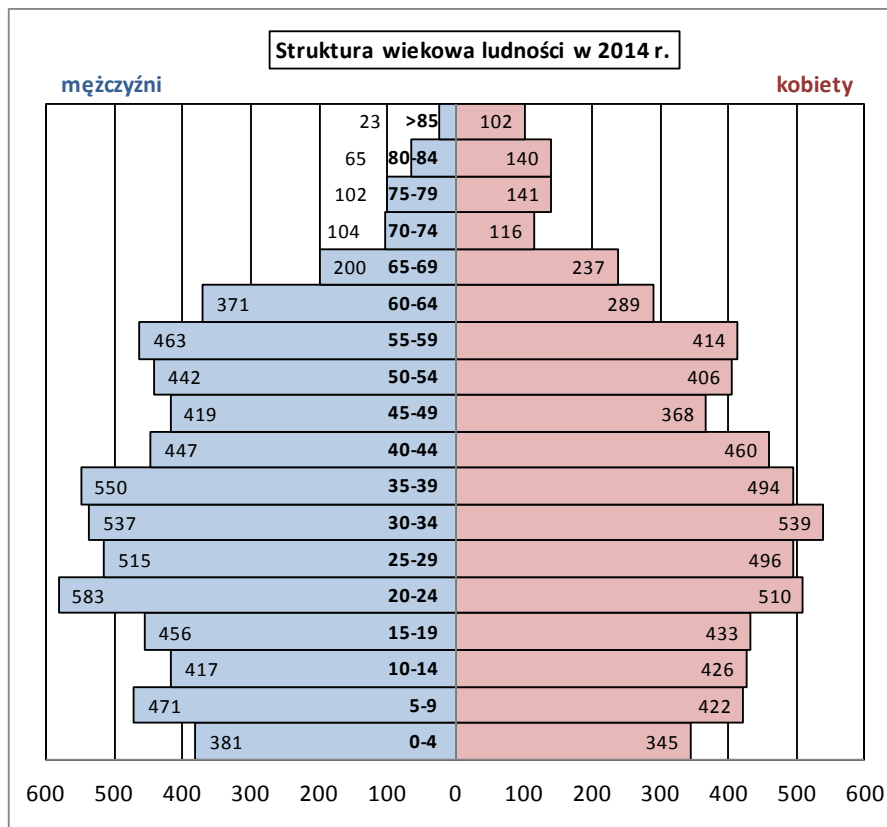
źródło: dane gminy Łława

Rys. 15 przedstawia zmianę liczby ludności w okresie ostatnich 10 lat. W gminie Iława liczba ludności rosła rokrocznie, choć w ciągu ostatnich 4 lat dynamika wzrostu spadła. Od 2005 roku przybyło w gminie 1 119 mieszkańców, czyli o blisko 10%.

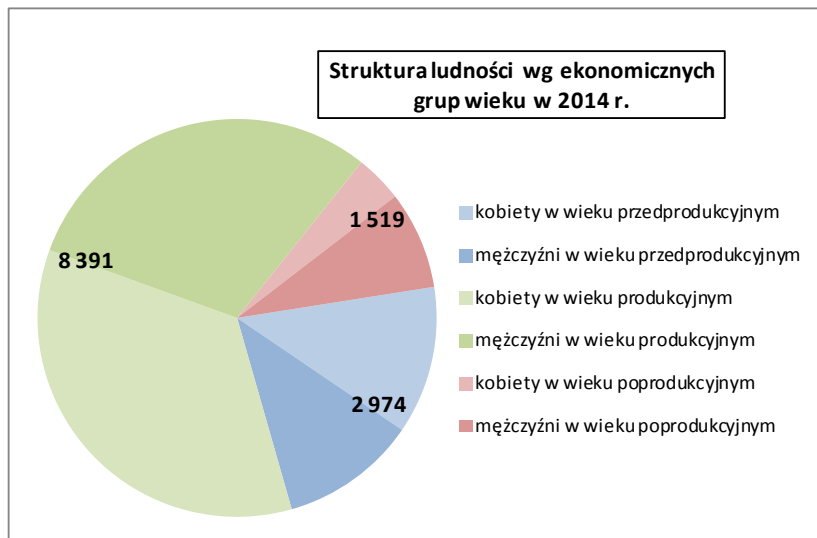
Rys. 15

Rys. 16 przedstawia strukturę wiekową ludności w 2014 r. Mężczyźni dominują w grupie wiekowej do 64 lat (poza przedziałem 10-14 i 30-34).

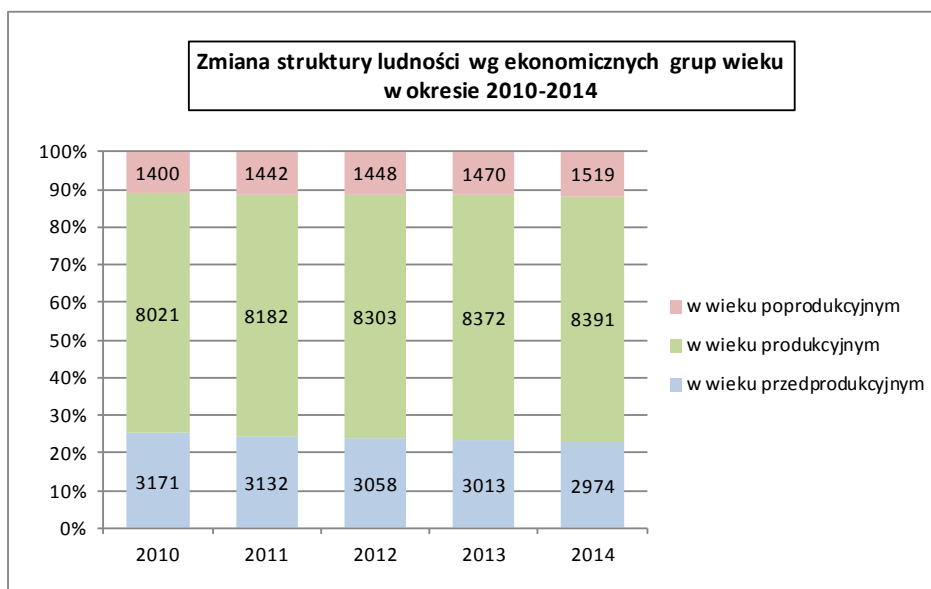
Rys. 16

Rys. 17 przedstawia strukturę ludności wg ekonomicznych grup wieku w roku 2014. Ludność w wieku produkcyjnym stanowiła ponad 65% mieszkańców. Najmniej liczną grupę stanowiła ludność w wieku poprodukcyjnym.

Rys. 17

W okresie 2010-2014 obserwuje się stopniowy wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, a spadek – w wieku przedprodukcyjnym (Rys. 18).

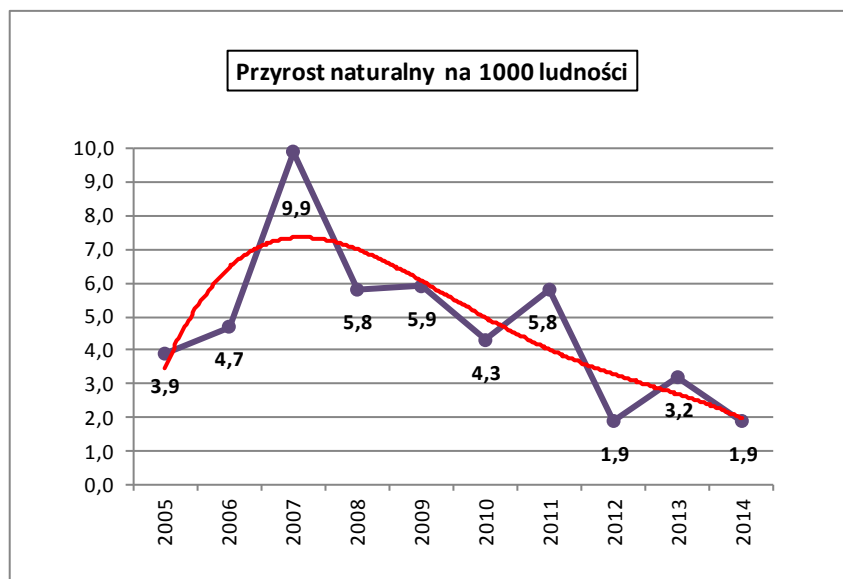

Rys. 18

Opisane powyżej zmiany wpływają na zmniejszanie się wskaźnika obciążenia demograficznego mierzonego liczbą osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym z 61,8 w roku 2006 do 53,5 w roku 2014. Natomiast wartość tego wskaźnika, mierzonego jako liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrosła z 17,6 do 18,1 w 2014 r.

Rys. 19 przedstawia wartości przyrostu naturalnego na 1000 osób w ciągu ostatnich 10 lat. Od 2007 r. wartość wykazuje trend spadkowy (na czerwono zaznaczono linię trendu).

Rys. 19

2.4.2. Migracje

Tabela 11 przedstawia dane dotyczące migracji wewnętrznych i zagranicznych w gminie Ilawa w okresie 2009-2013.

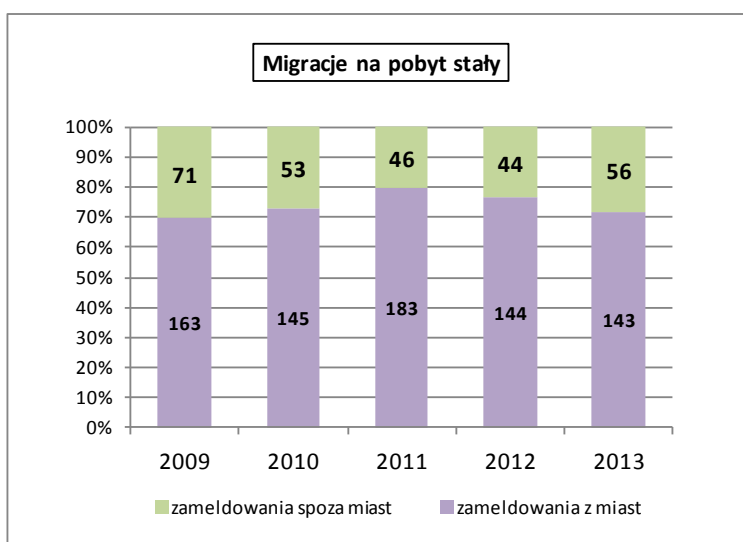
Tabela 11. Migracje wewnętrzne i zagraniczne

Rodzaj	Jednostka	2009	2010	2011	2012	2013
Zameldowania w ruchu wewnętrznym	osoba	231	195	224	187	195
Zameldowania z zagranicy	osoba	3	3	5	1	4
Wymeldowania w ruchu wewnętrznym	osoba	155	156	136	170	205
Wymeldowania za granicę	osoba	1	6	2	8	10
Saldo migracji wewnętrznych	osoba	76	39	88	17	-10
Saldo migracji zagranicznych	osoba	2	-3	3	-7	-6
Saldo migracji ogółem	osoba	78	36	91	10	-16

źródło: dane GUS, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Od 2009 r. saldo migracji wykazuje tendencję spadkową – w 2013 r. było nawet ujemne (więcej osób się wymeldowało z terenu gminy niż zameldowało na pobyt stały). Przy czym wymeldowania za granicę nie stanowią istotnego udziału w wymeldowaniach ogółem – chociaż wykazują tendencję wzrostową.

Rys. 20 przedstawia udział zameldowań na pobyt stały z miast w zameldowaniach ogółem (dane GUS). Najwięcej osób z miast przybyło na teren gminy w 2011 r. (zarówno bezwzględnie, jak i pod względem udziału w całości zameldowań). Od tego roku odnotowuje się spadek liczby zameldowań z miast, chociaż wciąż migracja z tego kierunku stanowi blisko 72% zameldowań na pobyt stały.

Rys. 20

2.4.3. Aktywność i organizacja społeczna

Wg danych GUS w 2014 r. na terenie gminy Iława działało 36 stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 3 fundacje, przy czym w tym samym roku przybyło 5 stowarzyszeń. W ciągu pięciu ostatnich lat (2010-2014) liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych działających na terenie gminy wzrosła o 10.

Tabela 12 przedstawia wykaz najważniejszych organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Iława.

Tabela 12. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Ilawa

Lp.	Nazwa organizacji	Zakres działalności organizacji	Rok powstania
1.	Fundacja imienia Emila von Behringa, Ławice 8	1) Propagowanie dorobku naukowego i życiowego Emila von Behringa 2) Fundowanie stypendiów dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów, szczególnie utalentowanych i mających osiągnięcia (laureaci olimpiad przedmiotowych, wybitni sportowcy, talenty artystyczne i.t.p.). 3) Działania na rzecz poprawy bazy materialnej Szkoły Podstawowej im . Emila von Behringa w Ławicach . 4) Propagowanie zdrowego stylu życia .	2005
2.	Fundacja Dziedzictwo Warmii i Mazur Starzykowo 20	1) Celem głównym są działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego regionu. 2) Działalność dobroczynna. 3) Wspieranie społecznej aktywności obywateli. 4) Działania na rzecz promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy.	2013
3.	Fundacja Rozwoju Ziemi Iławskiej, Nowa Wieś 39A	Wspieranie różnorodnych form aktywności społecznej, służących zdobywaniu poprzez obywateli umiejętności dostosowania się do życia w warunkach rozwijającej się demokracji i gospodarki rynkowej oraz służących działaniom podejmowanym dla uniknięcia patologii społecznych i zagrożeń z nimi związanych, a także promocja wszelkich działań mających na celu uaktywnienie małego biznesu ziemi iławskiej i zapoznanie go z mechanizmem i polityką UE.	2003
4.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Ząbrowa Ząbrowo 63 a	1) Tworzenie, upowszechnianie i pielęgnacja kultury, inicjowanie i wspieranie rozwoju kultury fizycznej. 2) Rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb i zainteresowań kulturalnych mieszkańców wsi Ząbrowo oraz okolicznych miejscowości. 3) Integrowanie mieszkańców wsi. 4) Wspieranie inicjatyw społecznych. 5) Wspieranie rozwoju sportu.	2001
5.	Stowarzyszenie na Rzecz Ekorozwoju Sołectw Tynwałd i Makowa w Tynwałdzie, Tynwałd 18	1) Wspieranie wszechstronnego i zróżnicowanego rozwoju społecznego, 2) kulturalnego i gospodarczego gminy wiejskiej Ilawa ze szczególnym uwzględnieniem sołectw Tynwałd i Makowa. 3) Wspieranie demokracji i budowanie społeczeństwa obywatelskiego w lokalnej społeczności. 4) społeczności.	2001
6.	Stowarzyszenie Przyjaciół Frednowa Frednowy 45	1) Prowadzenie szkoły. 2) Prowadzenie przedszkola. 3) Wspieranie działalności dydaktyczno- wychowawczych. 4) Promocja przedszkola i szkół. 5) Integrowanie mieszkańców wsi Frednowy.	2007
7.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozbudowy Samorządowej Szkoły Podstawowej w Gromotach Gromoty 20	1) Podejmowanie działań na rzecz rozbudowy Samorządowej Szkoły Podstawowej w Gromotach. 2) Wspieranie społecznej aktywności mieszkańców. 3) Promocja zdrowego stylu życia. 4) Poznawanie i kultywowanie tradycji i folkloru regionu. 5) Propagowanie nowych form rekreacji i działań integracyjnych.	2012
8.	Stowarzyszenie Miłośników Nowej Wsi ul .Olsztyńska 11/5 Nowa Wieś	1) Wspieranie społecznej aktywności mieszkańców, na rzecz rozwoju miejscowości Nowa Wieś. 2) Włączenie mieszkańców wsi Nowa wieś w nurt życia społeczno-kulturalnego i gospodarczego Gminy Wiejskiej Ilawa. 3) Krzewienie wiedzy o miejscowości Nowa Wieś w regionie i poza regionem. 4) Przyniesienie się do tworzenia tożsamości środowiskowej mieszkańców. 5) Rozwijanie edukacji, krzewienie oświaty i wychowania w społeczności lokalnej.	2012
9.	Stowarzyszenie Przyjaciół Szalkowa” Agro-Tur” Szalkowo 90	1) Rozwój Szalkowa, poprawa infrastruktury, ochrona środowiska. 2) Wspieranie rozwoju turystyki i agroturystyki. 3) Pomoc i wspieranie organizacji i instytucji działających na terenie Szalkowa. 4) Integracji mieszkańców. 5) Współdziałanie w inicjowaniu i koordynacji działań mających na celu rozwój Szalkowa. Inicjowanie i wspieranie działalności w zakresie kultury, sportu i rekreacji, ochrony zdrowia, ochrony środowiska.	2001
10.	Związek Prusów w Polsce ul. Pojezierska 5 14-204 Rudzienice	1) Integracja Prusów bez względu na poglądy i przekonania religijne. 2) Ratowanie pielęgnowanie, rozwój i upowszechnianie kultury duchowej i materialnej Prusów. 3) Nauczanie języka pruskiego i pisma runicznego. 4) Popularyzacja historii Prusów.	2012
11.	Gminne Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Społecznej ul. Andersa 2 A, Ilawa	Organizowanie i prowadzenie wszelkiej pomocy społecznej dla osób potrzebujących z gminy Ilawa. Gromadzenie i podział funduszy.	2004
12.	Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe ul. Andersa 2 A, Ilawa	1) Wszechstronne krzewienie kultury fizycznej i turystyki, ze szczególnym uwzględnieniem problemów środowiska wiejskiego. 2) Upowszechnianie i rozwijanie rekreacji ruchowej, sportu i turystyki oraz innych form aktywnego wypoczynku, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób niepełnosprawnych.	2001

Lp.	Nazwa organizacji	Zakres działalności organizacji	Rok powstania
13.	Stowarzyszenie Wspierania Wsi ul. Andersa 2 A Ilawa	<ol style="list-style-type: none"> 1) Wdrażanie nowoczesnych metod gospodarowania w rolnictwie. 2) Wspieranie restrukturyzacji obszarów wiejskich . 3) Prowadzenie działalności edukacyjno – oświatowej w zakresie rolnictwa. 4) Upowszechnianie wśród członków stowarzyszenia wiedzy na temat funkcjonowania rynku rolnego i ekonomiki gospodarstw rolnych. 5) Tworzenie korzystnego klimatu społecznego dla sprawy zagospodarowania gruntów na terenie Gminy Ilawa. 6) Upowszechnianie dobrych wzorów gospodarowania. 	2001
14.	Towarzystwo Ziemi Rudzienickiej, ul. Kwiatowa 2, Rudzienice	<ol style="list-style-type: none"> 1) Kultywowanie tradycji Pruskich Pomezan. 2) Kształtowanie regionalizmu i jego rozwój na Ziemi Rudzienickiej. 3) Działalność kulturalno – oświatowa . 	2001
15.	Stowarzyszenie Hodowców Zwierząt Gospodarskich Polskich Ras Pierwotnych „KRASULA” Szalkowo 36	<ol style="list-style-type: none"> 1) Reprezentowanie interesów producentów i przetwórców żywności wytwarzanej metodami ekologicznymi i tradycyjnymi. Upowszechnianie rolnictwa ekologicznego oraz promocja zdrowej żywności . 2) Działania na rzecz ochrony środowiska i zdrowia oraz oświaty. 3) Tworzenie programów, projektów i dokumentacji do realizacji celów statutowych. 4) Hodowla i rozwój polskich ras pierwotnych celem ochrony tych ras przed zagładą oraz zachowania cech genetycznych tych zwierząt dla przyszłych pokoleń. 	2005
16.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kulturalnego i Gospodarczego Franciszkowa Franciszkowo 18 E	Celem stowarzyszenia jest pielęgnowanie dziedzictwa kulturalnego regionu , lokalnych tradycji, kształtowanie i utrwalanie tożsamości regionalnej oraz upowszechniania wiedzy o regionie.	2008
17.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kulturalnego i Gospodarczego Ławic	Celem stowarzyszenia jest pielęgnowanie dziedzictwa kulturalnego regionu, lokalnych tradycji, kształtowanie i utrwalenie tożsamości regionalnej, upowszechnianie wiedzy o regionie oraz prowadzenie działalności edukacyjnej.	2008
18.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Sołectwa Wola Kamińska Windyki 5	<ol style="list-style-type: none"> 1) Wspieranie społecznej aktywności mieszkańców na rzecz rozwoju sołectwa. 2) Integrowanie mieszkańców sołectwa. 3) Przyniesienie się do tworzenia tożsamości środowiskowej mieszkańców. 4) Pomoc w wymianie informacji, wiedzy i doświadczeń między organizacjami. 5) Współdziałania z organizacjami społecznymi, samorządem terytorialnym i innymi instytucjami na rzecz realizacji celów stowarzyszenia. 7) Inicjowanie i organizowanie działalności kulturowej, sportowej, rekreacyjnej 8) wśród mieszkańców. 9) Prowadzenie działalności społecznie użytecznej. 	2007
19.	Stowarzyszenie na Rzecz Zagospodarowania i Rozwoju Stanowa Stanowo 5	<ol style="list-style-type: none"> 1) Rozwój i poprawa infrastruktury Stanowa i okolic. 2) Integrowanie mieszkańców wsi. 3) Inspirowanie mieszkańców wsi do działania na rzecz rozwoju Stanowa i okolic. 4) Współpraca z sąsiednimi miejscowościami przy realizacji wspólnych inwestycji. 5) Działalność w zakresie kultury, kultury fizycznej i sportu, ochrony środowiska, dobroczynności, ochrony zdrowia i pomocy społecznej. 7) Wspierania inicjatyw społecznych na rzecz budowy dróg i sieci komunikacyjnych na wsi, budowy obiektów rekreacyjno-sportowych oraz zaopatrzenia wsi w wodę i gaz. 8) Właściwe zagospodarowanie parku i jeziora znajdującego się na terenie Stanowa. 	2010
20.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Siemian Siemiany 1	<ol style="list-style-type: none"> 1) Rozwój miejscowości Siemiany i poprawa jej infrastruktury ze szczególnym uwzględnieniem ochrony środowiska. 2) Wspieranie rozwoju turystyki i agroturystyki. 3) Udzielanie pomocy i wspieranie działań organizacji i instytucji działających na terenie Siemian. 4) Integrowanie mieszkańców i osób związanych z Siemianami wokół idei rozwoju Siemian. 5) Współdziałanie w inicjowaniu i koordynacji działań mających na celu rozwój Siemian. 6) Inicjowanie i wspieranie działalności w zakresie kultury, sportu, rekreacji, ochrony środowiska, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, dobroczynności. 	2001
21.	Stowarzyszenie Wiejskie „Radomek” Radomek 31	<ol style="list-style-type: none"> 1) Budowanie otwartego społeczeństwa obywatelskiego i wspieranie rozwoju wsi. 2) Wyrównywanie szans i przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców wsi. 3) Podniesienie społecznego poziomu świadomości ekologicznej na obszarach wiejskich. 4) Popularyzacja idei rolnictwa ekologicznego oraz pozarolniczych form działalności wsi. Promocja zdrowego stylu życia i postaw przyjaznych środowisku. 5) Rozbudzanie tożsamości regionalnej i wspieranie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi 6) Wspieranie edukacji na terenach wiejskich. 7) Podejmowanie, realizowanie i propagowanie inicjatyw edukacyjno-kulturalnych i artystycznych. 8) Promocja i organizacja wolontariatu. 	2011
22.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Sołectwa Stradomno, Stradomno 8	Podjęmowanie działań na rzecz rozwoju sołectwa Stradomno oraz wspieranie społecznej aktywności mieszkańców.	2012

Lp.	Nazwa organizacji	Zakres działalności organizacji	Rok powstania
23.	Stowarzyszenie Indyk Warmińsko-Mazurski Stradomno 1	1) Wspomaganie rozwoju gospodarczego na terenach wiejskich. 2) Propagowanie przedsiębiorczości na terenach wiejskich. 3) Reprezentowanie członków wobec organów państwowych i samorządowych i podmiotów gospodarczych. 4) Integracja środowisk wiejskich, szczególnie zajmujących się hodowlą indyka. 5) Ochrona środowiska naturalnego. 6) Dostosowanie produkcji indyka do warunków rynkowych. 7) Prowadzenie działalności kulturalnej na rzecz członków.	2008
24.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Makowa ul. Barlickiego 5, Iława	Propagowanie zdrowego wypoczynku i dbanie o ekologię w Rejonie.	1996
25.	Stowarzyszenie Teatralne KALEJDOSKOP Stradomno 9/1	Obszary działań: - Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego - teatr	2001
26.	Stowarzyszenie „Bractwo Rycerskie Prokuratoria Iława”, Frednowy 19	Obszary działań - Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego - Tożsamość, tradycja narodowa - Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości, rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej	2011

źródło: dane gminy, dane z Internetu, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Ponadto na terenie gminy działa 13 zastępów Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP Franciszkowo, OSP Gałdowo, OSP Gromoty, OSP Laseczno, OSP Ławice, OSP Mątyki, OSP Rudzienice, OSP Siemiany, OSP Starzykowo, OSP Stradomno, OSP Tynwałd, OSP Wikielec, OSP Ząbrowo). Celem statutowym OSP jest:

- Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom i innym zagrożeniom.
- Udział w akcjach ratowniczych w czasie pożarów i przy likwidacji innych zagrożeń miejscowych.
- Informowanie mieszkańców o zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz o sposobach ochrony przed nimi.
- Rozwijanie i propagowanie wśród swoich członków kultury fizycznej i sportu oraz organizowanie działalności kulturalno – oświatowej i rozrywkowej;

Przy szkołach działają szkolne kluby sportowe:

1. Uczniowski Klub Sportowy „Start Millenium”, Szkoła Podstawowa, Rudzienice
2. Uczniowski Klub Sportowy „OLIMPIJCZYK”, Szkoła Podstawowa we Franciszkowie,
3. Uczniowski Klub Sportowy „OLIMPIJCZYK” przy Gimnazjum we Franciszkowie.

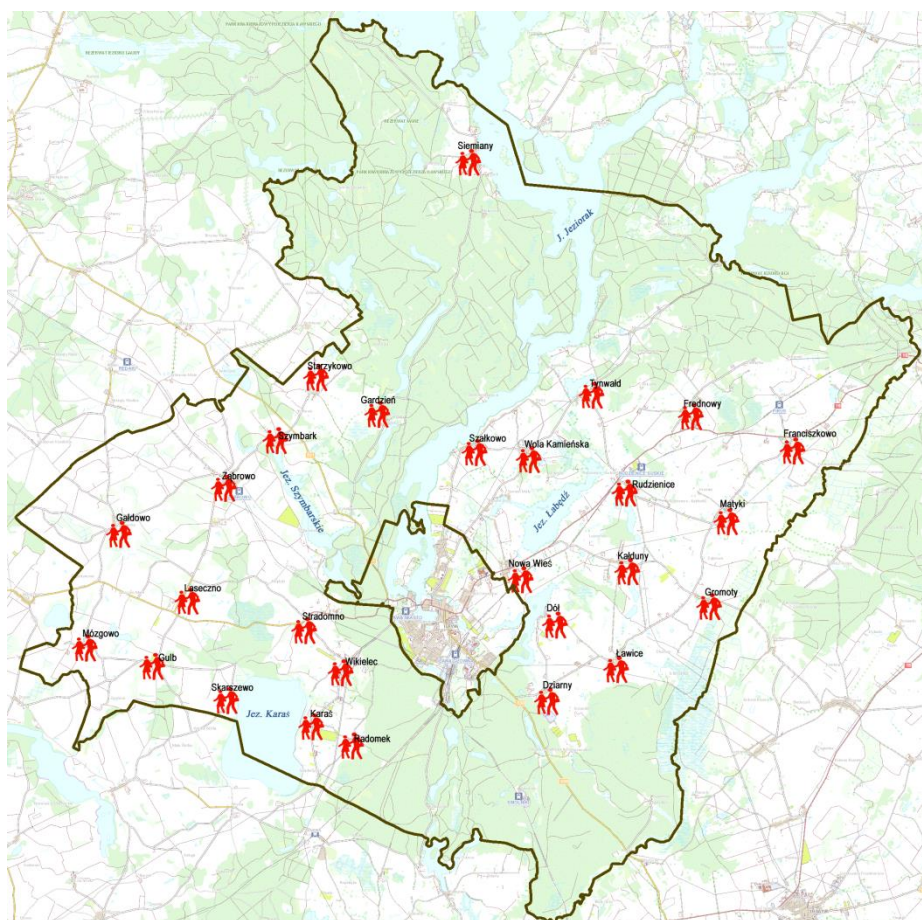
W gminie działa 9 Kół Gospodyń Wiejskich w następujących miejscowościach: Tynwałdzie, Szalkowie, Kałdunach, Radomku, Ząbrowie, Nowej Wsi, Gałdowie, Gromotach i Ławicach.

Oceny aktywności społecznej mieszkańców gminy dokonano podczas opracowania „Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Iława na lata 2015-2020”. M.in. na potrzeby opracowania strategii realizowano projekt „Wspólnie kreujemy gminną politykę społeczną” w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG. Przeprowadzono badania opinii społeczności lokalnej (badania ankietowe przeprowadzone w maju-czerwcu 2014 r.). Jednym z obszarów badań była aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców.

Wnioski z badania mieszkańców w zakresie aktywności społecznej przedstawiono poniżej (źródło: „Raport z badania opinii społeczności lokalnych partnerskich gmin: Dźwierzut, Górowa Iławeckiego, Iławy, Jonkowa, Kozłowa oraz Sorkwit, przeprowadzonego w ramach projektu *Wspólnie kreujemy gminną politykę społeczną*”):

- Aktywność społeczna mieszkańców gminy Iława kształtuje się na średnim poziomie. Zaangażowanie w życie lokalnych społeczności deklarowała nieco poniżej jednej trzeciej badanych.
- Aktywność społeczna mieszkańców gminy Iława jest ukierunkowana w dużej mierze na najbliższe, sąsiedzkie otoczenie, ale wykracza poza dbanie o estetykę otoczenia i pomoc sąsiedzką (pomoc przy organizacji imprez i wydarzeń lokalnych).
- Bariery w obszarze aktywności społecznej jest niskie zaufanie między mieszkańcami, w dalszej kolejności – trudności w pozyskiwaniu środków finansowych.
- Blisko 65% mieszkańców uważa, że w ich miejscowościach występują słabe więzi między mieszkańcami, którzy w małym stopniu identyfikują się ze społecznością oraz wykazują brak zaangażowania społecznego – stopień integracji społeczności lokalnych jest niski.

Należy przy tym zauważyć, że w gminie Iława są doskonałe warunki lokalowe dla aktywności społecznej. Sieć 27 ogólnodostępnych świetlic wiejskich (Rys. 21) – w większości w doskonałym stanie technicznym, dobrze wyposażonych – stwarza duże możliwości w zakresie prowadzenia dowolnej aktywności społecznej.

Źródło: opracowanie własne

Rys. 21 Świetlice wiejskie w gminie Iława.

Ważny obszar aktywności obywatelskiej stanowi udział w wyborach i referendach. Zestawienie danych dla Gminy Łława, dostępnych na stronie Państwowej Komisji Wyborczej, pozwala stwierdzić, iż spośród ostatnich czterech wyborów powszechnych w Polsce, największym zainteresowaniem cieszyły się wybory samorządowe w 2014 roku. Frekwencja wyborcza w gminie wyniosła wtedy 45,28% i była tylko o 2,12 punktu procentowego niższa od frekwencji krajowej. Natomiast w wyborach prezydenckich z 2015 r. w głosowaniu uczestniczyło 45,22% uprawnionych mieszkańców gminy Łława – frekwencja była niższa od krajowej o ponad 10 punktów procentowych. W ostatnich wyborach do Sejmu (2011 r.) frekwencja na terenie gminy wyniosła zaledwie 35,82% (o ponad 13 punktów procentowych mniej niż frekwencja krajowa).

Na podstawie tych danych można stwierdzić, że aktywność obywatelska mieszkańców gminy Łława jest niska.

2.5. Podstawowe potrzeby mieszkańców

2.5.1. Rynek pracy i bezrobocie

(Treść niniejszego rozdziału została przytoczona za dokumentem „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łława na lata 2015-2020”, uaktualniono jedynie niektóre dostępne dane).

Według danych GUS, liczba pracujących z obszaru gminy Łława w 2013 roku wynosiła 1 612 osób (w tym 722 kobiety). Liczba ta nie obejmuje podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, a także duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. W porównaniu do 2009 roku liczba ta zmniejszyła się o 58 osób, czyli o 3,5%, przy czym po raz pierwszy w tym roku wzrosła w ujęciu rok do roku (o 9 osób).

Współczynnik aktywności zawodowej ludności w wieku produkcyjnym, liczony na podstawie liczby zatrudnionych ogółem do liczby osób w wieku produkcyjnym (dane GUS), wyniósł w 2013 r. 18,1%. Dla porównania – w gminie wiejskiej Lubawa: 20,3%, na terenach wiejskich gminy Zalewo: 6,5%, na terenach wiejskich gminy Kisielice – 4,5%.

Ponad połowa pracujących mieszkańców gminy Łława w 2012 roku zatrudniona była w przemyśle i budownictwie (51,5%), natomiast w dalszej kolejności w działalności finansowej i ubezpieczeniowej, obsłudze rynku nieruchomości oraz pozostałych usługach (20,0%). W całym analizowanym okresie (2009-2012) struktura zatrudnienia według sekcji jest do siebie zbliżona.

Wśród czynników, które wpływają na sytuację zatrudnieniową w gminie, na pierwszy plan wysuwają się uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne oraz struktura lokalnej gospodarki, w tym jej turystyczno-rolniczy charakter. Zarówno w rolnictwie, jak i turystyce zatrudnienie

ma najczęściej sezonowy charakter i jest w dużej mierze uzależnione od czasu trwania pór roku oraz pogody.

Kondycja rynku pracy wyraża się m.in. w skali i strukturze bezrobocia, które na nim występuje. Pod tym względem sytuacja na rynku pracy w powiecie iławskim przedstawia się lepiej niż w województwie warmińsko-mazurskim i w kraju. Świadczy o tym stopa bezrobocia rejestrowanego, która w grudniu 2014 r. w powiecie ukształtowała się na poziomie 9,0%, podczas gdy w województwie wyniosła 18,9%, a w kraju – 11,5%. W gminie Iława w analizowanym okresie bezrobocie dotykało od 4,0% do 4,8% mieszkańców. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w okresie 2010-2012 rosła, natomiast od 2012 r. spada (Tabela 13).

Tabela 13. Bezrobocie rejestrowane na terenie gminy Iława

	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
Bezrobotni zarejestrowani wg płci						
ogółem	osoba	508	577	619	605	437
mężczyźni	osoba	225	212	249	250	168
kobiety	osoba	283	365	370	355	269
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci						
ogółem	%	6,3	7,1	7,5	7,2	5,2
mężczyźni	%	5,2	4,8	5,5	5,5	3,7
kobiety	%	7,7	9,7	9,7	9,2	6,9

źródło: dane GUS, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Iławie (stan na dzień 30 marca 2015 r.) aż 54,1% bezrobotnych stanowią osoby do 34 roku życia, a więc w wieku potencjalnie największej aktywności zawodowej. Ich problemem, który często utrudnia im podejmowanie zatrudnienia jest brak doświadczenia zawodowego, a także niedostosowanie wykształcenia i kwalifikacji do potrzeb rynku pracy. Ponad jedną czwartą (26,7%) stanowią natomiast osoby po 45 roku życia.

Biorąc pod uwagę wykształcenie osób bezrobotnych, okazuje się, że blisko jedna trzecia (32,8%) to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Na drugim miejscu należy wskazać osoby (31,1%), które zakończyły edukację na gimnazjum lub szkole podstawowej. W następnej kolejności bezrobotni to osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (20,2%) oraz ogólnokształcącym (8,8%). Dyplomem szkoły wyższej legitymuje się 7,1% bezrobotnych.

Czynniki takie jak wiek czy wykształcenie osób bezrobotnych mają istotny wpływ na czas ich pozostawiania bez pracy. W analizowanym okresie jedynie 13% bezrobotnych figurowało w rejestrach PUP przez okres dłuższy niż rok. Osoby te, w sytuacji przedłużającego się czasu dezaktywizacji zawodowej, w dużym stopniu zagrożone są wykluczeniem społecznym. Pozytywnie należy natomiast traktować fakt, że blisko 70% bezrobotnych Gminy Iława pozostaje w rejestrze PUP co najwyżej 6 miesięcy.

Rynek pracy w gminie Iława został również oceniony przez mieszkańców przy opracowaniu „Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Iława na lata 2015-2020”, podczas

badania opinii społeczności lokalnej (badania ankietowe przeprowadzone w maju-czerwcu 2014 r.). Mieszkańcy ocenili, że rynek pracy jest drugim najważniejszym obszarem, w którym spotykają się z barierami i wyzwaniem (po opiece zdrowotnej). Ponad połowa ankietowanych (51%) jako barierę wskazała brak miejsc pracy w gminie, a ponad 41% uważa, że barierą są trudności w dojeździe do pracy. Z opinii tych można wyciągnąć dwa wnioski:

1. mieszkańcy chcieliby pracować nawet wtedy, gdyby musieliby dojeżdżać do pracy, ale w obecnej sytuacji dojazd do pracy jest na tyle utrudniony, że podjęcie zatrudnienia poza terenem gminy jest niemożliwe,

i/lub

2. mieszkańcy nie są mobilni, podjęcie pracy poza terenem gminy – wiążące się z koniecznością zmagania się z trudnościami dojazdu – ich nie interesuje.

W obu przypadkach kluczowym aspektem jest bariera komunikacyjna – trudny dojazd do pracy (wydaje się, że należy pod tym pojęciem rozumieć zarówno niedostosowany do potrzeb rozkład jazdy i trasy komunikacji publicznej, jak również same koszty dojazdu do pracy).

2.5.2. Edukacja szkolna i przedszkolna

W gminie Łława działa dziesięć szkół podstawowych (z czego trzy prowadzone przez stowarzyszenia) i dwa gimnazja. Tabela 14 przedstawia listę placówek (dane za rok szkolny 2013/2014).

Tabela 14. Placówki szkolne na terenie gminy Łława

Lp.	Miejscowość	Rodzaj szkoły	Liczba uczniów		Liczba nauczycieli	Liczba etatów
			kl. I-VI (SP) oraz I-III (Gim)	Oddział przedszkolny i młodsze		
1.	Samorządowa Szkoła Podstawowa we Franciszkowie	Publiczna	61	17	11	9,72
2.	Samorządowa Szkoła Podstawowa im. mjr H. Dobrzańskiego „Hubala” w Gałdowie	Publiczna	68	12	14	11,56
3.	Samorządowa Szkoła Podstawowa w Gromotach	Publiczna	76	11	13	11,94
4.	Samorządowa Szkoła Podstawowa w Lasecznie	Publiczna	59	31	12	9,89
5.	Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Michała Lengowskiego w Rudzienicach	Publiczna	128	36	13	13,00
6.	Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wikielcu	Publiczna	134	41	18	15,65
7.	Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Twórców Literatury Dziecięcej w Ząbrowie	Publiczna	221	67	24	23,33

Lp.	Miejscowość	Rodzaj szkoły	Liczba uczniów		Liczba nauczycieli	Liczba etatów
			kl. I-VI (SP) oraz I-III (Gim)	Oddział przedszkolny i młodsze		
8.	Samorządowe Gimnazjum im. Olimpijczyków Polskich we Franciszkowie	Publiczna	170	-	21	16,25
9.	Samorządowe Gimnazjum w Ząbrowie	Publiczna	148	-	20	15,09
10.	Szkoła Podstawowa we Frednowach	Niepubliczna	40	-	12	5,19
11.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Ławicach	Niepubliczna	24	-	2	3,44
12.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Tynwałdzie	Niepubliczna	18	2	5	2,61
RAZEM:			1 147	217	165	137,67

źródło: dane gminy, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

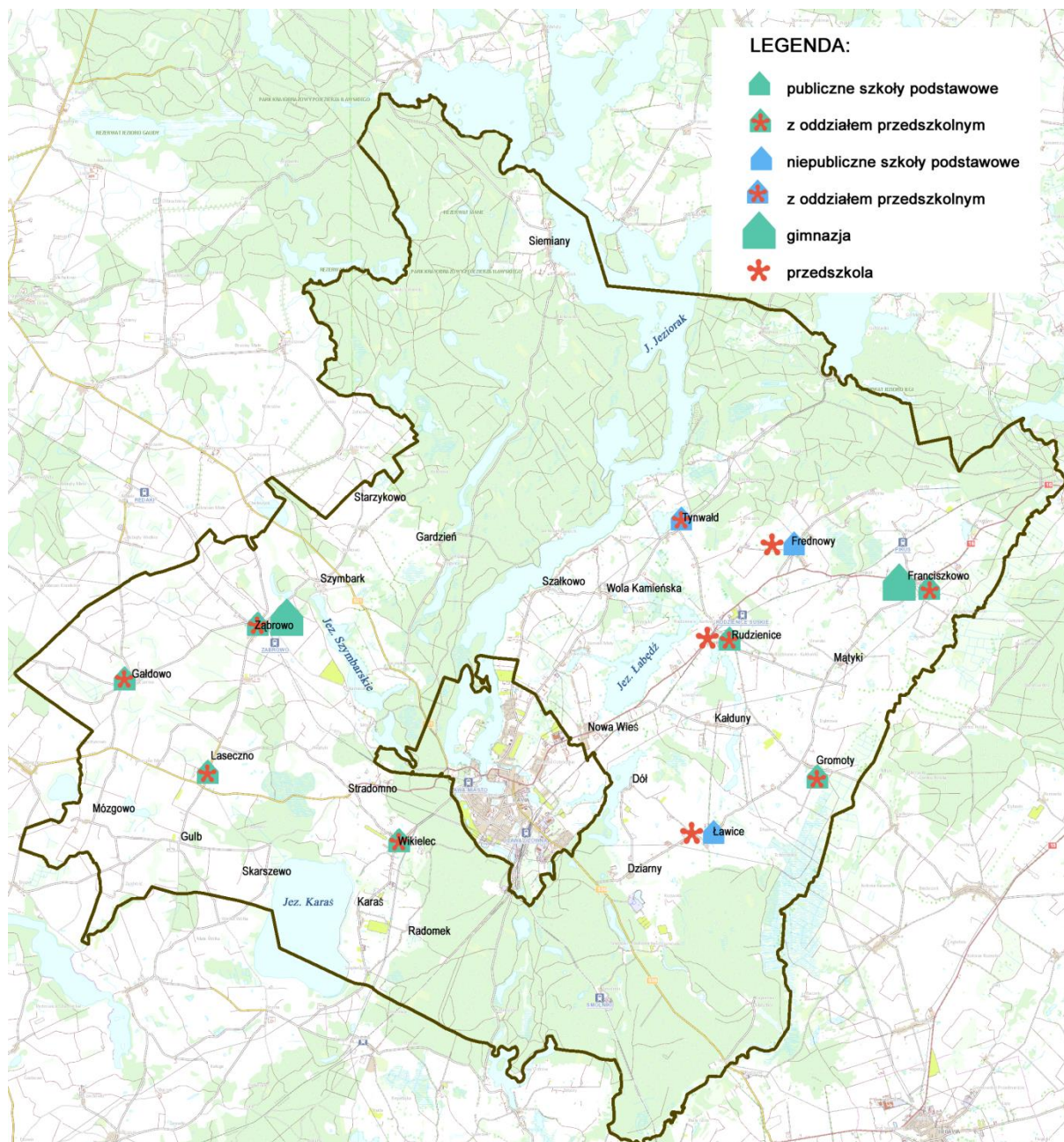
Przy ośmiu szkołach podstawowych (w tym jednej niepublicznej) działają oddziały przedszkolne. Ponadto, w gminie działają trzy przedszkola (Tabela 15).

Tabela 15. Przedszkola na terenie gminy Iława

Lp.	Miejscowość	Rodzaj placówki	Liczba wychowanków	Liczba nauczycieli	
1.	Przedszkole we Frednowach, Frednowy 52	Niepubliczne	35	3	2,95
2.	Niepubliczne Przedszkole w Ławicach, Ławice 8	Niepubliczne	37	3	2,54
3.	Niepubliczne Przedszkole „Uroczy Zakątek” w Rudzienicach	Niepubliczne	12	1	1,00
RAZEM:			84	7	6,49

źródło: dane gminy, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Placówki oświatowe, zarówno publiczne jak i niepubliczne, są rozmieszczone dość równomiernie na terenie gminy (Rys. 22), dzięki czemu czas dojazdu do nich (dostępność) należy ocenić pozytywnie. Gmina organizuje dowóz uczniów do szkół. W roku szkolnym 2014-2015 każdego dnia dowozem jest objętych 794 uczniów, wsiadających na ponad 100 przystankach.

Źródło: opracowanie własne

Rys. 22 Szkoły i przedszkola w gminie Ilawa.

W związku z niewielką liczbą uczniów w klasach, w niektórych szkołach funkcjonuje nauczanie w klasach łączonych. Dotyczy to: Samorządowej Szkoły Podstawowej we Franciszkowie, Samorządowej Szkoły Podstawowej w Lasecznie, Samorządowej Szkoły Podstawowej w Gromotach, Samorządowej Szkoły Podstawowej w Gałdowie.

Wg danych GUS współczynnik skolaryzacji netto dla poziomu szkoły podstawowej od 2010 r. do 2013 r. spadł z ok. 75% do ok. 71%, co – w uproszczeniu – oznacza, że coraz więcej rodziców wybiera dla swych dzieci szkoły podstawowe spoza terenu gminy (najprawdopodobniej w Ilawie). Ten sam wskaźnik dla poziomu gimnazjalnego jest jeszcze niższy i również wykazuje tendencję spadkową: z blisko 72% w 2010 r. do 62% w 2013 r.

Natomiast wychowaniem przedszkolnym było objętych blisko 50% dzieci w wieku 3-5 lat. Wskaźnik ten od 2010 r. wzrósł o blisko 23 punkty procentowe z dynamiką znacznie przekraczającą tendencję w całym województwie: z 22% do 49,9% w 2013 r. (w tym samym roku wskaźnik dla terenów wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego wyniósł 40,7%).

W oświacie gminnej w roku szkolnym 2014/2015 pracowało 55 pracowników administracji i obsługi (w przeliczeniu na pełne etaty – 49,5) oraz 132 nauczycieli (w przeliczeniu na pełne etaty – 126,25).

Gminną jednostką organizacyjną wspierającą i obsługującą szkoły przedszkola na terenie gminy jest Zespół Obsługi Szkół Samorządowych Gminy Iława. Ogółem w ZOSS Gminy Iława pracuje 8 osób (w przeliczeniu na pełne etaty – 7,5). Oprócz finansów i kadr, Zespół Obsługi zajmuje się sprawozdawczością oświatową, rozpatrywaniem spraw związanych z wyprawką szkolną, dofinansowaniem pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników zamieszkujących na terenie gminy oraz koordynowaniem funkcjonowania oświaty w gminie Iława.

O jakości nauczania w szkołach z terenu gminy Iława mogą świadczyć wyniki sprawdzianu na zakończenie szkoły podstawowej i egzaminu gimnazjalnego. W 2014 r. wyróżnił się wynik sprawdzianu w Samorządowej Szkole Podstawowej we Franciszkowie – najwyższy wynik w powiecie iławskim, wyraźnie wyższy od średniej w kraju oraz wynik egzaminu z matematyki w Samorządowym Gimnazjum w Ząbrowie – wynik wyższy od średniej krajowej.

Jakość systemu edukacyjnego i oświaty w gminie Iława została również oceniona przez mieszkańców przy opracowaniu „Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Iława na lata 2015-2020”, podczas badania opinii społeczności lokalnej (badania ankietowe przeprowadzone w maju-czerwcu 2014 r.). Mieszkańcy ocenili ją powyżej przeciętnej: w skali od 1 do 5 (gdzie 1 oznacza bardzo źle, 2 – źle, 3 – przeciętnie, 4 – dobrze, a 5 – bardzo dobrze) jakość systemu edukacyjnego i oświaty oceniono na 3,45.

Jednocześnie, problem z zapewnieniem opieki dla dziecka/osoby zależnej jest istotną barierą dla mieszkańców w obszarze rynku pracy (wyniki wyżej cytowanych badań ankietowych). Na wystąpienie tego problemu wskazało aż 14,3% respondentów – brak przedszkoli i żłobków respondenci przywołują również w innych aspektach przeprowadzonego badania. Należy tu przypomnieć, że liczba miejsc w przedszkolach na terenie gminy przewyższa liczbę dzieci uczęszczających, zatem problemem jest nie tyle brak tych placówek (miejsc), ile ich lokalizacja (koncentracja).

Stan techniczny budynków oświatowych na terenie gminy jest stosunkowo dobry. W ostatnich latach przeprowadzono szereg remontów budynków i świetlic szkolnych oraz wyposażono je w środki dydaktyczne i oprogramowanie komputerowe (np. we wszystkich szkołach gminnych funkcjonują nowoczesne pracownie komputerowe z dostępem do Internetu). Liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w 2013 r. wyniosła 11,4. Wiele szkół jest wyposażonych w nowoczesne wielofunkcyjne boiska (np. SSP w Wikielcu – boisko Orlik, SSP w Ząbrowie, SSP w Rudzienicach, SSP i SG we Franciszkowie) oraz place zabaw.

2.5.3. Zdrowie

Na terenie gminy Iława funkcjonują dwie przychodnie Podstawowej Opieki Zdrowotnej: w Rudzienicach i w Ząbrowie oraz jedna apteka ogólnodostępna w Ząbrowie. Obie przychodnie funkcjonują jako filie Ośrodka Zdrowia Rodzina Sp. z o.o. z siedzibą w Iławie.

Ośrodek Zdrowia Rodzina, jako niepubliczny podmiot medyczny sprawuje opiekę zdrowotną w oparciu o umowy zawarte z Narodowym Funduszem Zdrowia. W ramach tej opieki, pacjenci objęci są następującymi świadczeniami:

1. w Rudzienicach:
  - lekarz stomatolog,
  - lekarz Podstawowej Opieki Zdrowotnej,
  - pielęgniarka środowiskowa,
  - położna środowiskowa,
  - pielęgniarka szkolna,
  - punkt szczepień,
  - punkt pobrań materiału do badań laboratoryjnych.
2. w Ząbrowie:
  - lekarz stomatolog,
  - lekarz Podstawowej Opieki Zdrowotnej,
  - położna środowiskowa,
  - pielęgniarka szkolna,
  - punkt szczepień,
  - punkt pobrań materiału do badań laboratoryjnych,
  - lekarz ginekolog,
  - fizjoterapeuta.

Świadczenia zdrowotne stomatologiczne w ramach poradni stomatologicznej udzielane są w dwóch gabinetach stomatologicznych. W 2014 roku Rudzienicach zostało przyjętych 1570 pacjentów, w Ząbrowie – 1469 pacjentów.

Poradnia położniczo-ginekologiczna udzieliła w tym samym roku 1871 porad. W poradni prowadzone są badania profilaktyczne w kierunku wczesnego wykrywania raka szyjki macicy. Wykonano 118 badań cytologicznych.

Z opieki pielęgniarki środowiskowej w rejonie Rudzienic skorzystało 2454 pacjentów. Rejon działania położnej środowiskowej obejmuje Rudzienice i Ząbrowo wraz z sąsiadującymi wsiami. Położna środowiskowa w tym rejonie objęła opieką 1490 pacjentów – dzieci i kobiety. W pracowni fizjoterapii w Ząbrowie przeprowadzono 1139 przyjęć pacjentów.

Świadczenia zdrowotne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, zgodnie z umową z Narodowym Funduszem Zdrowia, świadczone są w jednostkach filialnych w Rudzienicach i Ząbrowie w godzinach od 8⁰⁰ – 15⁰⁰. Między godz. 15⁰⁰ – 18⁰⁰ pacjenci z jednostek filialnych w nagłych przypadkach mogą zgłosić się do ośrodka w Iławie.

Ogółem w 2014 roku w Rudzienicach zrealizowano 9034 przyjęć, w Ząbrowie – 8812 przyjęć, co przełożyło się na 17 668 porad w podstawowej opiece zdrowotnej i 19 324 porady lekarskie w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej. Od 2010 r. liczba udzielonych porad

systematycznie maleje (wg danych GUS w 2014 r. udzielono o ok. 30% porad mniej niż w 2010 r.).

Wg szacunków, tylko ok. 50%-60% mieszkańców gminy Iława korzysta z przychodni zlokalizowanych w Rudzienicach i Ząbrowie. Mieszkańcy miejscowości zlokalizowanych wokół Iławy (np. Karaś, Stradomno, Nowa Wieś, Ławice itp.) oraz mieszkańcy gminy dojeżdżający do pracy w mieście korzystają raczej z przychodni zlokalizowanych w Iławie.

Jakość opieki zdrowotnej w gminie Iława została również oceniona przez mieszkańców przy opracowaniu „Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Iława na lata 2015-2020”, podczas badania opinii społeczności lokalnej (badania ankietowe przeprowadzone w maju-czerwcu 2014 r.). Mieszkańcy ocenili ją poniżej przeciętnej: w skali od 1 do 5 (gdzie 1 oznacza bardzo źle, 2 – źle, 3 – przeciętnie, 4 – dobrze, a 5 – bardzo dobrze) jakość opieki zdrowotnej oceniono na 2,61 (przy czym źle lub bardzo źle oceniło ją 44% respondentów). Podstawowym czynnikiem wpływającym na taką ocenę jest trudny dostęp do lekarzy specjalistów (na taką barierę wskazało 83% ankietowanych), a drugim czynnikiem jest utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (wskazanie 43,2% ankietowanych).

Należy również zauważyć, że niska ocena jakości opieki zdrowotnej wpisuje się w ogólnokrajową tendencję wzrostu niezadowolenia z działania służby zdrowia. Trzeba również pamiętać, że gmina ma niewielki wpływ na jakość i funkcjonowanie systemu opieki zdrowotnej.

2.5.4. Opieka społeczna

(Treść niniejszego rozdziału została przytoczona za dokumentem „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Iława na lata 2015-2020”).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie realizuje zadania gminy wynikające z ustawy o pomocy społecznej. GOPS prowadzi również działalność na podstawie m.in. ustawy o zatrudnieniu socjalnym, o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, o dodatkach mieszkaniowych, o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, a także organizuje prace społecznie użyteczne w gminie. Usługi socjalne świadczone przez GOPS na rzecz ludności przybierają różnorodne formy. Należy przy tym podkreślić, iż wypłata „zasiłków”, z którymi jest przede wszystkim kojarzona pomoc społeczna, stanowi tylko część zadań ośrodka.

Ważny obszar aktywności GOPS stanowi praca socjalna, czyli interdyscyplinarna działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W GOPS zatrudnionych jest 9 pracowników socjalnych. W 2013 roku objęli oni pracą socjalną 291 rodzin, w których żyło 1 001 osób. To znaczy, że na 1 pracownika socjalnego przypadały prawie 33 rodziny. GOPS zatrudnia również 2 asystentów rodziny, którzy we współpracy z pracownikiem socjalnym wspierają rodziny w prawidłowym wypełnianiu podstawowych funkcji – w 2013 r. ich wsparciem objęte były 22 rodziny, w których było 72 dzieci. Realizowane są również usługi opiekuńcze, którymi objęto w 2013 r. 40 osób; specjalistyczne usługi dla osób

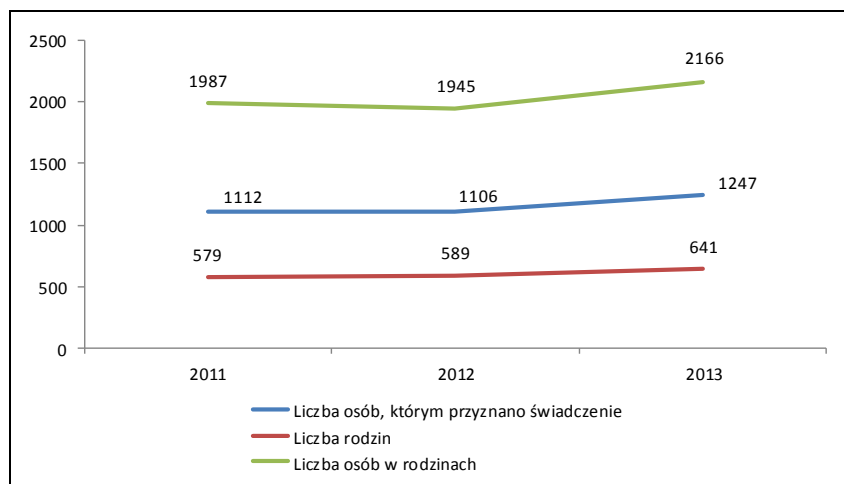
z zaburzeniami psychicznymi (2 osoby), poradnictwo specjalistyczne (159 osób w 69 rodzinach) oraz interwencja kryzysowa (13 osób w 4 rodzinach).

W pierwszym kwartale 2015 roku w strukturze organizacyjnej GOPS rozpocznie działanie Klub Integracji Społecznej – podmiot zatrudnienia socjalnego realizujący zadania z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

GOPS prowadzi stałą współpracę z jednostkami gminnymi (np. UG, szkoły, GKRPA), Powiatowym Urzędem Pracy oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie, policją, sądem, kuratorami, komornikami, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami. Współpraca ta odbywa się zarówno w toku „rutynowych” zadań, jak i przy okazji wdrażania programów oraz projektów.

Oprócz GOPS, w Gminie Iława funkcjonuje także Placówka Wsparcia Dziennego zapewniająca instytucjonalną pomoc dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. W sytuacjach wymagających wsparcia zewnętrznego, mieszkańcy są także kierowani do odpowiednich podmiotów, np. domów pomocy społecznej, mających siedzibę poza terenem gminy.

Na przestrzeni lat 2011-2013 ogólna liczba mieszkańców, którzy korzystali z pomocy społecznej, wzrosła, podobnie jak odsetek korzystających w ogólnej liczbie osób zamieszkujących gminę. W 2013 r. liczba świadczeniobiorców ukształtowała się na poziomie 1 247 osób, natomiast liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wyniosła 2 166 osób, co stanowiło 16,8% ogółu mieszkańców (Rys. 23).

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Iława na lata 2015-202

Rys. 23

Najistotniejsze problemy społeczne na terenie gminy Iława zostały określone w drodze analizy powodów udzielania pomocy mieszkańcom przez GOPS w latach 2011-2013, na podstawie sporządzanej rokrocznie „Oceny zasobów pomocy społecznej”. Najczęściej doświadczanymi przez mieszkańców problemami są: 1) bezrobocie; 2) długotrwała lub ciężka choroba; 3) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego; 4) niepełnosprawność; 5) ubóstwo (problemy te są analogiczne jak dla całego regionu warmińsko-mazurskiego). Rzadziej, choć w również znaczącej skali, pomoc społeczna jest udzielana w związku z ochroną macierzyństwa oraz alkoholizmu.

W świetle statystyki GOPS inne problemy społeczne, jak narkomania czy przemoc w rodzinie praktycznie nie występują. Trzeba jednak zaznaczyć, iż osoby dotknięte uzależnieniami (nie tylko od substancji psychoaktywnych) zwykle nie przyznają się do swojego problemu, zaś jeśli korzystają z pomocy społecznej, to z innych powodów.

W strukturze świadczeń o charakterze pieniężnym z zakresu pomocy społecznej za 2013 r. dominują zasiłki stały i okresowy oraz wydatki w ramach programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Natomiast w przeliczeniu na 1 osobę korzystającą, najwięcej środków przeznaczono na opłacenie pobytu mieszkańców gminy w DPS-ach. Oprócz świadczeń z pomocy społecznej, gmina przekazała znaczną ilość wsparcia w ramach zasiłków rodzinnych, świadczeń opiekuńczych, funduszu alimentacyjnego oraz stypendiów socjalnych. Ogółem w 2013 r. GOPS przeznaczył na świadczenia z zakresu pomocy społecznej blisko 5,5 mln zł.

Struktura i wysokość świadczeń potwierdzają niejako, iż dominującymi problemami społecznymi w gminie są bezrobocie, niepełnosprawność, ubóstwo, długotrwałe choroby oraz niezaradność życiowa. Uwagę zwraca znaczna grupa (79 osób) dorosłych niezdolnych do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnych do pracy, które otrzymują zasiłek stały, a także duża liczba osób korzystających z zasiłków okresowych z tytułu bezrobocia. Niepokojąco duża jest również liczba osób korzystających z zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnych dzieci i dorosłych, a także ze wsparcia funduszu alimentacyjnego. To znaczy, że wielu rodziców uchyla się od obowiązku łożenia środków na opiekę i wychowanie swoich dzieci. Największa wartość świadczeń była jednak udzielana w ramach świadczeń rodzinnych, mających na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka.

Podsumowując, na terenie Gminy Łława duża liczba rodzin i osób samotnie gospodarujących funkcjonuje dzięki częściowemu, a niekiedy całkowitemu wsparciu państwa (gminy). To znaczy, że ich dochód pochodzi w pewnej części albo nawet w całości ze środków publicznych.

System pomocy i opieki społecznej w gminie Łława został oceniony przez mieszkańców przy opracowaniu „Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Łława na lata 2015-2020”, podczas badania opinii społeczności lokalnej (badania ankietowe przeprowadzone w maju-czerwcu 2014 r.). Mieszkańcy ocenili go poniżej przeciętnej: w skali od 1 do 5 (gdzie 1 oznacza bardzo źle, 2 – źle, 3 – przeciętnie, 4 – dobrze, a 5 – bardzo dobrze) system pomocy i opieki społecznej oceniono na 3,48.

2.5.5. Kultura

2.5.5.1. Instytucje kultury

Podstawową instytucją kultury jest Gminny Ośrodek Kultury w Łasecznie. Celem podstawowym GOK jest prowadzenie działalności w zakresie upowszechniania kultury, podejmowania działań dla zachowania tradycji oraz dziedzictwa kulturalnego Gminy oraz tworzenie warunków dla rozwoju aktywnego uczestnictwa w kulturze jej odbiorców.

W ramach GOK funkcjonuje sieć Gminnych Bibliotek Publicznych w Łasecznie, Ławicach, Rudzianicach, Siemianach, Ząbrowie.

Ponadto, na terenie gminy funkcjonuje sieć świetlic wiejskich, które oprócz pełnienia funkcji miejsca spotkań lokalnych społeczności, służą także organizacji imprez kulturalnych. Świetlice znajdują się w 27 miejscowościach. W ostatnich latach wybudowano nowe świetlice w Siemianach, Woli Kamińskiej, Karasiu. Pozostałe – za wyjątkiem świetlicy w Mątykach – zostały zmodernizowane.

2.5.5.2. Działalność kulturalna

Główną imprezą organizowaną przez GOK w Lasecznie jest festiwal „Nad Jeziorakiem” organizowany od 10 lat w Siemianach, impreza ściągająca widzów z terenu gminy, regionu i kraju.

Tabela 16 przedstawia rezultaty działalności GOK w Lasecznie.

Tabela 16. Działalność GOK w Lasecznie					
Rodzaj	Jednostka	2011	2012	2013	2014
Imprezy organizowane przez GOK:					
Ogółem	szt.	19	23	33	76
Wystawy	szt.	0	0	0	2
występy zespołów amatorskich	szt.	8	10	14	20
występy artystów i zespołów zawodowych	szt.	10	10	14	20
dyskoteki	szt.	0	0	0	1
prelekcje, spotkania, wykłady	szt.	0	0	0	7
imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	szt.	0	2	4	0
Konkursy	szt.	0	0	0	9
Inne	szt.	-	1	1	17
Uczestnicy:					
ogółem	osoba	15 000	9 100	11 300	22 100
wystawy	osoba	0	0	0	200
występy zespołów amatorskich	osoba	2 000	2 000	3 000	5 000
występy artystów i zespołów zawodowych	osoba	3 000	2 000	3 000	5 000
dyskoteki	osoba	0	0	0	100
prelekcje, spotkania, wykłady	osoba	0	0	0	500
imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	osoba	0	100	300	0
konkursy	osoba	0	0	0	300
Inne	osoba	-	5 000	5 000	11 000
Zespoły artystyczne i członkowie					
zespoły artystyczne	szt.	3	3	3	5
członkowie zespołów artystycznych	osoba	31	31	31	47
muzyczne - instrumentalne	szt.	0	0	0	2
folklorystyczne (ludowe, pieśni i tańca, kapele)	szt.	2	2	2	2
taneczne	szt.	1	1	1	1
Członkowie:					
muzyczne - instrumentalne	osoba	0	0	0	10
folklorystyczne (ludowe, pieśni i tańca, kapele)	osoba	16	16	16	22
taneczne	osoba	15	15	15	15

źródło: dane GUS, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Przy Gminnym Ośrodku Kultury działa sześć zespołów artystycznych, które biorą aktywny udział w życiu kulturalnym gminy i nie tylko. Uczestniczą także w licznych występach i konkursach również poza terenem gminy. Są to:

- „Morawa” – folkowy zespół instrumentalno-wokalny, śpiewający piosenki ludowe w różnych językach: polskim, czeskim, ukraińskim, niemieckim, greckim, angielskim, rosyjskim i francuskim.
- „Gospocie” – zespół folklorystyczny, w skład zespołu wchodzi 11 śpiewających pań i 5-cio osobowa kapela męska
- „A-propos” – wykonuje repertuar starych i nowych przebojów piosenki polskiej i zagranicznej: covery, piosenkę poetycką, kolędy i pastorałki.
- „Dzieci Ziemi Łławskiej” – dziecięcy zespół folklorystyczny,
- „Remedium” – zespół rockowy.

Oferta kulturalna gminy Łława (organizowane imprezy, festyny, sposób spędzania wolnego czasu) została oceniona przez mieszkańców przy opracowaniu „Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Łława na lata 2015-2020”, podczas badania opinii społeczności lokalnej (badania ankietowe przeprowadzone w maju-czerwcu 2014 r.). Mieszkańcy ocenili ją powyżej przeciętnej: w skali od 1 do 5 (gdzie 1 oznacza bardzo źle, 2 – źle, 3 – przeciętnie, 4 – dobrze, a 5 – bardzo dobrze) ofertę kulturalną gminy oceniono na 3,27.

W ramach GOK funkcjonuje sieć Gminnych Bibliotek Publicznych w Lasecznie, Łławicach, Rudzienicach, Siemianach, Ząbrowie. Biblioteki – oprócz oferty wypożyczenia ksiązek – biorą udział w organizacji wydarzeń kulturalnych, wycieczek, zajęć wakacyjnych, a także prowadzą kółka zainteresowań. Poszukiwanie nowych funkcji biblioteki było konsekwencją zachowań mieszkańców, czyli spadku liczby czytelników oraz liczby wypożyczeń. W okresie 2009-2012 liczba czytelników zmalała o 55 osób, z 905 do 850 osób, natomiast wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika odpowiednio z 22,0 do 18,4. Unowocześnianie funkcjonowania bibliotek (ostatnio oddano do użytku rozbudowana i zmodernizowaną bibliotekę wiejską w Siemianach) i możliwość przeglądania katalogów przez Internet – ponadto GBP w Lasecznie umożliwia korzystanie z ksiązek elektronicznych na komputerze domowym lub urządzeniach mobilnych – przyniosło rezultat w postaci zwiększenia liczby czytelników w 2013 r. o 98 osób. Obecnie biblioteki są wyposażone w 35 komputerów z dostępem do Internetu, z czego 29 jest do dyspozycji czytelników.

Tabela 17 przedstawia dane dotyczące bibliotek w gminie Łława.

Tabela 17. Biblioteki w gminie Iława

Rodzaj	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013
biblioteki i filie	ob.	5	5	5	5
pracownicy bibliotek	osoba	5	5	5	5
księgozbiór	wol.	40 491	37 769	36 842	37 571
czytelnicy w ciągu roku	osoba	764	882	850	948
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	16 142	15 298	15 612	17 280
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	ob.	2	2	1	1
komputery podłączone do Internetu	szt.	13	36	36	35
komputery podłączone do Internetu dostępne dla czytelników	szt.	8	30	30	29
ludność na 1 placówkę biblioteczną	osoba	2 518	2 551	2 562	2 571
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	wol.	3 215,6	2 960,9	2 876,3	2 923,0
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	61	70	67	74
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	wol.	21,1	17,3	18,4	18,2

źródło: dane GUS, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

2.5.6. Sport

Działalnością sportową na terenie gminy Iława kieruje Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Iławie. Stowarzyszenie posiada osobowość prawną (jest wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego). Stowarzyszenie działa zgodnie z zatwierdzonym Statutem.

Głównym celem Gminnego Zrzeszenia LZS w Iławie jest rozwój kultury fizycznej na terenie gminy Iława, szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej. Do podstawowych zadań należy organizowanie i przeprowadzanie imprez sportowych, rekreacyjnych, turniejów sołectw. Na realizację w/w zadań w 2014 r. GZ LZS otrzymało dotację z Urzędu Gminy w wysokości 43,7 tys. złotych, która została wydatkowana na organizację i przeprowadzenie imprez sportowych i sportowo-rekreacyjnych, zgodnie Kalendarzem Imprez Sportowych na 2014.r. Najważniejsze z nich to:

1. Gminne Halowe Turnieje Piłkarskie seniorów, marzec 2014, seniorzy Wikielec.
2. Halowe Turnieje Piłkarskie SSP i SG, luty 2014 r., Wikielec.
3. Turniej Piłki Siatkowej o Puchar Wójta, marzec 2014 r., Wikielec.
4. Gminna Gala Sportu, luty 2014, Laseczno. Wyróżnienia dla sportowców i działaczy.
5. Gminny Turniej Tenisa Stołowego o Puchar TVP Olsztyn. 16.03.2014. Wikielec
6. Udział drużyny SSP Rudzienice w półfinale Mistrzostw Woj. LZS, marzec 2014 r.
7. Udział drużyny SG Franciszkowo w Mistrzostwach Woj. w Halowej Piłce Nożnej, marzec 2014 r.
8. Udział 2 drużyn w Mistrzostwach LZS w Halowej Piłce Nożnej, marzec 2014 r.
9. Udział reprezentantów gminy w Biegach Przełajowych w Narzymbiu, marzec 2014 r.
10. Udział drużyny kobiet i mężczyzn w Mistrzostwach Wojew. w Piłce Siatkowej, kwiecień 2014 r.

11. Udział w Zimowych Igrzyskach Wsi, Lidzbark Warmiński, kwiecień 2014 r.
12. Finał Mistrzostw Wojew. Siatkówka Mężczyzn, Wikielec, kwiecień 2014 r.
13. Udział trzech osób z gminy Iława w Finale Tenisa Stołowego, Olecko, kwiecień 2014 r.
14. Udział w Finale „Złota Wieża” Ostróda, maj 2014 r. LZS Wikielec III m.
15. Mistrzostwa Polski Żeglarzy Niepełnosprawnych. Siemiany, maj 2014 r.
16. Udział w Mistrzostwach Wojew. w lekkoatletyce, Pasłęk, maj 2014 r.
17. Udział w Turnieju „Mała Piłkarska Kadra Czeką”, maj 2014 r.
18. Udział w Turnieju „Piłkarska Kadra Czeką”, drużyna dziewcząt i chłopców, maj 2014 r.
19. Gminne Igrzyska Wsi, Rudzienice, czerwiec 2014 r.
20. Udział w Letnich Igrzyskach Wsi, Orneta, czerwiec 2014 r.
21. Ząbrowiada na sportowo, Ząbrowo, lipiec 2014 r.
22. Turniej Piłkarski o Puchar Wójta, Rudzienice, Frednowy, lipiec 2014 r.
23. Wiejskie Potyczki Sportowe „Mózgowiada”, Mózgowo, lipiec 2014 r.
24. Udział 2 drużyn w Mistrzostw Woj. drużyn LZS Piłka Nożna, Biskupiec, wrzesień 2014 r.
25. Udział w Turnieju Woj. Piłka Plażowa. Stare Jabłonki, wrzesień 2014 r.
26. Udział w Mistrzostwach Woj. Wieloboje lekkoatletyczne. Lubawa, wrzesień 2014 r.
27. Udział w V Drużynowych Mistrzostwach Woj. LZS. Strzelanie, Ostróda, październik 2014 r.
28. Udział w Sztafetowych Biegach Przelajowych, Smolajny, październik 2014 r.
29. Organizowanie rozgrywek seniorów w hali i na boisku w siatkówce, piłce nożnej kobiet i mężczyzn.
30. Organizowanie rozgrywek szkolnych w siatkówce, koszykówce, tenisie stołowym w ciągu całego 2014 roku.

Najstarszym klubem sportowym działającym na terenie gminy jest piłkarski Gminny Klub Sportowy Wikielec, założony w 1958 r. Aktualnie GKS Wikielec uczestniczy w rozgrywkach III ligi.

Poza tym w gminie działają następujące kluby piłkarskie:

- LZS Czarni Rudzienice, klasa A, grupa IV warmińsko-mazurska, zakończył sezon 2014/2015 jako lider tabeli,
- LZS Osa Ząbrowo, klasa A, grupa IV warmińsko-mazurska, zakończył sezon 2014/2015 na 4 miejscu tabeli,
- GKS LZS Szymbark, rok założenia 1961, klasa B, grupa IV warmińsko-mazurska,

W gminie działają również szkolne kluby sportowe. Wszystkie szkoły posiadają dobrze wyposażone sale sportowe.

Na terenie gminy istnieje 17 boisk sportowych (Tabela 18).

Tabela 18. Boiska sportowe w gminie Łława

Lp.	Rodzaj obiektu sportowego	Miejscowość	Sposób wykorzystania	Właściciel/ zarządzający	Rok budowy/ modernizacji
1.	Boisko sportowe „ORLIK”	Wikielec	Treningi, rozgrywki sportowe (mecze)	Gmina Łława	2013
2.	Boisko sportowe	Frednowy	Treningi, rozgrywki sportowe (mecze)	Gmina Łława/ Stowarzyszenie Klub Sportowy GKS-LZS Wikielec	2007
3.	Boisko sportowe	Rudzienice	Treningi, rozgrywki sportowe (mecze)	Gmina Łława/ Ludowy Zespół Sportowy Czarni Rudzienie	2014
4.	Boisko sportowe	Szymbark	Treningi, rozgrywki sportowe (mecze)	Gmina Łława/ Gminny Klub Sportowy Ludowych Zespółów Sportowych Szymbark	2010
5.	Boisko sportowe	Ząbrowo	Treningi, rozgrywki sportowe (mecze)	Gmina Łława/ Ludowy Zespół Sportowy Osa Ząbrowo	2012
6.	Boisko sportowe	Wikielec	Treningi, rozgrywki sportowe (mecze)	Gmina Łława/ Stowarzyszenie Klub Sportowy GKS-LZS Wikielec	2013
7.	Boisko sportowe	Karaś	Treningi, rozgrywki sportowe (mecze)	Gmina Łława/ Stowarzyszenie Klub Sportowy GKS-LZS Wikielec	2007
8.	Boisko sportowe	Galdowo	Treningi, rozgrywki	Gmina Łława /Samorządowa Szkoła Podstawowa w Galdowie	2012
9.	Boisko sportowe	Mózgowo	Treningi, rozgrywki	Gmina Łława /sołectwo Mózgowo	1990
10.	Boisko sportowe	Radomek	Treningi, rozgrywki	Gmina Łława /sołectwo Radomek	2010
11.	Boisko sportowe	Dziarny	Treningi, rozgrywki	Gmina Łława /sołectwo Dziarny	2012
12.	Boisko sportowe	Ławice	Treningi, rozgrywki	Gmina Łława /sołectwo Ławice	2012
13.	Boisko sportowe	Kalduny	Treningi, rozgrywki	Gmina Łława /sołectwo Mózgowo	1990
14.	Boisko sportowe	Tynwałd	Treningi, rozgrywki	Gmina Łława /sołectwo Tynwałd	2013
15.	Boisko sportowe	Szałkowo	Treningi, rozgrywki	Gmina Łława /sołectwo Szalkowo	2007
16.	Boisko sportowe	Segnowy	Treningi, rozgrywki	Gmina Łława /sołectwo Ząbrowo	2007
17.	Boisko sportowe	Starzykowo	Treningi, rozgrywki	Gmina Łława /sołectwo Starzykowo	2007

źródło: dane gminy

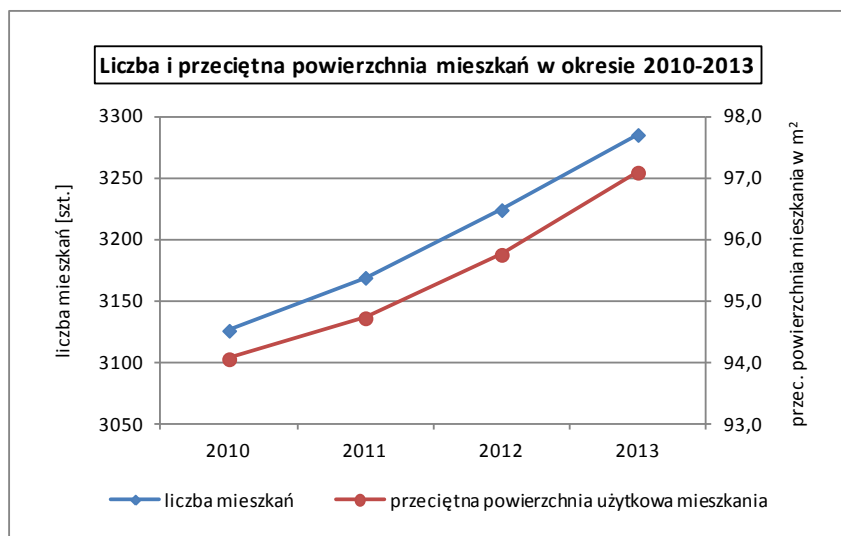
W czerwcu 2015 r. na boisku „Orlik” w Wikielcu odbył się turniej finałowy Mistrzostw Województwa Orlików 2014/15, w którym wystąpiło 12 najlepszych drużyn.

Działalność sportowa na terenie gminy Łława jest dobrze rozwinięta, zarówno pod względem stworzenia odpowiednich warunków do uprawiania sportu, jak i uczestnictwa w sporcie.

Dostęp do sportu i rekreacji w gminie Łława został oceniony przez mieszkańców przy opracowaniu „Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Łława na lata 2015-2020”, podczas badania opinii społeczności lokalnej (badania ankietowe przeprowadzone w maju-czerwcu 2014 r.). Mieszkańcy ocenili go powyżej przeciętnej: w skali od 1 do 5 (gdzie 1 oznacza bardzo źle, 2 – źle, 3 – przeciętnie, 4 – dobrze, a 5 – bardzo dobrze) ofertę kulturalną gminy oceniono na 3,11.

2.5.7. Zasoby mieszkaniowe

Wg danych GUS w 2013 r. na terenie gminy Ilawa znajdowało się ogółem 3 285 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 318 933 m², co daje przeciętną powierzchnię 1 mieszkania 97,09 m² (więcej niż przeciętnie na terenach wiejskich powiatu ilawskiego i województwa warmińsko-mazurskiego). W ostatnich latach rosła zarówno liczba mieszkań, jak i ich przeciętna powierzchnia (Rys. 24).

Rys. 24

Mieszkania w gminie Ilawa są dobrze wyposażone w instalacje (Tabela 19). W tym przypadku gmina wypada lepiej zarówno na tle powiatu, jak i województwa (brano pod uwagę tylko dane dla terenów wiejskich).

Tabela 19. Wskaźniki wielkości i wyposażenia mieszkań w 2013 r.

Wyszczególnienie	Gmina Ilawa	Powiat ilawski (tereny wiejskie)	Województwo warmińsko-mazurskie (tereny wiejskie)
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	97,09	83,58	80,13
Odsetek mieszkań wyposażonych w wodociąg	97,1%	95,0%	91,7%
Odsetek mieszkań wyposażonych w ustęp spłukiwany	90,4%	87,0%	85,5%
Odsetek mieszkań wyposażonych w łazienkę	85,5%	82,1%	81,6%
Odsetek mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie	76,3%	67,0%	68,8%

źródło: dane GUS, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Część zasobów mieszkaniowych pozostaje w posiadaniu gminy. W 2013 r. wg danych GUS gmina posiadała 24 mieszkania, z czego 15 to lokale socjalne. W okresie 2011-2013 mieszkańcy złożyli 30 wniosków o przyznanie lokalu komunalnego. Ponadto 1 osoba oczekiwała na przyznanie lokalu socjalnego. Część mieszkań w gminie jest nadal przeludniona, żyją w nich rodziny z drugiego, a nawet trzeciego pokolenia, czasami bez dostatecznych warunków sanitarnych.

2.5.8. Komunikacja publiczna

Komunikacja publiczna w gminie Łława jest realizowana przez transport drogowy i kolejowy.

Komunikacja drogową

Komunikację drogową na terenie gminy zapewniają trzy przedsiębiorstwa:

- PKS Łława, autobusy tego przewoźnika zapewniają dojazd do Łławy, Lubawy, Nowego Miasta Lubawskiego i Zalewa. Przystanki znajdują się w następujących miejscowościach: Franciszkowo, Frednowy, Gałdowo, Gromoty, Gulb, Laseczno, Mątyki, Radomno, Rudzienice, Siemiany, Stanowo, Starzykowo, Szymbark, Szeplerzyzna, Ząbrowo.
- Lipnicki Sp. j., autobusy tego przewoźnika zapewniają dojazd do Łławy i Zalewa. Przystanki znajdują się w następujących miejscowościach: Gardzień, Jeziorno, Kamień, Kamionka, Makowo, Sąpy, Sarnówek, Siemiany, Wola Kamieńska.
- Zakład Komunikacji Miejskiej sp. z o.o. w Łławie (miejska komunikacja publiczna). Linia nr 8 dojeżdża do Radomka przez Wikielec, Karaś, Szeplerzyznę, linia nr 2 dojeżdża do Szalkowa, linia nr 3 dojeżdża do Nowej Wsi, linia nr 7 dojeżdża do Nowej Wsi przez Kamień Duży.

Komunikacja kolejowa

Komunikację kolejową zapewniają Przewozy Regionalne Sp. z o.o. Przewoźnik na terenie gminy Łława prowadzi komunikację na trasie Olsztyn-Łława-Poznań, pociągi kategorii Regio zatrzymują się w Rudzienicach i Pikusie, oraz na trasie Warszawa-Łława-Gdynia, pociągi kategorii Regio zatrzymują się w Ząbrowie i Smolnikach.

Ze stacji w Rudzienicach oraz przystanku w Pikusie odjeżdża 16 pociągów w ciągu doby do: Łławy, Olsztyna, Jabłonowa Pomorskiego, Bydgoszczy (przez Toruń). Z przystanku w Ząbrowie odjeżdża 13 pociągów w ciągu doby do: Łławy, Malborka, Olsztyna, Działdowa. Z przystanku w Smolnikach odjeżdża 6 pociągów w ciągu doby do: Łławy, Malborka, Działdowa.

Problemem komunikacji zarówno drogowej, jak i kolejowej jest niedostosowanie rozkładu jazdy do potrzeb mieszkańców, w niektórych przypadkach także koszt takiego transportu. Problemem jest też likwidowanie przez przewoźników nierentownych połączeń, które jednak często stanowią dla mieszkańców jedyną możliwość dojazdu do większego ośrodka (do lekarza, do Urzędu Gminy, itp.).

Komunikacja publiczna w gminie Łława została oceniona przez mieszkańców przy opracowaniu „Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Łława na lata

2015-2020”, podczas badania opinii społeczności lokalnej (badania ankietowe przeprowadzone w maju-czerwcu 2014 r.). Mieszkańcy ocenili ją nieco powyżej przeciętnej: w skali od 1 do 5 (gdzie 1 oznacza bardzo źle, 2 – źle, 3 – przeciętnie, 4 – dobrze, a 5 – bardzo dobrze) komunikację publiczną oceniono na 3,11.

2.5.9. Administracja

Urząd Gminy Iława znajduje się w Iławie, przy ul. Andersa 2a. Jest to dogodna dla mieszkańców lokalizacja – miasto Iława jest położone centralnie w stosunku do terenu gminy i jest stosunkowo dobrze skomunikowane (z zastrzeżeniem problemów przedstawionych w poprzednim rozdziale).

W strukturze Urzędu Gminy działają następujące referaty:

1. Referat Społeczno-Organizacyjny;
2. Referat Finansowo-Budżetowy;
3. Referat Podatków i Opłat;
4. Referat Rozwoju Lokalnego i Promocji;
5. Referat Techniczno-Inwestycyjny;
6. Wieloosobowe stanowisko pracy ds. pozyskiwania środków pozabudżetowych;
7. Radca Prawny.

Gmina Iława prowadzi stronę internetową www.gmina-ilawa.pl, podzielona na trzy podstrony: dla mieszkańca, dla turysty i dla inwestora. Na stronie można znaleźć informacje dotyczące spraw gminnych.

Ponadto, wszelkie wymagane prawem – ale nie tylko – informacje są zamieszczane w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Iława pod adresem (link do BIP-u znajduje się również na stronie gminy): http://bip.warmia.mazury.pl/ilawa_gmina_wiejska/.

Część spraw mieszkańcy mogą załatwić za pośrednictwem platformy e-PUAP (Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej). Jednak konieczne jest rozszerzenie zakresu spraw możliwych do obsługi przez internet.

Wiele zagadnień administracyjnych (zebrania wiejskie, kolportowanie istotnych informacji na temat wydarzeń gminnych, itp.) realizują sołtysi.

2.5.10. Bezpieczeństwo

O stan bezpieczeństwa na terenie gminy Iława dbają:

- Komenda Powiatowa Policji w Iławie, której zadaniem jest egzekwowanie przestrzegania prawa i ściganie przestępców, jak również zapewnienie ochrony i pomocy w sytuacjach kryzysowych, zarówno wobec ludzi jak i mienia; w skład KPP wchodzi komórki służby kryminalnej (wydział kryminalny i wydział do walki

z przestępczością przeciwko mieniu) oraz komórki służby prewencyjnej (wydział prewencji i wydział ruchu drogowego); teren gminy Iława obsługuje dwóch dzielnicowych;

- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Iławie – walka z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami;
- jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej – zapobieganie pożarom i innym zagrożeniom, udział w akcjach ratowniczych w czasie pożarów i przy likwidacji innych zagrożeń miejscowych. Jednostki OSP znajdują się w następujących miejscowościach: Franciszkowo, Gałdowo, Gromoty, Laseczno, Ławice, Mątyki, Rudzienice, Siemiany, Starzykowo, Stradomno, Tynwałd, Wikielec i Ząbrowo. Na terenie gminy Iława do jednostek OSP należy 407 druhów. Trzy jednostki włączono do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Z danych Komendanta Powiatowego Policji w Iławie wynika, że w 2014 roku na terenie powiatu iławskiego odnotowano niewielki wzrost ilości przestępstw ogółem, przy czym zaznaczyć należy, że ilość ta utrzymuje się na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego, kiedy to odnotowano znaczną poprawę w tym zakresie. Wskaźnik wykrywalności ogólnej kształtował się na poziomie 71,9% (2013 r. - 67,4%).

Nadal najliczniejszą grupę przestępstw stanowią przestępstwa pospolite, a więc te najbardziej uciążliwe dla społeczeństwa, a ich liczba w ciągu ostatniego roku nieznacznie się zmniejszyła. Statystykę przestępstw pospolitych, zaistniałych na terenie gminy Iława przedstawia Tabela 20.

Tabela 20. Statystyka przestępstw pospolitych na terenie gminy Iława

Rodzaj	Przestępstwa rozbójnicze (rozboje, kradzież rozbójnicza, wymuszenia rozbójnicze)	Bójki i pobicia	Kradzież cudzej rzeczy	Kradzież i kradzież z włamaniem do samochodu	Kradzież z włamaniem	Uszczerbki na zdrowiu	Uszkodzenie mienia
2012 r.	0	4	65	4	40	4	18
2013 r.	2	5	57	2	48	4	12
2014 r.	0	3	41	6	46	3	7

źródło: dane KPP w Iławie, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Liczba stwierdzonych przestępstw pospolitych w roku 2014, na terenie gminy Iława zmniejszyła się. Odnotowano 106 tego typu przestępstw, tj. o 24 mniej niż w roku 2013. Zarejestrowano mniej przestępstw w kategoriach: bójki i pobicia (wskaźnik dynamiki 60%), kradzież cudzej rzeczy (wskaźnik dynamiki 71,9%), uszczerbek na zdrowiu (wskaźnik dynamiki 75%) oraz uszkodzenie mienia (wskaźnik dynamiki 58,3%). W okresie 2014 roku nie odnotowano na terenie gminy Iława przestępstw rozbójniczych (w 2013 roku stwierdzono 2 takie przestępstwa). Wzrosła ilość stwierdzonych kradzieży i kradzieży poprzez włamanie do samochodów. Na niezadowalającym poziomie pozostaje wykrywalność w zakresie kradzieży cudzej rzeczy oraz kradzieży z włamaniem.

W zakresie bezpieczeństwa w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania dzielnicowi na bieżąco zbierają informacje od mieszkańców na temat nieprawidłowości występujących

w otoczeniu i zmniejszających ich poczucie bezpieczeństwa. Zebrane dane służą policjantom do właściwego rozlokowania służb oraz prawidłowego przydziału zadań w codziennej służbie, a także dają możliwość szybkiej reakcji oraz wyeliminowania wskazanych zagrożeń i nieprawidłowości.

Najczęściej stwierdzane zagrożenia (zdarzenia) to: zakłócanie porządku publicznego, niszczenie mienia oraz kradzieże, spożywanie alkoholu w miejscu niedozwolonym, naruszenia „Ustawy o wychowaniu w trzeźwości...”, bójki i pobicia, kierowanie pojazdami z nadmierną szybkością, zaśmianie.

Policjanci z KPP w Iławie, realizują również zadania w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. W 2014 r. na terenie gminy Iława prowadzono łącznie 54 Niebieskie Karty (2013 r. – 27 Niebieskich Kart). Dla porównania, w ciągu całego 2014 r. na terenie powiatu iławskiego sporządzono łącznie 332 formularze Niebieskiej Karty. W chwili obecnej na terenie gminy Iława prowadzonych jest 40 Niebieskich Kart, z których: 10 założono w 2015 roku, 26 kontynuowanych jest z 2014 roku i 4 z roku 2013.

Analizując dane statystyczne przestępstw przeciwko rodzinie należy stwierdzić, że liczba wszczętych dochodzeń uległa znaczącemu zwiększeniu. Wzrost ten, w dużej mierze spowodowany jest m.in. zwiększeniem świadomości społecznej osób dotkniętych zjawiskiem przemocy, jak również działalnością Zespołów Interdyscyplinarnych.

Bardzo ważnym elementem jest współpraca policjantów z takimi instytucjami jak: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej. Dotychczasowe współdziałanie wymienionych instytucji pozwoliły na zbudowanie lokalnego systemu pomocy społecznej doświadczającej przemocy, alkoholizmu i innych uzależnień.

Policjanci z KPP w Iławie, realizują również zadania w zakresie bezpieczeństwa drogowego. W okresie 2014 r. na terenie gminy Iława miało miejsce znacznie mniej zdarzeń drogowych niż w latach ubiegłych. Zarejestrowano łącznie 219 zdarzeń: w tym 27 wypadków i 192 kolizje, w których śmierć poniosły 4 osoby i 33 zostały ranne. Dla porównania, w 2013 r. na terenie gminy Iława odnotowano łącznie 282 zdarzenia drogowe, w tym: 31 wypadków i 251 kolizji. W zdarzeniach tych zostało rannych 35 osób, a śmierć poniosły 3 osoby.

Sprawcami zdarzeń drogowych byli z reguły kierujący pojazdami, którzy najczęściej nie dostosowywali prędkości do warunków ruchu, nie ustępowali pierwszeństwa przejazdu, nie zachowywali bezpiecznej odległości między pojazdami oraz nieprawidłowo wykonywali manewry wymijania, omijania, wyprzedzania i cofania.

W roku 2014 na terenie gminy Iława miały miejsce 72 pożary, w gaszeniu których uczestniczyło 382 ratowników OSP. Zabezpieczono ponadto 45 innych zdarzeń (wypadki drogowe, akcje powodziowe, ratownictwo chemiczne, wichury, inne zagrożenia).

Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy Iława zostało przez nich ocenione przy opracowaniu „Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Iława na lata 2015-2020”, podczas badania opinii społeczności lokalnej (badania ankietowe przeprowadzone w maju-czerwcu 2014 r.). Mieszkańcy ocenili je powyżej przeciętnej: w skali od 1 do 5 (gdzie 1 oznacza bardzo źle, 2 – źle, 3 – przeciętnie, 4 – dobrze, a 5 – bardzo dobrze) poczucie bezpieczeństwa oceniono na 3,42.

3. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

3.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Trzecia fala nowoczesności. Polska 2030”

(cytowane za w/w dokumentem)

Celem głównym dokumentu „Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności” jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce.

Z diagnozy strategicznej wynika, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie:

- I. konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (modernizacji),
- II. równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji),
- III. efektywności i sprawności państwa (efektywności).

W każdym z obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe (od dwóch do czterech w zależności od obszaru). Cele strategiczne uzupełnione są sprecyzowanymi kierunkami interwencji. Przy każdym z tych kierunków określony został cel do realizacji. Zebrane razem służą nowatorskiemu i niestandardowemu przedstawieniu zadań stojących przed administracją publiczną – przede wszystkim rządem, ale także samorządami – które należy zrealizować, aby poprawić jakość życia mieszkańców Polski.

Kierunki interwencji podporządkowane są schematowi trzech obszarów strategicznych, które zostały podzielone na osiem części (zgodnych ze strategicznymi celami rozwojowymi). Są to:

I. W obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

- i. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna**
- ii. Polska Cyfrowa**
- iii. Kapitał ludzki**
- iv. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko**

II. W obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:

- v. Rozwój regionalny**
- vi. Transport**

III. W obszarze efektywności i sprawności państwa:

- vii. Kapitał społeczny**
- viii. Sprawne państwo**

W obszarze **innowacyjnej gospodarki i kreatywności indywidualnej** cele i kierunki interwencji obejmują zagadnienia związane z pobudzaniem innowacyjności, efektywności gospodarki i kreatywności ludzi. Przede wszystkim dotyczą edukacji – od wczesnej opieki przedszkolnej po szkolnictwo wyższe i procesy uczenia się przez całe życie. Dotyczą także badań i nauki. Ważne jest też tworzenie instrumentów inżynierii finansowej i wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu służących przedsiębiorcom w Polsce. Istotnym elementem działań na rzecz przedsiębiorców powinna być poprawa sprawności funkcjonowania administracji państwowej oraz zniesienie barier legislacyjnych i administracyjnych blokujących lub spowalniających rozwój firm.

Istotność drugiego elementu tego obszaru strategicznego – **Polska Cyfrowa** – wynika z konieczności przyspieszenia w Polsce przemian technologicznych. Przede wszystkim niezbędne są inwestycje infrastrukturalne w szerokopasmowy Internet dostępny dla wszystkich. To zwiększy szanse rozwoju obszarów peryferyjnych, przyczyniając się do równoważenia terytorialnego rozwoju. Drugim elementem są działania na rzecz zwiększania potrzeb używania Internetu poprzez rozwój e-usług oraz e-gospodarki i wzrost sprawności państwa. Kluczowe będzie podejście w ramach zintegrowanej informatyzacji, opartej na logicznym i skutecznym obiegu informacji, wprowadzeniu zasad zarządzania procesowego, neutralności technologicznej państwa oraz efektywności kosztowej. Jeżeli te warunki zostaną spełnione, będzie można także działać na rzecz trzeciego elementu Polskiej Cyfrowej, jakim jest zwiększenie kompetencji cyfrowych społeczeństwa, zapobiegających nowym typom wykluczeń, np. osób starszych nieużywających obecnie Internetu.

Trzeci obszar – **kapitał ludzki** – obejmuje opis tych celów i kierunków interwencji, które są powiązane z systemem ochrony zdrowia oraz zapewnieniem spójności społecznej – edukacją i transferem absolwentów na rynek pracy oraz samą aktywnością zawodową. Dłuższa aktywność zawodowa połączona z efektywnym systemem ochrony zdrowia, w tym profilaktyki oraz rehabilitacji, pozwoli zmniejszyć ryzyko utraty potencjałów osób starszych oraz zwiększy udział osób niepełnosprawnych np. w rynku pracy. Lepszemu dostosowaniu do dynamicznie zmieniających się potrzeb rynku pracy będzie służył system edukacji, w tym uczenie się przez całe życie dostosowane do poszczególnych etapów życia i kariery Polaków.

Ważnym z punktu widzenia bezpieczeństwa Polski, ale także udziału w światowych procesach, jest **obszar bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrony środowiska**. Ważnym z punktu widzenia uczestnictwa w UE jest modyfikacja i coraz szersze wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii (tak aby ich udział w gospodarce stawał się coraz większy), ograniczenie wykorzystania węgla oraz dbałość o stan środowiska w Polsce. Te działania wiążą się także z potrzebą zapewnienia obywatelom bezpieczeństwa w przypadku nagłych zjawisk przyrodniczych czy zmian klimatycznych.

W kolejnych obszarach, które składają się na drugi obszar strategiczny DSRK – równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski, podkreślana jest istotność równomiernego **rozwoju regionalnego**. W przypadku rozwoju regionalnego, Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju rozwija i modyfikuje model polaryzacyjno-dyfuzyjny równoważenia rozwoju i zastępuje go modelem terytorialnego równoważenia rozwoju (dyfuzji). Wskazuje na szansę związaną z nowym rozumieniem europejskiej polityki spójności, jako narzędzia służącego rozwojowi regionalnemu, oraz na **system transportowy** jako klucz – techniczny – do zapewnienia dostępności, spójności oraz rozwoju poszczególnych regionów. Strategia nie rezygnuje z zaproponowanego w modelu polaryzacyjno-dyfuzyjnym rozwoju metropolii jako klucza do konkurencji światowej i europejskiej Polski. W większym stopniu podkreśla jednak istotność mechanizmów włączających obszary wciąż peryferyjne do światowej gry sił.

Trzeci obszar strategiczny – efektywności i sprawności państwa, składa się z dwóch części. Pierwsza z nich – **kapitał społeczny**, to zestaw kierunków interwencji służący osiągnięciu celu, jakim jest wzrost społecznego kapitału rozwoju. Jednym ze zdiagnozowanych problemów jest brak zaufania ludzi do siebie oraz do instytucji publicznych. Na stosunki społeczne wpływa także brak zaufania instytucji do ludzi. Kierunki interwencji służą poprawie jakości kompetencji społecznych i obywatelskich Polaków (zwiększeniu zdolności do współpracy), wzrostowi aktywności i partycypacji obywatelskiej, aktywności kulturalnej

oraz wzmacnianiu potencjału kreatywnego Polski – przemysłów kulturowych i kreatywnych. Z punktu widzenia obecności Polski w świecie ważne jest także podkreślenie istotności działań na rzecz współpracy międzynarodowej i ponadregionalnej. Kierunki interwencji obejmują tak zróżnicowane działania jak: wprowadzenie nowych programów edukacji obywatelskiej do szkół, ułatwienia w finansowaniu organizacji pozarządowych, zmianę formuły działania Państwowej Komisji Wyborczej, a nawet cyfryzację zasobów kultury i rozszerzenie tradycyjnych ról instytucji kultury. Kierunki interwencji obejmują także rozwój mediów publicznych oraz wzmacnianie kompetencji językowych Polaków.

Efektywność administracji, wymiaru sprawiedliwości oraz spójność i stabilność stanowionego prawa stanowią nie tylko wyzwania rozwojowe, ale także warunki zapewnienia tego rozwoju w tak istotnych obszarach jak: wzmacnianie kapitału ludzkiego, rozwój przedsiębiorczości czy dbałość o kapitał społeczny. Dla **sprawności państwa** najważniejsze jest zrealizowanie czterech zaleceń:

- I. pomocności państwa, które zapewnia ludziom realizację praw i swobód obywatelskich, dba o ich niczym nieskrępowaną kreatywność, niezależność działania (w aktywności gospodarczej, publicznej, społecznej), ale jednocześnie szanuje ich prywatność,
- II. przyjazności państwa, które zmienia formułę działania na bardziej otwartą, opartą na dwustronnej komunikacji,
- III. partycypacyjności państwa, które zapewnia dostęp do wiedzy, gwarantuje możliwość udziału w sprawowaniu władzy poprzez konsultacje i debatę publiczną,
- IV. przejrzystości państwa, które nie tylko podejmuje decyzje, ale również tłumaczy je w sposób przejrzysty i zrozumiały dla wszystkich obywateli.

Ważnym elementem zmian powinno być, zgodnie z zasadą pomocniczości, zapewnienie swobody obywatelom i samorządom terytorialnym, dobra współpraca administracji rządowej z nimi, deregulacja sprzyjająca postawom przedsiębiorczym i kreatywnym oraz zapewnienie wysokiej jakości stanowionego prawa.

3.2. Strategia rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego

„Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025” została przyjęta uchwałą Nr XXVIII/553/13 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 czerwca 2013 r. Celem głównym Strategii województwa jest:

Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy

W „Strategii...” sformułowano 4 cele strategiczne:

1. **wzrost konkurencyjności gospodarki**, który zawiera najważniejsze zagadnienia na styku gospodarka – społeczeństwo;
2. **wzrost aktywności społecznej** – zawiera cele operacyjne ze sfery społeczeństwo – sieci;
3. **wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych** – ukierunkowanych głównie na sferę gospodarczą, dlatego znajduje się na styku gospodarki i nowoczesnych sieci;
4. **nowoczesna infrastruktura rozwoju** – ten cel najsilniej wpływa na realizację wszystkich pozostałych celów strategicznych, dlatego umieszczony jest w centralnej części układu celów.

Każdy z celów strategicznych będzie realizowany przez przyporządkowane mu cele operacyjne. Pierwszy cel strategiczny: wzrost konkurencyjności gospodarki, będzie wynikiem realizacji działań w ramach trzech celów operacyjnych:

- wzrostu konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji (inteligentne specjalizacje omówiono w dalszej części);
- wzrostu innowacyjności firm;
- wzrostu liczby miejsc pracy.

Drugi cel strategiczny: wzrost aktywności społecznej, będzie następował wskutek realizacji dwóch celów operacyjnych:

- rozwój kapitału społecznego (np. działania w następujących obszarach: edukacja obywatelska, organizacje pozarządowe, system edukacji i instytucje kultury);
- wzrost dostępności i jakości usług publicznych (np. działania w następujących obszarach: edukacja formalna i pozaformalna, opieka zdrowotna, profilaktyka i wsparcie potrzebujących, instytucje kultury i organizacje pozarządowe, policja i straż pożarna).

Trzeci cel strategiczny: wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych, będzie następował wskutek realizacji dwóch celów operacyjnych:

- doskonalenie administracji (np. działania w następujących obszarach: e-administracja, jakość funkcjonowania administracji, wizerunek administracji);
- intensyfikacja współpracy międzyregionalnej (np. działania w następujących obszarach: współpraca z regionami bałtyckimi, z regionami sąsiadującymi z Warmią i Mazurami oraz w ramach realizacji Strategii Rozwoju Polski Wschodniej, z województwem mazowieckim, w tym z Warszawą, z obwodem kaliningradzkim FR, z innymi regionami partnerskimi).

Czwarty cel strategiczny: nowoczesna infrastruktura rozwoju, będzie realizowany przez następujące trzy cele operacyjne:

- zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności (np. działania w następujących obszarach: infrastruktura teleinformatyczna, inwestycje drogowe, infrastruktura kolejowa, itp.);
- dostosowana do potrzeb sieć nośników energii (np. działania w następujących obszarach: sieć gazowa, energetyczna, ciepłownicza, **wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i węglowodorów łupkowych**);
- poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego (np. działania w następujących obszarach: zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych, poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego).

Obszary Strategicznej Interwencji wyznaczone w Strategii ...

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) odzwierciedlają potencjały i problemy rozwojowe w układzie terytorialnym, które są przedmiotem zainteresowania Strategii. OSI dotyczą zarówno obszarów o szczególnym potencjale rozwojowym, jak i tych, które wymagają troski ze względu na występujące zapóźnienia.

Wyznaczenie OSI wynika z idei koncentracji interwencji na określonych zagadnieniach w ściśle zdiagnozowanej przestrzeni. Konsekwencją wyznaczenia OSI jest terytorialne podejście do Programów Operacyjnych realizowanych przez Samorząd Województwa.

W toku prac nad Strategią wyróżniono 9 takich obszarów. Gmina Iława znajduje się w obrębie trzech OSI:

1. Tygrys warmińsko-mazurski;
4. Nowoczesna wieś;
6. Obszary o słabym dostępie do usług publicznych;

Fakt włączenia gminy do OSI faworyzuje ją w zakresie realizacji działań przypisanych danemu OSI (np. w RPO), lecz nie wyklucza udziału np. gmin sąsiednich. Udział ten będzie możliwy w przypadku uzasadnionej współpracy dla rozwiązywania problemów, które występują w gminach „przypisanych” do OSI.

TYGRYS WARMIŃSKO-MAZURSKI

Kryterium wyboru: położenie ośrodka gminnego w odległości maksymalnie 15 km od drogi nr 7 lub nr 16.

Oczekiwane efekty interwencji: dynamizacja procesów gospodarczych, rozwój współpracy sieciowej – w tym w zakresie innowacyjności, wzrost atrakcyjności inwestycyjnej, wzrost jakości życia, wzrost kooperacji krajowej i międzynarodowej.

NOWOCZESNA WIEŚ

Kryterium wyboru: waloryzacja przestrzeni województwa ze względu na kierunki rozwoju rolnictwa dokonana przez Warmińsko-Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego. Waloryzacja ta uwzględnia zarówno możliwości wielofunkcyjnego rozwoju rolnictwa (w tym ekologicznego)(**typ A**), jak i kierunek intensywnego rozwoju rolnictwa pokrywającego się z najlepszymi parametrami rolniczej przestrzeni produkcyjnej (**typ B**). Gmina Iława została zaklasyfikowana do **typu B** – intensywny rozwój rolnictwa.

Oczekiwane efekty interwencji: wzrost specjalizacji w zakresie produkcji żywności wysokiej jakości bazującej na regionalnych zasobach przyrodniczych, wspierającej poziom dochodów mieszkańców regionu; wzrost współpracy biznesowej, a także aktywności promocyjnej i targowej; wzrost przedsiębiorczości.

OBSZARY O SŁABYM DOSTĘPIE DO USŁUG PUBLICZNYCH

Kryterium wyboru: statystyczne, bazujące na 11 wskaźnikach charakteryzujących usługi publiczne. Analizowane były następujące wskaźniki:

- czas dojazdu do ośrodka powiatowego w min. (2011);
- odsetek ludności korzystającej z kanalizacji (2010);
- liczba lekarzy na 1000 mieszkańców (2010) (wartości dla powiatów przypisano gminom);
- liczba osób na 1 łóżko w szpitalach ogółem (2010) (wartości dla powiatów przypisano gminom);
- liczba mieszkańców na 1 zakładu opieki zdrowotnej (2010);
- liczba mieszkańców na aptekę i punkt apteczny (2010);
- uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach podstawowych (2010);
- uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w gimnazjach (2010);
- odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-6 lat (2010);
- liczba imprez organizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 mieszkańców (suma z lat 2007 i 2009);
- liczba kursów organizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 mieszkańców (suma z lat 2007 i 2009).

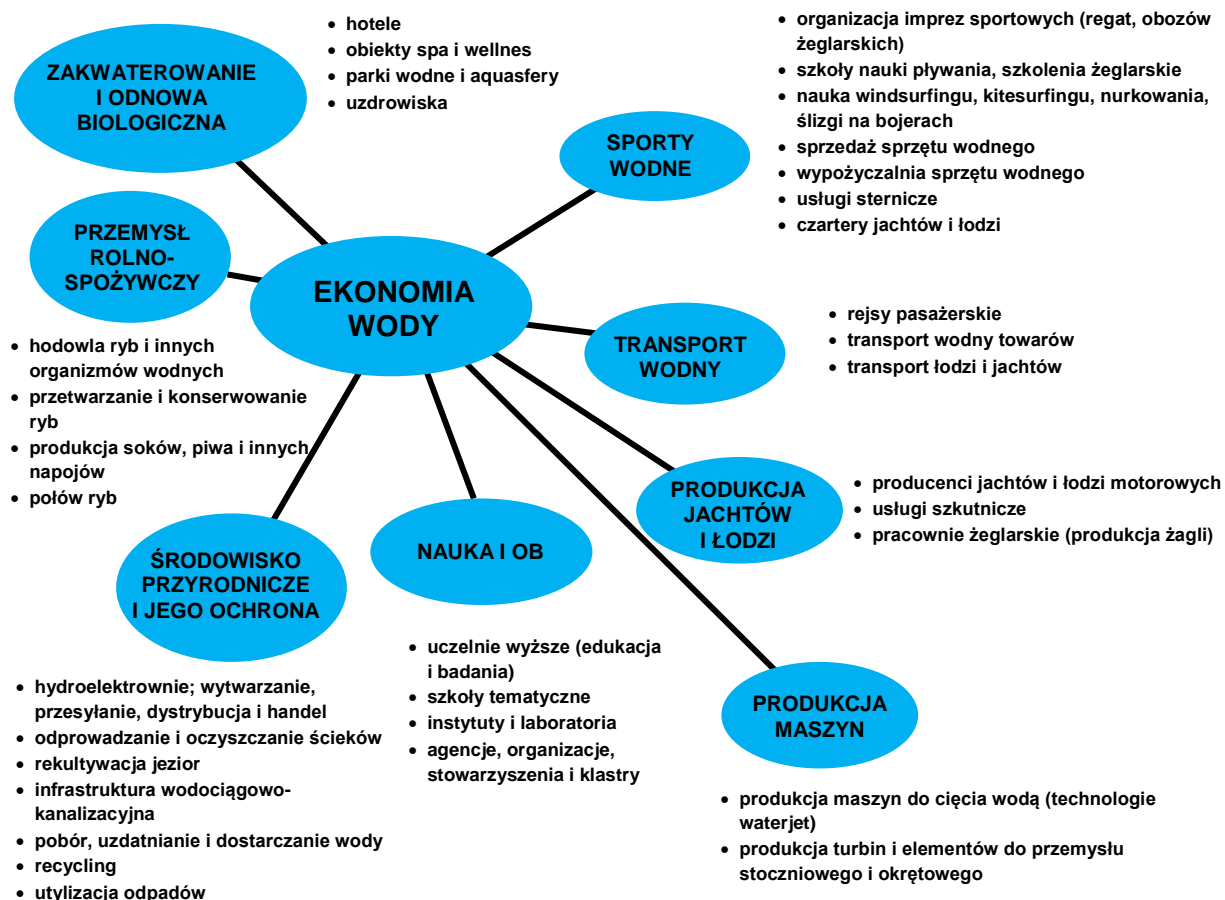
Gmina Iława została sklasyfikowana jako obszar o słabym dostępie do usług publicznych z wysoką intensywnością problemów.

INTELIĞENTNE SPECJALIZACJE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

W całej Unii Europejskiej trwa proces wyznaczania tzw. inteligentnych specjalizacji na poziomie regionów i krajów. W województwie wyróżniono trzy inteligentne specjalizacje: **ekonomia wody**; **żywność wysokiej jakości** oraz **drewno i meblarstwo**. Mają one swoją specyfikę, ale również część obszarów i problemów wspólnych. W gminie Iława występują wszystkie trzy specjalizacje.

Ekonomia wody – specjalizacja bazuje na największych w Polsce zasobach wód powierzchniowych, wokół których rozwinęła się turystyka oraz szereg rodzajów działalności, które mają również duży potencjał innowacyjny. Warmia i Mazury są znane z produkcji jachtów, łodzi, a także usług związanych z tą branżą. Istotnym czynnikiem rozwoju specjalizacji będzie silna pozycja zaplecza naukowego w obszarze produkcji żywności, ale powinno być wsparte w zakresie współpracy z producentami maszyn i urządzeń (wydziały techniczne). Rozwój specjalizacji wychodzi naprzeciw potrzebom ochrony środowiska, w czym region chce uzyskać znaczenie międzynarodowe.

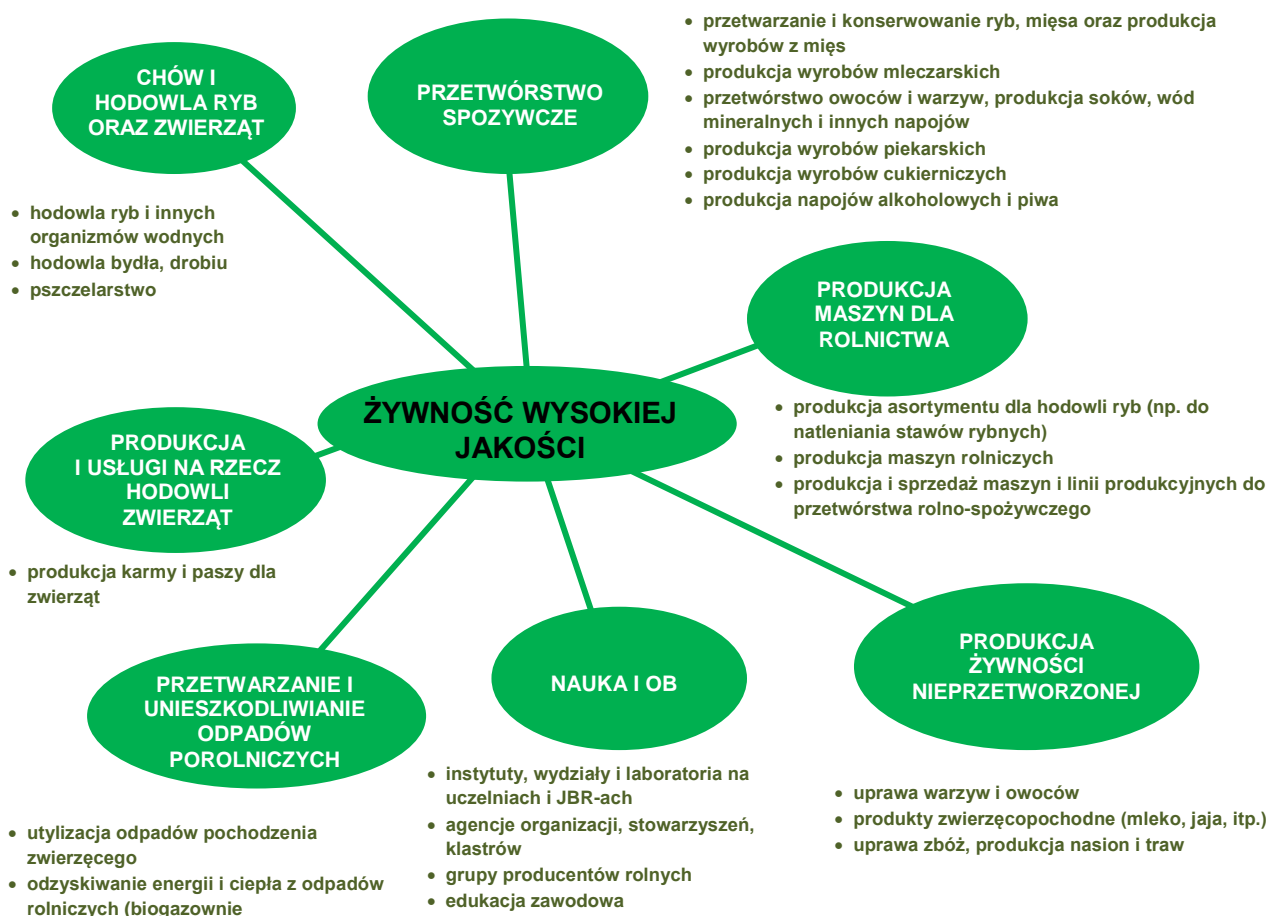
Ekonomia wody – przykładowe elementy specjalizacji

Żywność wysokiej jakości – jest to specjalizacja bazująca na tradycyjnej już silnej pozycji rolnictwa w regionie (jeden z najwyższych wskaźników produktywności w Polsce). Wokół produkcji żywności region rozwinął bardzo silną specjalizację naukową, w której osiąga obecnie znaczące sukcesy międzynarodowe, która jest jednocześnie zapleczem badawczo-naukowym dla pojedynczych firm i klastrów. Specjalizacja ta opiera się na przemyśle rolno spożywczym i dynamicznym rozwoju rolnictwa lokalnego i tradycyjnym przetwórstwie żywności opartej o regionalne surowce i krótkie łańcuchy sprzedaży oraz produkcji żywności o projektowanych funkcjach. Odpowiada ona na potrzeby konsumentów związane z promowanym zdrowym stylem życia.

Żywność wysokiej jakości – przykładowe elementy specjalizacji

Drewno i meblarstwo – również ta specjalizacja jest silnie osadzona na tradycjach regionu, w którym sektor meblarski i szerokie wykorzystanie drewna rozwijało się jeszcze przed transformacją z 1989 r. Region posiada znaczące kompetencje w zakresie dostarczania surowców i półproduktów, ale przede wszystkim zlokalizowane są tu fabryki dostarczające produkty finalne. Ważnym elementem budowy specjalizacji będzie dalszy rozwój usług projektowych oraz budowanie marki województwa.

Drewno i meblarstwo – przykładowe elementy specjalizacji

3.3. Zintegrowana strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Ostródzko-Iławskiego Obszaru Funkcjonalnego

Społeczno-gospodarczy Ostródzko-Iławski Obszar Funkcjonalny (OIOF) został powołany 4 listopada 2013 roku przez przedstawicieli Gminy Miejskiej Ostróda, Gminy Miejskiej Iława, Gminy Ostróda, **Gminy Iława**, Gminy Miłomłyn, Gminy Morąg, Powiatu Ostródzkiego oraz partnerów wspierających (organizacji pozarządowych) w wyniku zawartej umowy partnerstwa.

W 2015 r. opracowano „Zintegrowaną Strategię Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Ostródzko-Iławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2015-2025”. Głównym celem opracowania strategii było wskazanie możliwych kierunków rozwoju współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego tworzącymi obszar funkcjonalny, a także określenie najważniejszych z punktu widzenia OIOF przedsięwzięć planowanych do realizacji w bieżącym i kolejnych okresach programowania funduszy unijnych. Przedstawiciele gminy Iława brali czynny udział w sformułowaniu celów „Zintegrowanej Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Ostródzko-Iławskiego Obszaru Funkcjonalnego” oraz wyznaczeniu zadań służące osiągnięciu tych celów.

Wizja rozwoju OIOF zawarta „Zintegrowanej Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Ostródzko-Iławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2015-2025” została sformułowana następująco:

„Ostródzko-Iławski Obszar Funkcjonalny stanowi teren wysokiej jakości życia i gospodarowania, o bogatej ofercie turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej, przyciągający turystów i inwestorów. Jako obszar o strategicznym komunikacyjnie położeniu, bogatych tradycjach i wielkiej atrakcyjności dla gości, jest to subregion ważny i doceniany w polityce rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego. To teren stałego i konsekwentnego wzrostu opartego o aktywność, kreatywność i mobilność mieszkańców oraz o atrakcyjność położenia, zasobów przyrodniczych i kulturowych”.

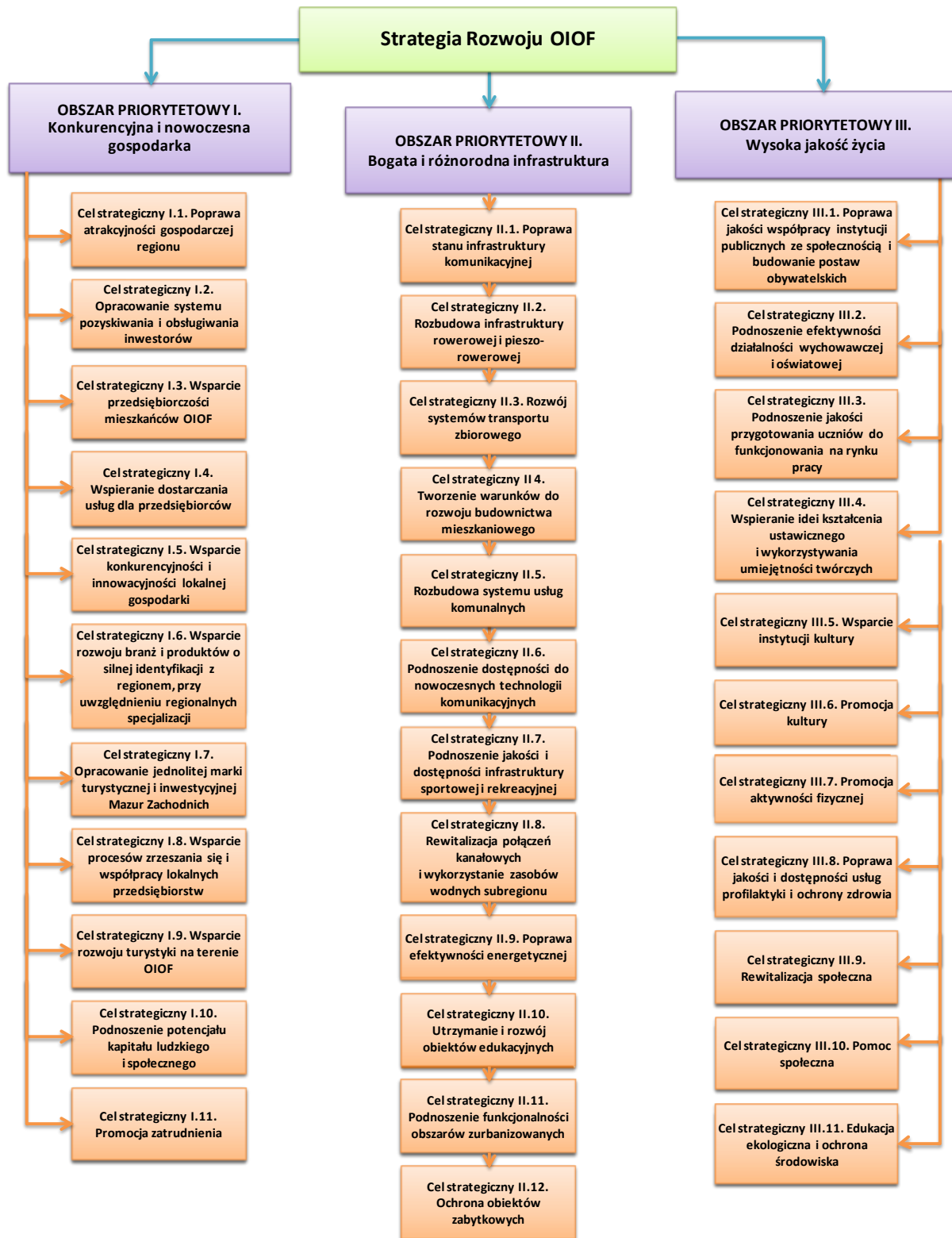
Natomiast misja zawarta w „Zintegrowanej Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Ostródzko-Iławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2015-2025” brzmi następująco:

„Misją Ostródzko-Iławskiego Obszaru Funkcjonalnego jest zintegrowanie potencjału rozwojowego wspólnot samorządowych, wchodzących w jego skład, służące usprawnieniu procesów budowania zrównoważonego rozwoju poprzez pobudzanie przedsiębiorczości, poprawę warunków inwestowania, wspieranie rozwoju osobowego mieszkańców, pobudzenie ruchu turystycznego i podnoszenie standardów życia”.

W strategii rozwoju OIOF wskazano następujące obszary strategiczne:

1. Konkurencyjna i nowoczesna gospodarka.
2. Bogata i różnorodna infrastruktura.
3. Wysoka jakość życia.

Rys. 25 przedstawia obszary priorytetowe i cele strategiczne rozwoju OIOF.

Źródło: Zintegrowana Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Ostródzko-Ilawskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2015-2025

Rys. 25 Obszary priorytetowe i cele strategiczne rozwoju OIOF

3.4. Stowarzyszenie „Łączy Nas Kanał Elbląski – Lokalna Grupa Działania”

Stowarzyszenie „Łączy Nas Kanał Elbląski – Lokalna Grupa Działania” z siedzibą w Elblągu powołano 18 stycznia 2006 roku podczas Zebrania Założycielskiego w Pasłęku (powstało z przekształcenia Lokalnej Grupy Działania obszaru Kanału Elbląskiego). Wpis do KRS uzyskano 20 lutego 2006 roku, a status organizacji pożytku publicznego – w 2007 roku.

Wg stanu na 31 grudnia 2014 roku stowarzyszenie liczyło 100 członków: w tym 15 członków założycieli. Stowarzyszenie Kanał Elbląski LGD działa na obszarze 12 jednostek samorządu terytorialnego, które położone są w obrębie trzech powiatów, ale tworzą spójny terytorialnie obszar, którego spoiwem jest system wodny Kanału Elbląskiego. Gmina Iława znajduje się wśród członków założycieli.

Wśród celów statutowych stowarzyszenia Kanał Elbląski LDG są:

1. Opracowanie Lokalnej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Kanału Elbląskiego na lata 2009 -2015 dla Gmin: Elbląg, Godkowo, Gronowo Elbląskie, Iława, Kisielice, Małdyty, Markusy, Miłomłyn, Pasłęk, Rychliki, Susz, Zalewo.
2. Wspieranie działań na rzecz realizacji LSR dla obszaru wymienionych 12 gmin.
3. Promocja obszarów wiejskich położonych w w/w gminach.
4. Upowszechnianie i wymiana informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności na obszarach wiejskich położonych w w/w gminach.

Natomiast do kierunkowych zadań Lokalnej Grupy Działania Kanału Elbląskiego należały:

1. Kształcenie liderów wiejskich.
2. Rozwój i promocja turystyki na obszarach wiejskich poprzez:
  - Przeprowadzenie 34 modułów szkoleniowych;
  - Wytężanie, znakowanie i konserwacja 582,5 km szlaków rowerowych Krainy Kanału Elbląskiego, 121 km szlaku kajakowego Kanału Elbląskiego, 36 km Szlaku Pocztyliona i oznakowanie 400 obiektów przyrodniczo-kulturowych obszaru LGD Kanału Elbląskiego.
  - Opracowywanie i druk 24 zwartych publikacji w 114 764 egz., w tym: przewodników i map turystycznych, informatorów, katalogów oraz 12 ofert produktów turystycznych w 12 000 egz., 18 wzorów widokówek w 20 600 egz., 2 ulotek o LGD w 40 000 egz., 3 stron www: www.kanal-elblaski-lgd.pl, www.kanalelblaski.eu, www.facebook.com/pages/LGD-Kanał-Elbląski, 2 filmów.
  - Organizację i udział w 41 imprezach promocyjno-integracyjnych, targach i wystawach, rajdach rowerowych i pieszych, spływach kajakowych, maratonach wrotkarskich, jarmarkach, piknikach i innych wydarzeniach promocyjnych, w tym 21 lokalnych, 10 regionalnych, 6 krajowych, 4 międzynarodowych.

Obecnie stowarzyszenie Łączy Nas Kanał Elbląski – Lokalna Grupa Działania opracowuje „Program rozwoju turystyki w obszarze Kanału Elbląskiego i Pojezierza Iławskiego - nowa perspektywa 2014 – 2020”.

3.5. Środki unijne z perspektywy programowania 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 (RPO WiM 2014-2020) jest głównym dokumentem służącym realizacji zapisów „Strategii rozwoju województwa” i kluczowym z punktu widzenia realizacji strategii rozwoju gospodarczego gminy Iława. RPO WiM 2014-2020 wciela w życie nowe spojrzenie na kwestię rozwoju regionalnego poprzez tzw. podejście zintegrowane, szczególnie odnoszące się do obszarów strategicznych z punktu widzenia rozwoju regionu, wskazanych w „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego”.

Osiągnięciu celów RPO WiM 2014-2020 służyć będzie 12 osi priorytetowych:

1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur;
2. Kadry dla gospodarki;
3. Cyfrowy region;
4. Efektywność energetyczna;
5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów;
6. Kultura i dziedzictwo;
7. Infrastruktura transportowa;
8. Obszary wymagające rewitalizacji;
9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych;
10. Regionalny rynek pracy;
11. Włączenie społeczne;
12. Pomoc techniczna.

Oś Priorytetowa **Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur** będzie realizować dwa cele tematyczne polityki spójności Unii Europejskiej, tj. „Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji”, z celami szczegółowymi:

- Zwiększone urynkowanie działalności badawczo-rozwojowej
- Wzrost innowacyjności firm w obszarach inteligentnych specjalizacji dzięki działalności badawczo-rozwojowej

oraz „Wzmacnianie konkurencyjności MŚP” w zakresie przewidzianym dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, z celami szczegółowymi:

- Lepsze warunki do rozwoju MŚP.
- Nowe modele biznesowe w przedsiębiorstwach województwa warmińsko-mazurskiego.
- Zwiększenie zastosowania innowacji w małych i średnich przedsiębiorstwach.

Oś Priorytetowa **Kadry dla gospodarki** będzie realizować cel tematyczny: „Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie”, z celami szczegółowymi:

- Zwiększenie dostępności i jakości edukacji przedszkolnej w województwie warmińsko-mazurskim
- Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych, właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwój zindywidualizowanego podejścia do ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
- Podniesienie poziomu kompetencji i umiejętności osób dorosłych z grup defaworyzowanych w zakresie języków obcych, ICT oraz zarządzania projektem.
- Zwiększenie zatrudnialności uczniów szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, w szczególności poprzez poprawę jakości kształcenia zawodowego.

- Dostosowanie kompetencji i umiejętności zawodowych osób dorosłych do potrzeb rynku pracy.

Oś Priorytetowa **Cyfrowy region** będzie realizować cel tematyczny: „Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK (technologii informacyjno-komunikacyjnych)”, z celem szczegółowym:

- Zwiększenie wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w podmiotach świadczących usługi publiczne

Oś Priorytetowa **Efektywność energetyczna** będzie realizować cel tematyczny: „Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach”, z celami szczegółowymi:

- Zwiększony udział odnawialnych źródeł energii w ogólnym bilansie energetycznym regionu.
- Zwiększona efektywność energetyczna w przedsiębiorstwach.
- Zwiększona efektywność energetyczna budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej.
- Poprawa zrównoważonej mobilności mieszkańców w miastach województwa i ich obszarach funkcjonalnych.
- Zwiększone wytwarzanie energii w wysokosprawnej kogeneracji.

Oś Priorytetowa **Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów** będzie realizować cel tematyczny: „Zachowanie i ochrona środowiska przyrodniczego oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami”, z celami szczegółowymi:

- Zwiększony udział odpadów zebranych selektywnie.
- Więcej oczyszczonych ścieków i lepsza jakość wody.
- Lepsze mechanizmy ochrony bioróżnorodności w regionie.

oraz cel tematyczny „Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem”, z celem szczegółowym:

- Zabezpieczenie regionu przed wystąpieniem i skutkami klęsk żywiołowych i katastrof ekologicznych.

Oś Priorytetowa **Kultura i dziedzictwo** będzie realizować cel tematyczny: „Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego”, z celami szczegółowymi:

- Więcej ludzi korzystających z oferty instytucji kultury budujących tożsamość regionalną w województwie.
- Zwiększona atrakcyjność turystyczna zasobów dziedzictwa naturalnego regionu.

Oś Priorytetowa **Infrastruktura transportowa** będzie realizować cel tematyczny: „Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej”, z celami szczegółowymi:

- Poprawa wewnętrznej dostępności transportowej województwa warmińsko-mazurskiego.
- Zwiększona dostępność kolejowa województwa warmińsko-mazurskiego.

Oś Priorytetowa **Obszary wymagające rewitalizacji** będzie realizować cel tematyczny: „Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem”, z celem szczegółowym:

- Lepsza jakość życia społeczności zamieszkujących obszary problemowe.

Oś Priorytetowa **Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych** będzie realizować cel tematyczny: „Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją”, z celami szczegółowymi:

- Podniesienie jakości i skuteczności usług zdrowotnych
- Podniesienie jakości i skuteczności usług socjalnych.

oraz cel tematyczny „Inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej”, z celami szczegółowymi:

- Lepsze warunki kształcenia zawodowego i wyższego dopasowane do potrzeb rynku pracy.
- Poprawione warunki edukacji ogólnokształcącej wspierającej umiejętności kluczowe uczniów.
- Zwiększona dostępność edukacji przedszkolnej.

Oś Priorytetowa **Regionalny rynek pracy** będzie realizować cel tematyczny: „Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników”, z celami szczegółowymi:

- Zwiększenie zatrudnienia wśród osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo (zwłaszcza długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych, powyżej 50 roku życia, niskowyzwalifikowanych i kobiet).
- Wzrost liczby przedsiębiorstw zdolnych do funkcjonowania na rynku.
- Wzrost liczby wejść i powrotów na rynek pracy wśród osób pełniących funkcje opiekuńcze.
- Wzmocnienie kompetencji pracowników i pracodawców z sektora MŚP.
- Niwelowanie skutków negatywnych zmian gospodarczych poprzez działania outplacementowe.
- Zmniejszenie poziomu dezaktywacji zawodowej ze względu na chorobę lub niepełnosprawność.

Oś Priorytetowa **Włączenie społeczne** będzie realizować cel tematyczny: „Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją”, z celami szczegółowymi:

- Aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich sytuacji społeczno-zawodowej.
- Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych.
- Zwiększenie dostępności usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
- Wzrost zatrudnienia poprzez rozwój ekonomii społecznej.

Oprócz współfinansowania realizacji zadań przy współudziale środków z RPO WiM 2014-2020, możliwe będzie skorzystanie z krajowych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Infrastruktura i Środowisko, Inteligentny Rozwój, Wiedza Edukacja Rozwój, Polska Cyfrowa, Polska Wschodnia.

4. ANALIZA SWOT

Poniżej przedstawiono analizę mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń z punktu widzenia rozwoju gminy Iława.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dogodne położenie gminy Iława, zarówno w kontekście lokalnym (lokalizacja ośrodka miejskiego - miasta Iławy jest - centralnie w stosunku do terenów gminy), regionalnym (odległość od stolicy województwa), jak i w krajowym (położenie na krańcach zachodnich województwa, a więc bliżej regionów o prężniejszej gospodarce). 2. Korzystny układ przestrzenny gminy z czterema nie kolidującymi ze sobą strefami rozwojowymi: krajobrazową, rolniczą, rolniczo-gospodarczą i leśną. 3. Zagospodarowanie terenu (43,7% gminy stanowią lasy), zasoby naturalne (szczególnie wody powierzchniowe stanowiące 7,2% powierzchni gminy, w tym jezioro Jeziorak) i warunki środowiska (52% powierzchni gminy stanowią tereny chronione) tworzą korzystny klimat do rozwoju turystyki i, wśród innych czynników, stanowią o jakości życia. 4. Wysoki na tle kraju, regionu i powiatu stopień zwodociągowania i skanalizowania terenu gminy, który wpływa zarówno na jakość życia mieszkańców, jak i tworzy korzystne warunki rozwoju gospodarczego. 5. Korzystny układ sieci transportowej (przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 16 i dwie linie kolejowe, z czego jedna – magistralna). 6. Wśród podmiotów gospodarczych ważną pozycję zajmują podmioty z branży meblarskiej, turystycznej opartej na zasobach wodnych i przetwórstwa spożywczego, a więc wchodzące w skład inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego. 7. Wysoka przedsiębiorczość mieszkańców gminy – wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych: osób prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest wyższy niż dla województwa i powiatu iławskiego. 8. Ciągłe dodatni przyrost naturalny na terenie gminy, wzrastająca liczba ludności. 9. Niska stopa bezrobocia – zarówno na tle powiatu, województwa, jak i kraju. 10. Dobrze rozwinięta baza – sieć świetlic wiejskich – do rozwoju aktywności społecznej. 11. Stosunkowo wysoka jakość edukacji szkolnej i korzystne rozmieszczenie szkół na terenie gminy. 12. Dobrze działające i dobrze oceniane przez mieszkańców dziedziny: opieka społeczna, kultura, sport i bezpieczeństwo publiczne. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niezadawalająca jakość niektórych wód powierzchniowych (jezior i rzek), co może mieć wpływ na rozwój turystyki i jakość życia mieszkańców. 2. Obszary z nierozwiązaną gospodarką ściekową, co wpływa zarówno na stan środowiska, jak i na jakość życia mieszkańców. 3. Niski poziom selektywnej zbiórki odpadów. 4. Mała liczba instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii, co przekłada się na niewielki udział energii odnawialnej w produkcji energii na terenie gminy. 5. Zły stan niektórych dróg (w całości lub ich odcinków), bark chodników, oświetlenia. 6. Spadek liczby turystów i liczby udzielonych noclegów, pomimo wzrostu liczby miejsc noclegowych. 7. Stosunkowo duże – na tle regionu i powiatu – rozdrobnienie gospodarstw rolnych, co nie sprzyja prowadzeniu efektywnej produkcji rolnej. 8. Spadająca dynamika przyrostu naturalnego spadające saldo migracji na pobyt stały. 9. Średnia aktywność społeczna mieszkańców gminy, ukierunkowana przede wszystkim na najbliższe otoczenie sąsiedzkie, niska aktywność obywatelska. 10. Największą grupę bezrobotnych stanowią osoby do 34 roku życia, często z niskim lub niedostosowanym do potrzeb rynku pracy wykształceniem. 11. Źle oceniany przez mieszkańców system opieki zdrowotnej. 12. Niedostateczne zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych. 13. W niektórych przypadkach niedopasowanie sieci i rozkładów komunikacji publicznej do potrzeb mieszkańców. 14. Zbyt niski poziom e-administracji.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Obecność w gminie trzech inteligentnych specjalizacji gospodarczych województwa warmińsko-mazurskiego ze strategii rozwoju województwa daje szansę na zdobywanie środków pochodzących z RPO WiM 2014-2020 i rozwój podmiotów z branży meblarskiej, turystycznej opartej na zasobach wodnych i przetwórstwa spożywczego. 2. Zaliczenie gminy Iława do trzech Obszarów Strategicznej Interwencji wymienionych w strategii rozwoju województwa daje szansę na zdobywanie środków pochodzących z RPO WiM 2014-2020. 3. Przynależność gminy do Ostródzko-Iławskiego Obszaru Funkcjonalnego stwarza szansę na wykorzystanie środków zewnętrznych na projekty realizowane w ramach OIOF. 4. Przynależność gminy do stowarzyszenia Łączy Nas Kanał Elbląski – Lokalna Grupa Działania stwarza szansę na wykorzystanie środków zewnętrznych na projekty realizowane w ramach Stowarzyszenia. 5. Zakończona modernizacja magistralnej linii kolejowej Warszawa-Gdynia stwarza szanse rozwoju gospodarczego, w tym turystyki. 6. Ciągłe obecny trend migracji z miast do podmiejskich wsi daje szansę na utrzymanie i/lub wzmocnienie przyrostu liczby mieszkańców. 7. Wzrost znaczenia na rynku produktów rolnictwa ekologicznego stwarza szansę rozwoju mniejszych gospodarstw rolnych. 8. Wzrost znaczenia w politykach rozwoju zagadnień partycypacji społecznej i ekonomii społecznej. 9. Realizacja programów rozwojowych regionalnych i krajowych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymywanie się (narastanie) kryzysu gospodarczego w UE i na świecie może przełożyć się na liczbę miejsc pracy w gminie i jej bliskim otoczeniu (niektórzy mieszkańcy dojeżdżają do pracy poza terenem gminy), szczególnie w branży meblarskiej. 2. Stosowanie reguł rynkowych i zasad opłacalności wobec służby zdrowia, opieki społecznej, edukacji i innych usług publicznych może utrudnić dostęp do tych usług i wzmacniać wykluczenie społeczne. 3. Zmiana trendów w turystyce, preferowanie przez turystów wysokiego standardu usług z pełnym pakietem świadczeń. 4. Niewystarczająca ochrona zasobów środowiska (przede wszystkim populacji ryb w jeziorach) skutkująca zmniejszającą się liczbą korzystających z turystyki specjalistycznej (wędkarstwo).

Powyższa analiza stanowi kwintesencję diagnozy kondycji gminy w kontekście jej uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych.

5. WIZJA ROZWOJU GMINY IŁAWA

W świetle przeprowadzonej diagnozy strategicznej oraz w wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych, wizja rozwoju gminy Iława przedstawia się następująco:

Gmina Iława to miejsce dobrej jakości życia i gospodarowania opartego na trzech filarach: nowoczesnym rolnictwie, przedsiębiorczości wykorzystującej lokalne zasoby, turystyce z bogatą ofertą wypoczynku i rekreacji w otoczeniu czystych jezior i lasów. To miejsce, w którym mieszkańcy są aktywnymi współgospodarzami nowoczesnej, zadbanej i bezpiecznej gminy, miejsce przyciągające inwestorów i turystów.

Dobra jakość życia oznacza, że wszystkie potrzeby mieszkańców gminy Iława będą zaspokojone na satysfakcjonującym poziomie. Chodzi zarówno o podstawowe potrzeby życiowe: praca, mieszkanie, edukacja, opieka zdrowotna, infrastruktura (wodociągi, kanalizacja, drogi, telekomunikacja, itd.), czyste środowisko, jak i pozostałe – ważne dla jakości życia – jak: poczucie wspólnoty lokalnej, poczucie posiadania wpływu na sprawy wspólnoty lokalnej, poczucie bezpieczeństwa, obcowanie z kulturą, wypoczynek, sport i rekreacja.

Dobra jakość gospodarowania oznacza rozwiniętą w sposób zrównoważony gospodarkę gminy, która nie wpływa negatywnie na jakość życia mieszkańców i środowisko. Nowoczesne rolnictwo to specjalizacja gospodarstw, dostosowanie profilu produkcji do wielkości areału i jakości gleb, warunków rynkowych (np. gospodarstwa ekologiczne). Przedsiębiorczość wykorzystująca lokalne zasoby oznacza również korzystanie z zasobów ludzkich – zatrudnianie mieszkańców gminy.

Mieszkańcy – aktywni współgospodarze gminy – angażują się zarówno w rozmaite wydarzenia lokalne w skali własnej wsi, jak i te większe: gminne, powiatowe, regionalne. Inicjują i realizują inicjatywy społeczne, kulturalne, sportowe. Są aktywnymi i odpowiedzialnymi obywatelami.

6. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

6.1. Cel główny i cele strategiczne

Głównym celem rozwoju gminy Ława jest:

Zapewnienie mieszkańcom gminy Ława satysfakcjonującej jakości życia poprzez osiągnięcie spójności ekonomicznej, społecznej i przestrzennej z najbardziej rozwiniętymi gminami wiejskimi regionu i kraju.

Cel główny przekłada się na cele strategiczne, a te na cele operacyjne:

Cel strategiczny I – nowoczesna infrastruktura rozwoju

1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności.
2. Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii.
3. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego.

Cel strategiczny II – wzrost konkurencyjności gospodarki

1. Wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozwój różnych branż gospodarki, w tym zaliczanych do inteligentnych specjalizacji województwa.
2. Wzrost innowacyjności firm.
3. Wzrost liczby miejsc pracy.

Cel strategiczny III – wzrost aktywności społecznej

1. Rozwój kapitału społecznego.
2. Wzrost dostępności i jakości usług publicznych.

Cel strategiczny IV – wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych

1. Doskonalenie administracji.
2. Intensyfikacja współpracy międzygminnej.

Zdefiniowanie celu głównego, celów strategicznych oraz operacyjnych, a także wyniki analizy SWOT stanowią podstawę do dokładnego określenia kierunków działań i zadań służących rozwojowi gminy.

6.2. Kierunki działań

Nakreślone poniżej kierunki działań służą skoncentrowaniu działań samorządu oraz innych podmiotów funkcjonujących na terenie gminy na osiągnięciu wyznaczonych celów realizacji strategii.

6.2.1. Cel strategiczny I: nowoczesna infrastruktura rozwoju

Nowoczesna infrastruktura rozwoju będzie wynikiem realizacji działań w ramach trzech celów operacyjnych i następujących kierunków działań:

1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności – kierunki działań:

- A. Inwestycje drogowe – w szczególności powinny dotyczyć: budowy i modernizacji dróg lokalnych; budowy ścieżek (dróg) rowerowych poprawiających bezpieczeństwo ruchu i dostępność komunikacyjną do usług publicznych.
- B. Poprawa transportu publicznego.
- C. Infrastruktura teleinformatyczna – rozwój infrastruktury technicznej umożliwiającej powszechny, szybki dostęp do internetu wszystkim mieszkańcom i podmiotom gospodarczym.

2. Poprawa jakości i ochrona środowiska – kierunki działań:

- A. Zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych: podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa; weryfikacja form ochrony przyrody; ochrona przed powodzią i deficytem wody; zapewnienie integralności przyrodniczej; ochrona i restytucja elementów rodzimej przyrody, w tym prowadzenie inwentaryzacji, waloryzacji i monitoringu różnorodności biologicznej.
- B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego: redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza, w szczególności z niskich źródeł emisji oraz poprzez stosowanie transportu (np. rowerowego) i ogrzewania przyjaznego środowisku oraz poprzez poprawę charakterystyki energetycznej budynków (modernizacja energetyczna); rozbudowa sieci kanalizacyjnych (w tym także kanalizacji deszczowej), budowa oczyszczalni ścieków, dalsze inwestowanie w sieci wodociągowe; zapobieganie powstawaniu odpadów i racjonalna gospodarka odpadami, w tym selektywna zbiórka odpadów, recykling, odzysk; usuwanie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, zwłaszcza azbestu.

3. Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii – kierunki działań:

- A. Sieć gazowa – rozbudowa dystrybucyjnej sieci gazowej.
- B. Poprawa efektywności energetycznej źródeł ciepła.
- C. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, w tym budowa nowoczesnych instalacji (kogeneracja). Zrównoważony rozwój energetyki odnawialnej uwzględniający potrzeby związane z rozwojem gospodarczym, jak również ochroną zasobów przyrodniczych i krajobrazu.

6.2.2. Cel strategiczny II: wzrost konkurencyjności gospodarki

Wzrost konkurencyjności gospodarki będzie wynikiem realizacji działań w ramach trzech celów operacyjnych i następujących kierunków działań:

1. Wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozwój różnych branż gospodarki, w tym zaliczanych do inteligentnych specjalizacji województwa – kierunki działań:

- A. Jakość produktów i usług. Zakres tego kierunku obejmuje m.in.: wspieranie innowacyjności; produktowe podejście do oferty turystycznej; wspieranie inicjatyw rozwijających nowe branże gospodarki. Z jakością produktów i usług wiążą się również inwestycje infrastrukturalne. Infrastruktura powinna odpowiadać na m.in. pojawiające się zapotrzebowanie przedsiębiorców, mieszkańców i turystów oraz wspierać tworzenie popytu na nowe i nowatorskie produkty, w tym turystyczne.
- B. Współpraca. Ten kierunek będzie realizowany przede wszystkim poprzez: wspieranie inicjatyw i współpracę instytucjonalną na poziomie lokalnym, międzyregionalnym i międzynarodowym (w tym klastry, grupy producenckie, stowarzyszenia skupiające przedsiębiorców). Wspierany będzie również rozwój powiązań sieciowych na mikroekonomicznym szczeblu przedsiębiorstw, prowadzących do wzrostu efektywności, konkurencyjności i powiększania rynków zbytu.
- C. Aktywność promocyjna. Kierunek działań obejmuje: wykorzystanie systemów pozyskiwania inwestorów zewnętrznych; współpracę organizacji skupiających przedsiębiorców na poziomie lokalnym i regionalnym z centrami obsługi inwestorów i eksporterów, agencjami rozwoju, samorządami terytorialnymi; współpracę międzynarodową w ramach miast i regionów partnerskich (efektywniejsze dla gospodarki wykorzystanie współpracy gmin bliźniaczych i organizacji współpracy).

2. Wzrost innowacyjności firm – kierunki działań:

- A. Kapitał ludzki. Kierunek działań związany jest ściśle z edukacją i wsparciem, działania wspierające innowacyjnych i kreatywnych mieszkańców gminy na każdym etapie życia (np. poprzez stypendia, szkolenia). Istotne będą również: rozwój doradztwa zawodowego dla uczniów szkół gimnazjalnych; rozwój kształcenia ustawicznego oraz szkolenia dostosowujące do zmian pracy.
- B. Infrastruktura. Kierunek działań jest częściowo zbieżny z kierunkiem „infrastruktura teleinformatyczna” w celu strategicznym 1. Dotyczy również: wsparcia działalności parków naukowo-technologicznych; rozwoju inkubatorów technologicznych; tworzenia przestrzeni dla rozwoju kreatywności mieszkańców.

3. Wzrost liczby miejsc pracy – kierunki działań:

- A. Zachęty dla utrzymywania i wzrostu zatrudnienia w firmach m.in.: obniżania kosztów działalności firm na poziomie lokalnym (np. przygotowanie kadry pracowniczej, doradztwo dla przedsiębiorców). Tym kierunkiem działań będą objęte również osoby wykazujące przedsiębiorczość, rozpoczynające pracę na własny rachunek (w tym w sektorze ekonomii społecznej). Ważnym elementem kierunku działań będzie wspieranie kształcenia ustawicznego.

- B. Infrastruktura służąca rozwojowi przedsiębiorczości, co oznacza przede wszystkim: wspieranie rozwoju parków naukowo-technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości; inkubatorów przedsiębiorczości społecznej; tworzenie nowych obszarów rozwojowych (stref gospodarczych, w tym wchodzących w program rewitalizacji).
- C. Szkoły: rozwój kształcenia ustawicznego; doradztwa zawodowego.
- D. Informacja i promocja. Ten kierunek obejmuje m.in. doradztwo w zakresie warunków rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej, promocję postaw przedsiębiorczych.

6.2.3. Cel strategiczny III: wzrost aktywności społecznej

Wzrost aktywności społecznej będzie wynikiem realizacji działań w ramach dwóch celów operacyjnych i następujących kierunków działań:

1. Rozwój kapitału społecznego – kierunki działań:

- A. Aktywni mieszkańcy. Kierunek działań obejmuje m.in.: tworzenie warunków dla powstawania i rozwoju aktywności społecznej oraz kształtowanie i wspieranie postaw obywatelskich mieszkańców w każdym wieku; edukację obywatelską, w tym w systemie oświaty; animowanie i wzmacnianie aktywności mieszkańców na rzecz rozwoju lokalnego; rozwój partycypacji społecznej i wolontariatu; tworzenie infrastruktury aktywności społecznej, w tym sportowej.
- B. Organizacje pozarządowe. Wspieranie lokalnych organizacji samorządowych.
- C. Instytucje publiczne (w tym w szczególności system edukacji i instytucje kultury). Zwiększenie wykorzystania zasobów lokalnych instytucji publicznych dla rozwijania aktywności społecznej i obywatelskiej; tworzenia warunków dla wzmacniania tożsamości i uczestnictwa w kulturze na poziomie lokalnym; upowszechniania różnych form uczestnictwa w kulturze.
- D. Współpraca. W szczególności kierunek będzie obejmował: zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w tworzeniu polityk publicznych i realizacji zadań publicznych; wspieranie istniejących i tworzenie trójsektorowych partnerstw lokalnych; rozwój społecznej odpowiedzialności biznesu; wspieranie tworzenia i funkcjonowania federacji, sieci współpracy w celu łączenia zasobów i podejmowania wspólnych działań w sektorze pozarządowym;
- E. Informacja i promocja. Aktywne postawy społeczne oraz „dobre praktyki” w sferze pożytku publicznego będą promowane w środowisku lokalnym (wolontariat, filantropia).

2. Wzrost dostępności i jakości usług publicznych – kierunki działań:

- A. Edukacja formalna, jak i pozaformalna. W pierwszej z nich istotne są wszystkie etapy edukacji dostępne w gminie od edukacji przedszkolnej do edukacji na poziomie gimnazjalnym. W drugiej istotny jest proces zachęcania i wspierania postaw otwartych na wiedzę, chęć pozyskiwania nowych kwalifikacji, niezależnie od wieku i pełnionych funkcji. Kierunek będzie obejmował edukację ekologiczną; kształtowanie społeczeństwa informacyjnego (promocja i umiejętność wykorzystywania urządzeń teleinformatycznych i Internetu w edukacji, pracy i życiu codziennym); zwiększanie dostępu niepełnosprawnych do edukacji.

- B. Opieka zdrowotna. Ten kierunek przewiduje tworzenie nowoczesnej opieki zdrowotnej uwzględniającej zmiany w strukturze demograficznej społeczeństwa. W ramach tego kierunku realizowane będą projekty służące podwyższeniu standardu obiektów ochrony zdrowia i ich wyposażenia medycznego. Istotna będzie również informatyzacja podmiotów leczniczych.
- C. Profilaktyka i wsparcie potrzebujących. Kierunek działań dotyczy przede wszystkim: promocji zdrowego stylu życia; zintegrowanych programów aktywizacji (bezrobotnych i niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży ze środowisk najuboższych zagrożonych dziedziczeniem ubóstwa, osób starszych); promocja aktywnego wypoczynku; profilaktyka zjawisk patologicznych; poprawy jakości pracy szkoły (w tym doskonalenia i rozszerzania form pozaszkolnej działalności oświatowo-wychowawczej); wspierania roli szkoły w procesie budowania tożsamości lokalnej; tworzenie bezpiecznej przestrzeni publicznej; pomocy dla osób uzależnionych; systemów opieki nad osobami starszymi (wymagających również inicjowania rozwoju wolontariatu, tworzenia grup samopomocowych, wsparcia organizacji pozarządowych działających na rzecz osób i rodzin wymagających pomocy z zewnątrz).
- D. Instytucje kultury i organizacje pozarządowe. Ten kierunek działań wiąże się z aktywizacją społeczną, ale również ze wzrostem jakości i różnorodności oferty kulturalnej gminy, przede wszystkim dla swoich mieszkańców.
- E. Infrastruktura. Inwestycje infrastrukturalne wynikające z potrzeb niniejszego celu (np. infrastruktura sprzyjająca aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, infrastruktura przyjazna i uwzględniająca potrzeby ludzi starszych, niepełnosprawnych; infrastruktura kultury, infrastruktura sportowa; infrastruktura edukacyjna (ośrodki wychowania przedszkolnego, szkoły, obszary edukacji ekologicznej); budownictwo komunalne i różne formy budownictwa socjalnego; system hydrotechniczny regulujący stosunki wodne oraz zabezpieczenie przeciwpowodziowe, urządzenia osłony przeciwpowodziowej, urządzenia melioracyjne oraz kształtowanie koryta cieku naturalnego – zwłaszcza kompleksowe i nowoczesne działania uwzględniające zasady racjonalnego planowania w układzie zlewniowym).
- F. Straż pożarna – poprawienie infrastruktury, wyposażenia w sprzęt i środki transportu, a także działania służące wzrostowi efektywności i skuteczności tych służb.
- G. Informacja i promocja. W szczególności promocja społeczna, przedstawiająca gminę Ilawa jako miejsce dobrego życia.

6.2.4. Cel strategiczny IV: wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych

Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych będzie wynikiem realizacji działań w ramach dwóch celów operacyjnych i następujących kierunków działań:

1. Doskonalenie administracji – kierunki działań:

- A. E-administracja. Kierunek działań będzie wspierać budowę społeczeństwa informacyjnego, ale przede wszystkim ułatwi kontakty na linii przedsiębiorcy (mieszkańcy) – administracja. Konieczne będzie podniesienie jakości oferowanych informacji oraz doskonalenie form przekazu (w tym obcojęzyczne strony internetowe).

- B. Jakość funkcjonowania administracji (podwyższenie standardu obiektów administracji publicznej i ich wyposażenia; wspieranie rozwoju kompetencji, szkoleń i okresowych ocen).
- C. Współpraca – w tym kierunku działań samorząd będzie rozwijać swoje funkcje „animatora” lokalnego. Budowanie partnerstw (miedzy samorządami, na linii samorząd – przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe), włączanie obywateli w proces współdecydowania o rozwoju, a także współpracy jednostek samorządu terytorialnego w celu dzielenia się wykonywaniem usług publicznych.
- D. System pozyskiwania inwestorów zewnętrznych. Istotą tego kierunku jest tworzenie nowych obszarów rozwojowych, ułatwiających rozpoczęcie działalności przez inwestorów zewnętrznych (rewitalizacja, restrukturyzacja, strefy aktywności gospodarczej).
- E. Wizerunek administracji. Inicjatywy służące budowaniu zaufania i przełamujących negatywne stereotypy administracji. Wspólne projekty administracji z przedsiębiorcami, grupami podejmującymi inicjatywy lokalne oraz organizacjami pozarządowymi.

2. Intensyfikacja współpracy międzygminnej – kierunki działań:

- A. Współpraca międzygminna. Współpraca z miastem Iławą i innymi gminami powiatu iławskiego.
- B. Współpraca z gminami na poziomie regionalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym.

6.3. Zadania do realizacji w latach 2015-2030

Strategia rozwoju gminy jest specyficznym dokumentem. Realizacja strategii jest zależna zarówno od samorządu, odpowiedzialnego za jej przygotowanie, jak również od działań licznych podmiotów funkcjonujących w gminie oraz podmiotów zewnętrznych, które są zaangażowane w proces jej wdrażania w obszarze swoich kompetencji. Powodzenie realizacji strategii zależy zatem również od działań podmiotów, na które samorząd gminy ma tylko pośredni – nieraz bardzo ograniczony – wpływ.

Kierunki działań, zestawione w poprzednim rozdziale przekładają się na poszczególne zadania. W poniższej tabeli zestawiono jedynie te zadania, za których realizację będzie odpowiedzialny samorząd gminy, oraz których koszty realizacji w chwili obecnej można oszacować wraz z przewidywanym harmonogramem ich realizacji. Tabela ta pozwoli na określenie stopnia zapotrzebowania na środki budżetowe i pozabudżetowe w poszczególnych latach.

Tabela 21 zawiera zestawienie zadań pogrupowanych według przynależności do czterech wyznaczonych wcześniej celów strategicznych. Zadania sformułowano przede wszystkim jako przedsięwzięcia służące realizacji celów strategii. Kierowano się przy tym zarówno wynikami analizy SWOT do opracowania strategii rozwoju, planami gminy, co do realizacji wieloletnich zadań inwestycyjnych, jak i uwagami mieszkańców przedstawionymi w trakcie zebrań wiejskich przeprowadzonych w ramach opracowywania niniejszej strategii.

Tabela 21. Zadania do realizacji w latach 2015-2030

Cel operacyjny i kierunek działania	Zadanie	Okres realizacji
<u>Cel Strategiczny I – nowoczesna infrastruktura rozwoju</u>		
Cel operacyjny: Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności	Przebudowa dróg gminnych.	2015-2030
Kierunek działania: B. Inwestycje drogowe	Udział gminy Iława w przygotowaniu i realizacji projektów modernizacji i budowy dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych.	2015-2030
Cel operacyjny: Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności Kierunek działania: B. Inwestycje drogowe Cel operacyjny: Poprawa jakości i ochrona środowiska Kierunek działania: B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego Ponadto wpływ na Cel strategiczny III - wzrost aktywności społecznej , Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych , Kierunek działania E. Infrastruktura	Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Iława.	2016-2030
Cel operacyjny: Poprawa jakości i ochrona środowiska Kierunek działania: B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	Budowa nowych sieci wodociągowych na terenie Gminy Iława.	2015-2030
	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na nieskanalizowanych terenach gminy.	2015-2030
	Uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej na terenie ośrodków wypoczynkowych w Makowie.	2017-2019
	Przebudowa stacji uzdatniania wody na terenie Gminy Iława.	2015-2030
Cel operacyjny: Poprawa jakości i ochrona środowiska Kierunek działania: B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego Cel operacyjny: Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii Kierunek działania: C. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii Ponadto wpływ na Cel strategiczny III - wzrost aktywności społecznej , Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych , Kierunek działania E. Infrastruktura	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej.	2016-2030

Cel operacyjny i kierunek działania	Zadanie	Okres realizacji
Cel strategiczny II - wzrost konkurencyjności gospodarki		
<p>Cel operacyjny: Wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozwój różnych branż gospodarki, w tym zaliczanych do inteligentnych specjalizacji województwa Kierunek działania A. Jakość produktów i usług Ponadto wpływ na Cel strategiczny I – nowoczesna infrastruktura rozwoju. Cel operacyjny: Poprawa jakości i ochrona środowiska, Kierunek działania B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego. Cel operacyjny: Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii, Kierunek działania C. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii</p>	Rozwój dziedzictwa naturalnego przez zagospodarowanie rzeki Drwęcy w miejscowości Franciszkowo Dolne - budowa stacji wodnej.	2016-2020
<p>Cel operacyjny: Wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozwój różnych branż gospodarki, w tym zaliczanych do inteligentnych specjalizacji województwa Kierunek działania A. Jakość produktów i usług</p>	Uzdrowisko w Siemianach (II etap) – urządzenie i zagospodarowanie terenu plaży, pola namiotowego oraz kąpieliska wraz z budową pomostu i mola oraz wyposażeniem w jednostkę pływającą w Siemianach w gminie Iława.	2015-2018
<p>Cel operacyjny: Wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozwój różnych branż gospodarki, w tym zaliczanych do inteligentnych specjalizacji województwa Kierunek działania A. Jakość produktów i usług</p>	Tynwałd - wieś archeologiczna (zagospodarowanie brzegów jeziora Tynwałdzkiego, odtworzenie zabytkowej dzwonnicy, utworzenie Izby Archeologicznej w budynku szkoły w Tynwałdzie).	2017-2020
	Wola Kamieńska - wieś kamienna	2017-2018
	Budowa wieży obserwacyjnej wraz ze ścieżką edukacyjną przy Jeziorze Karaś w Karasiu.	2017-2018
	Urządzenie infrastruktury turystycznej nad jez. Gulbińskim – między innymi budowa punktu widokowego w Lasecznie Małym oraz budowa i urządzenie pomostów i kąpielisk w Lasecznie Małym, Gulbiu i Mózgowie	2018-2022
<p>Cel operacyjny: wzrost liczby miejsc pracy, Kierunek działania B. Infrastruktura służąca rozwojowi przedsiębiorczości</p>	Uzbrojenie gminnych terenów inwestycyjnych w miejscowości Franciszkowo.	2016-2018
Cel strategiczny III - wzrost aktywności społecznej		
<p>Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych, Kierunki działań: B. Opieka zdrowotna C. Profilaktyka i wsparcie potrzebujących</p>	Realizacja programów gminnych z zakresu profilaktyki i opieki zdrowotnej.	2016-2030
<p>Cel operacyjny: rozwój kapitału społecznego Kierunek działania A. Aktywni mieszkańcy Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych, Kierunek działania E. Infrastruktura</p>	Budowa centrum aktywności społecznej w Nowej Wsi.	2015-2019
	Budowa elementów małej architektury oraz wyposażenie świetlic wiejskich na terenie gminy Iława.	2015-2030
	Budowa centrum kulturalno - rekreacyjnego w Stradomnie.	2016-2019

Cel operacyjny i kierunek działania	Zadanie	Okres realizacji
Cel operacyjny: rozwój kapitału społecznego Kierunek działania A. Aktywni mieszkańcy Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych, Kierunek działania E. Infrastruktura	Modernizacja obiektów sportowych na terenie Gminy Iława.	2015-2030
Cel operacyjny: rozwój kapitału społecznego Kierunek działania A. Aktywni mieszkańcy Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych, Kierunek działania E. Infrastruktura Ponadto wpływ na: Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych, Kierunki działań: A. Edukacja formalna, jak i pozaformalna C. Profilaktyka i wsparcie potrzebujących Cel strategiczny I – nowoczesna infrastruktura rozwoju, Cel operacyjny: Poprawa jakości i ochrona środowiska, Kierunek działania B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, Cel operacyjny: Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii, Kierunek działania C. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Przebudowa budynku świetlicy wiejskiej w celu stworzenia miejsca integracji społecznej w Mątykach (przebudowa budynku świetlicy oraz wyposażenie pod kątem potrzeb związanych z włączeniem społecznym mieszkańców gminy).	2016-2019
	Utworzenie centrum rekreacyjno-sportowego na terenie parku w Mątykach w celu poprawy kondycji fizycznej i psychicznej mieszkańców.	2016-2020
	Rewitalizacja zabytkowego parku w Stanowie - wzmocnienie wspólnej tożsamości i odpowiedzialności mieszkańców za otoczenie.	2016-2018
	Zagospodarowanie centrum wsi w Ząbrowie na cele wypoczynku oraz zagospodarowanie terenu przy rzece Osa w Ząbrowie w celu stworzenia plenerowego miejsca integracji lokalnej dla mieszkańców wsi.	2016-2018
	Zagospodarowanie centrum wsi w Lasecznie na cele wypoczynku i rekreacji (stworzenie miejsca sprzyjającego aktywności środowisk młodzieżowych, osób starszych oraz niepełnosprawnych).	2017-2019
	Rewitalizacja parku w miejscowości Frednowy dla potrzeb rekreacji i sportu, wzmocnienia więzi społecznych oraz współpracy mieszkańców na rzecz własnego otoczenia.	2018-2020
	Zagospodarowanie plaży wiejskiej w Siemianach dla celów rekreacyjnych.	2017-2019
	Wzrost integracji mieszkańców poprzez stworzenie miejsca sportu i rekreacji nad jeziorem Jeziorak w Kwirach.	2016-2019
	Urządzenie kąpieliska i plaży nad jeziorem Łabędź w miejscowościach Nowa Wieś i Rudzienice-Karłowo.	2018-2020
	Urządzenie plenerowych miejsc spotkań przy świetlicach wiejskich oraz centrach wsi Gminy Iława.	2016-2030
Urządzenie i doposażenie placów zabaw w poszczególnych miejscowościach Gminy Iława.	2016-2030	

Cel operacyjny i kierunek działania	Zadanie	Okres realizacji
Cel operacyjny: wzrost dostępności i jakości usług publicznych , Kierunek działania E. Infrastruktura Ponadto wpływ na: Kierunek działania A. Edukacja formalna, jak i pozaformalna	Budowa szkoły podstawowej z salą gimnastyczną wraz z urządzeniem terenu w Gromotach.	2015-2017
Cel operacyjny: rozwój kapitału społecznego Kierunki działań: A. Aktywni mieszkańcy D. Współpraca E. Informacja i promocja	Wprowadzenie budżetu obywatelskiego (partycypacyjnego).	od 2017
<u>Cel Strategiczny IV – wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych</u>		
Cel operacyjny: doskonalenie administracji Kierunki działań: A. E-administracja B. Jakość funkcjonowania administracji	e-administracja dla mieszkańców Gminy Iława.	2016-2030
Cel operacyjny: intensyfikacja współpracy międzygminnej Kierunek działania: B. Współpraca z gminami na poziomie regionalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym	Uczestnictwo w działaniach w ramach Ostródzko-Iławskiego Obszaru Funkcjonalnego, Stowarzyszenia „Łączy Nas Kanał Elbląski – Lokalna Grupa Działania”, Związku Gmin Kanału Ostródzko-Elbląskiego i Pojezierza Iławskiego, „Stowarzyszenia Eurobałtyk”.	2015-2030

źródło: dane gminy, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

7. CELE STRATEGII ROZWOJU GMINY IŁAWA W ODNIESIENIU DO STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA I STRATEGII ROZWOJU OIOF

Przy opracowaniu „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Iława na lata 2016 – 2030.” – szczególnie w obszarze celów strategicznych i operacyjnych – kierowano się zapisami „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025”. W efekcie, zarówno cele strategiczne, operacyjne, jak i kierunki działań są zbieżne z w/w dokumentem. Ponieważ jednak gmina Iława – z oczywistych względów – nie stanowi dokładnego odzwierciedlenia regionu, nieco inaczej rozłożono akcenty, przyznając pierwszeństwo celowi strategicznemu dotyczącemu nowoczesnej infrastruktury rozwoju. Pominięto także niektóre kierunki działań, które nie miałyby zastosowania na terenie gminy Iława (np. dotyczące sektora badawczo-rozwojowego lub wyższych uczelni, transportu lotniczego, infrastruktury przygranicznej, itp.).

Cel główny realizacji strategii: „Zapewnienie mieszkańcom gminy Iława satysfakcjonującej jakości życia poprzez osiągnięcie spójności ekonomicznej, społecznej i przestrzennej z najbardziej rozwiniętymi gminami wiejskimi regionu i kraju” jest w pełni zbieżny z celem głównym strategii rozwoju województwa: „Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy”. Cel realizacji strategii rozwoju gminy Iława zawiera odniesienie do spójności ekonomicznej, społecznej i przestrzennej z najbardziej rozwiniętymi gminami wiejskimi regionu i kraju, co wspiera osiągnięcie celu głównego strategii rozwoju województwa.

Cele strategiczne, operacyjne, jak i kierunki działań uwzględnione w niniejszej strategii rozwoju znajdują również odniesienie do obszarów priorytetowych i celów strategicznych strategii rozwoju Ostródzko-Iławskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Cel strategiczny I – nowoczesna infrastruktura rozwoju, z celami operacyjnymi:

1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności;
2. Poprawa jakości i ochrona środowiska;

realizuje kierunki działań zbieżne z 2 i 3 obszarem priorytetowym strategii rozwoju OIOF (2 – Bogata i różnorodna infrastruktura, 3 – Wysoka jakość życia).

Cel strategiczny II – wzrost konkurencyjności gospodarki, z celami operacyjnymi:

1. Wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozwój różnych branż gospodarki, w tym zaliczanych do inteligentnych specjalizacji województwa;
2. Wzrost innowacyjności firm;
3. Wzrost liczby miejsc pracy;

realizuje kierunki działań zbieżne z 1 obszarem priorytetowym strategii rozwoju OIOF (Konkurencyjna i nowoczesna gospodarka).

Cel strategiczny III – wzrost aktywności społecznej, z celami operacyjnymi:

1. Rozwój kapitału społecznego;
2. Wzrost dostępności i jakości usług publicznych;

realizuje kierunki działań zbieżne z 3 obszarem priorytetowym strategii rozwoju OIOF (Wysoka jakość życia).

Cel strategiczny IV – wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych, z celami operacyjnymi:

1. Doskonalenie administracji;
2. Intensyfikacja współpracy międzygminnej;

realizuje kierunki działań zbieżne z 1 i 3 obszarem priorytetowym strategii rozwoju OIOF (1 – Konkurencyjna i nowoczesna gospodarka, 3 – Wysoka jakość życia).

8. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII

8.1. Wdrażanie strategii

Gmina Iława będzie wdrażać strategię rozwoju społeczno-gospodarczego za pośrednictwem Urzędu Gminy oraz swoich jednostek budżetowych i organizacyjnych. Urząd Gminy będzie odpowiedzialny za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne,
- bezpośrednią realizację zadań przewidzianych w Strategii w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania,
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów,
- zapewnienia zgodności realizacji Strategii z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu, w tym w szczególności w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska, jak też zagwarantowanie przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych,
- komunikację w zakresie realizacji strategii z jednostkami budżetowymi i organizacyjnymi Gminy,
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Strategii,
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania Strategii.

8.2. Monitorowanie strategii

Monitorowania procesu wdrażania „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Iława na lata 2016 – 2030.” oraz jej poszczególnych elementów będzie dokonywać Komitet Monitorujący. Aby zachować ciągłość procesu przygotowania Strategii i jej realizacji, w skład Komitetu Monitorującego wchodzić będą członkowie grupy roboczej zaangażowanej w sporządzanie Strategii. Skład Komitetu Monitorującego przedstawiać się będzie następująco:

- Wójt Gminy Iława – Przewodniczący Komitetu,
- Zastępca Wójta / Sekretarz Gminy Iława – Z-ca Przewodniczącego,
- Skarbnik Gminy,
- kierownicy referatów
- kierownicy gminnych jednostek organizacyjnych

Zebrania Komitetu Monitorującego odbywać się będą raz do roku. Istnieje możliwość częstszych spotkań po uprzednim zawiadomieniu członków Komitetu przez Sekretariat Komitetu. Funkcję Sekretariatu Komitetu Monitorującego pełnić będzie Sekretariat Wójta. Obowiązkiem Sekretariatu będzie zawiadamianie członków Komitetu o terminach posiedzeń.

Obowiązkiem Sekretariatu będzie także przygotowywanie protokołów z posiedzeń Komitetu Monitorującego zawierających ustalenia w/w posiedzeń i przesyłanie ich do członków Komitetu. Komitet Monitorujący analizować będzie ilościowe i jakościowe informacje na temat wdrażanych zadań w aspekcie finansowym i rzeczowym, dostarczone przez Koordynatora realizacji Strategii. Celem takiej analizy jest zapewnienie zgodności realizacji zadań Strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Jeśli w raportach monitoringowych ujawnione zostaną problemy związane z wdrażaniem Strategii, Komitet Monitorujący podejmie działania mające na celu ich wyeliminowanie.

Do dnia 31 marca każdego roku Koordynator Realizacji Strategii przygotowuje informację na temat stanu realizacji strategii za rok poprzedni.

Na koniec okresu pierwszej fazy planowania (2020 r.) Komitet Monitorujący sporządzi raport, dotyczący realizacji celów i kierunków działań w monitorowanym okresie, zawierający wskaźniki kontekstowe realizacji Strategii. Raport zostanie sporządzony do dnia 30-10-2021 r.

W raporcie tym znajdują się w szczególności informacje o:

- skuteczności - kryterium to pozwala określić czy Gmina Iława zbliża się do osiągnięcia celów Strategii określonych na etapie programowania (na podstawie oceny wskaźników kontekstowych),
- efektywności - kryterium to porównuje zasoby finansowe zaangażowane przy realizacji konkretnych zadań z rzeczywistymi osiągnięciami na poziomie produktu, rezultatu lub oddziaływania,
- użyteczności - kryterium to pozwala ocenić faktyczne efekty realizacji zadań na poziomie produktu, rezultatu i oddziaływania w nawiązaniu do wcześniej zdefiniowanych potrzeb i problemów.

W raporcie rocznym zawarte będą także ewentualne rekomendacje zmian w Strategii Rozwoju. W razie potrzeby Strategia Rozwoju będzie aktualizowana uchwałą Rady Gminy na podstawie rekomendacji zawartych w raporcie rocznym.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Iława na lata 2016 - 2030 r. zakłada, że zdecydowana większość planowanych działań zostanie zrealizowana w latach 2016-2020, choć nie wszystkie w tym okresie zostaną zakończone. Wynika to z faktu, iż działania strategiczne mają charakter kilkuletnich procesów, ponadto część postulowanych w Strategii kierunków interwencji zależna jest również od czynników zewnętrznych (np. realizacji programów wyższego szczebla).

Doświadczenie z poprzedniego okresu programowania pozwala przyjąć, że część programów będzie wdrażana co najmniej w latach 2020-2030.

Przewiduje się, że w okresie 2020-2030 będą realizowane i kontynuowane następujące kierunki działań:

- Dokończenie realizacji inwestycji infrastrukturalnych – ze względu na charakter tych inwestycji, należy przyjąć, że część z nich zostanie zrealizowana w końcowym okresie objętym Strategią. Będą to głównie inwestycje transportowe.

- Wspieranie przedsiębiorczości – działania ukierunkowane na tworzenie miejsc pracy oraz rozwój przedsiębiorczości mają charakter długofalowy i ustawiczny.
- Wspieranie edukacji i kapitału społecznego – również ten kierunek działań ma charakter długofalowy i – podobnie jak w innych regionach – z pewnością powinien być rozwijany również w okresie 2020-2030. Rozwój gminy będzie zależał nie tylko od przedsiębiorczości, ale również od silnych i dynamicznych instytucji (instytucje kultury, organizacje pozarządowe, sprawna administracja).
- Dalsze zwiększanie dostępności i jakości usług publicznych – jest to cel strategiczny, którego realizacja na pewno nie zakończy się w 2020 roku.
- Dalszy rozwój współpracy sieciowej – obejmujący w szczególności biznes, instytucje otoczenia biznesu i organizacje pozarządowe. Ponadto kontynuowana będzie współpraca międzygminna.
- Monitoring.

8.3. Wskaźniki realizacji strategii

Wskaźniki służące ocenie realizacji Strategii podzielono na dwie grupy:

- wskaźniki kontekstowe: są to wskaźniki opisujące sytuację społeczno-gospodarczą w gminie w zakresie najbardziej zbliżonym do celu głównego, celów strategicznych i celów operacyjnych;
- wskaźniki zadań: są to konkretne wskaźniki rezultatów i produktów, wykorzystywane dla scharakteryzowania konkretnych działań (np. wielkość zrealizowanej infrastruktury (długość, kubatura, itp.); poniesione koszty, liczba uzyskanych produktów, itp.).

Ustalony zestaw wskaźników ma charakter otwarty, co oznacza, że powinien być na bieżąco dostosowywany do zaistniałych zmian.

Ponadto, każde zadanie będzie podlegać kontroli i ocenie (zgodnie z przyjętymi w Urzędzie Gminy procedurami lub zgodnie z wymogami programów, z których zadania będą dofinansowane). Stopień realizacji poszczególnych zadań zostanie określony przy pomocy wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania, adekwatnych dla danego typu zadania.

Tabela 22 przedstawia zestawienie wskaźników kontekstowych realizacji „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Iława na lata 2016 - 2030”.

Tabela 22. Zestawienie wskaźników kontekstowych

L.p.	Wskaźnik	Jednostka	Źródło	Wartość bazowa/rok	Wartość docelowa (2020)	Wartość docelowa (2030)
1	Współczynnik aktywności zawodowej ludności w wieku produkcyjnym liczony na podstawie liczby zatrudnionych ogółem do liczby osób w wieku produkcyjnym	%	Obliczenie na podstawie GUS (Bank Danych Lokalnych)	18,1 (2013)	19,0	20,0
2	Liczba przedsiębiorstw na 1000 osób w wieku produkcyjnym	ob.	GUS (Bank Danych Lokalnych)	112,6 (2014)	120	130
3	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców	liczba	GUS (Bank Danych Lokalnych)	3,03 (2014)	3,5	3,6
4	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	%	GUS (Bank Danych Lokalnych)	5,2 (2013)	5,0	5,0
5	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci – kobiety	%	GUS (Bank Danych Lokalnych)	6,9 (2013)	6,5	6,5
6	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	%	GUS (Bank Danych Lokalnych)	49,9 (2013)	58	60
7	Uczniowie przypadający na 1 komputer z szerokopasmowym dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów – szkoły podstawowe i gimnazja	osoba	GUS (Bank Danych Lokalnych)	11,4 (2013)	9,0	9,0
8	Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 10 tys. ludności	ob.	GUS (Bank Danych Lokalnych)	2 (2014)	2	2
9	Liczba projektów realizowanych z partnerami krajowymi i zagranicznymi	liczba	Dane własne	13 (2007-2013)	2	2
10	Udział dróg o dobrym stanie nawierzchni w długości dróg ogółem	%	Dane własne	60 (2013)	80	85
11	Długość ścieżek rowerowych ogółem	km	GUS (Bank Danych Lokalnych)	8,0 (2013)	18,0	20,0
12	Liczba instalacji OZE w gminie	ob.	Dane własne	25 (2014)	30	35
13	Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności	%	GUS (Bank Danych Lokalnych)	97 (2014)	97,5	97,5
14	Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności	%	GUS (Bank Danych Lokalnych)	72 (2014)	75,0	75,5
15	Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności	%	GUS (Bank Danych Lokalnych)	4,1 (2013)	4,5	4,5
16	Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	%	Dane własne	9,6 (2014)	48,6	58,6